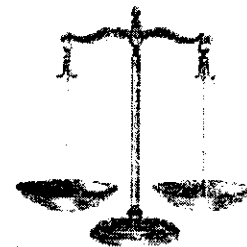

Million Belete
Private Library
Please Read
and RETURN

የመከሰ ክምፍኩ

Million Belete
Private Library
Please Read
and RETURN

ከተመሰገን ደሳለኝ
(የፍትሕ ጋዜጣ መሰራችና ዋና አዘጋጅ)

መጋቢት 2004ዓ.ም

© ተመስገን ደሳለኝ
መጋቢት 2004ዓ.ም

የሮዴዶሪያ እትም
መጋቢት 2004ዓ.ም

ፅሁፍ ትየባ
ወ/ሪት ሴቴላሊም አመነሽዋ

መታሰቢያነት

1. **ለአባቴ ደሳለኝ ዋሲሁን፡-** እኔም ወንድሞቼም ሀፃናት ሆነን ከአብሮ አደገኻችን ጋር «ጨረቃ ድንበል ዕቃ»ን ስንጫወት ገና 12 ሰዓት እንኳ ሳይሞላ በቀጣ፤ እንዳንደም ጭናችን ስር በመመዝለግ ወደ ቤት ገብተን እንድናጠና ታስገድደን ነበር። በእርግጥ ያኔ ጨዋታ ስለሚያመልጠኝ በሚጠጠረ ልቤ አዝንብህ፤ እበሳጭብህ ነበር። በዚህ ዕድሜዬ ግን ሁሉ በየቀኑ ደግሜ ደጋግሜ ከልብ አመስግንሃለሁ። ለነፃነት ለረፍት ዘወትርም እፀልያለሁ። «ሀገር ማለት...» ያልከኝንም ይኸው አልረሳሁትም።
2. **ለእናቴ ፋናዬ እርዳቸው፡-** እናቴ ሆይ! እንደ ጭቁኗ እናት ሀገሪና እንደ ሁሉም ጭቁን ኢትዮጵያውያን እናቶች ሁሉ ተጨቁነሽ አሳድገሽን። ዘወትርም «አትዋሹ» ትደን አልጠር? እንግዲህ ምን ያህል ምክርሽ እንደገባኝ እንዲህ በሀይወት ኖረሽ እያየሽው ነው።
3. **ለሥራ ባልደረቦቼ፡-** ፍትህ ጋዜጣ ከተመሰረተችበት ጊዜ አንስቶ አብራችሁኝ ለሰራችሁኝ ዛሬም አብራችሁኝ ላላችሁ ባልደረቦቼ ሁሉ ይሄ የእናንተም ልፋት ነውና እጅግ አመሰግናችኋለሁ።
4. **ለወንድሜ ዮናስ ገረመው፡-** የኒ፤ የጓደኝነት ተምሳሌት።
5. **ለልብ ጓደኛዬ ጋዜጠኛ ግርማ ተስፋው፡-** ከአዲስ ነገር ጋዜጣ መሰራቶች አንዱና የጋዜጣው አዘጋጅ ለነበርከው ሚስጢረኞቹ እና የልብ ጓደኛዬ ግርማሽ። አደዞን ዳግም በሀገራችን ተገናኝተን እነዛን እኔና እንተ የምናውቃቸውን የመከራም ሆነ የደስታ ትዝታዎች እንደግማቸዋለን።

ስለመጽሐፉ የተሰጡ አስተያየቶች

ባለፉት ጊዜያት ሁሉ ዓርብ ዓርብ ለገበያ የሚቀርበውን ጋዜጣ አነባለሁ። ጋዜጣው በአገራችን ስለላው የፖለቲካ ሁኔታ ዜናዎች ያቀርባል። በተለያዩ ጉዳዮች ላይም ምሁራዊ ትንታኔ በማቅረብ የፖለቲካ ግንዛቤ በመስጠት ያስተምራል።

ከነዚህ አስተማሪ ከሆኑ ጽሑፎች ውስጥ በቀዳሚነት ትኩረት ሰጥቼ የማነበው አቶ ተመስገን «አንድ በሉ» በሚለው አምዱ ስር የሚያቀርባቸው ጽሑፎች ነው። ከአቶ ተመስገን ጽሑፎች ውስጥ የተገነዘብኩት አቶ ተመስገን በመረጃዎች ላይ የተመሰረቱ ሃሳቦችንና ሃሳቶችን እንደሚያቀርብ ነው። በጽሑፎቹ ተመስገን ደፋርና ለአገራችን የወደፊት ዕጣፊንታ በጣም ተቀርቋሪ መሆኑን በግልጽ እናያለን። ያለውን እውነት ሳይፈራና ሳይደባበቅ ይናገራል። ሃሳብ መስጠት ብቻም ሳይሆን በምክር መልክ የመፍትሔ ሃሳቦችንም ይለግሳል።

ተመስገን በዚህ የወጣትነት ዘመኑ ምሁራዊና የጠለቀ ዕውቀት እንዳለው መገንዘብ ብቻ ሳይሆን በጣም የማደንቀው ነው። የአገራችን ወጣቶች በዕውቀት ላይ የተመሰረተ ለነፃነት የሚደረገውን ትግል ለመቀላቀልና ለማጠናከር ከተመስገን ጽሑፎች ብዙ ሊማሩ ይችላሉ ብዬ አምናለሁ። በተለይም ሳይፈራና ሳይሸፋፍኑ ስህተቶችን በመጠቀም ሁኔታዎች እንዲስተካከሉ መታገል ከሁላችንም ስለሚጠበቅ እንደ ተመስገን ደፋርና የትኛውንም መስዋዕትነት ለመክፈል ዝግጁ እንድንሆን መጽሐፉ እንደሚያስተምረንና እንደሚያነቃቃን እምነቴ ከፍ ያለ ነው። አገራችን እንደ ተመስገን ያሉ ብዙ ሚሊዮን ዜጎች ያስፈልጓታልና።

ዶክተር ነጋሶ ጊዳዳ

የአንድነት ለፍትሕና ለዴሞክራሲ ፓርቲ ፕሬዚዳንት

"ፍጹም ፍቅር ፍርሃትን ያስወግዳል።"

የሐንሰ ሪዕይ

፪፻፳፯/፲፭/፲፱፻፺፭

"እብዛኛዎቹን ሰዎች ከጥቂቶቹ የሚለያቸው የሚያምኑበትን በተግባር ለማዋል አለመቻላቸው ነው።" ይህንን ያለው ጆን ሲቲዋርት ሚል የሚባለው የእንግሊዝ ፈላስፋ ነው። በእለንበት ዘመን ምንም ዓይነት ችሎታ ያላቸው የኢትዮጵያ ወጣቶች አብዛኛውን ጊዜ የሚያጋጥማቸው ምርጫ ወይ ጭምት አገልጋዮች በመሆን በእገር ውስጥ ውፍራም እንጀራን ለማግኘት መጣር ወይም ወደ ስደት ሄዶ "ዳያስፖራ" መሆን ነው። ዳያስፖራ ለስደተኛነት የተሰጠ ካባ ነው። ከነዚህ ከሁለቱ ምርጫዎች ውጭ -- በእንደ ፊት ከጭምት አገልጋይነትና ከስደት ፈተናዎች ጋር በየቀኑ እየተቋሰሰ መሄዱን፣ በሌላ በኩል ደግሞ ጥርሳቸውን እየነከሱ የሚያስፈራሩና የጎሪጥ የሚያዩ ቡቸላዎችን ችሎ የእገርን መክራ እየተቀበሉ መታገልን የመረጡ ጥቂት ወጣቶች አሉ። የነገሪቱን ኢትዮጵያ ለመቅረጽና መሠረቱን ለመጣል የሌላ አገርንና ሕዝብን ሳይሆን የገዛ አገራቸውንና ሕዝባቸውን የመጥኛ ያሉ ወጣቶች ናቸው። ተመስገን ደሳለኝ ዛሬ ከነዚህ ውስጥ ነው።

የሚያነብርት ቢስማሙም ባይስማሙም ሀሳቡን በሙሉ ነጻነት ይገልጻል። ይህ የሰውነትም፣ የዜግነትም መብቱ ነው። ከዚያም በላይ ለባለሥልጣናቹ ትእግሥትንና ሀረ-ሰፊነትን እያስተማረ፣ በውይይትና በክርክር የዲሞክራሲን ባህል አያሰፋ ነው። የፍርሃትንም አድማስ እያጠበበ ነው። ነገር ግን በአገሩ ያለውን የፍርሃት ግዙፍነትና ውፍረት ለመገንዘብ በተመስገን ጋዜጣ ላይ ማንም ምንም ማስታወቂያ ለማውጣት አለመፈለጉ ነው። የተመስገን ብርታት የሚመዘነው የፍርሃት ቆፊኑ በጠፈራቸው ሰዎች ነው።

"ፍጹም ፍቅር ፍርሃትን ያስወግዳል።"

የሐንሰ ሪዕይ

፲፭፻፳፯ መስፋን ወልደማርያም

ማውጫ

መግቢያ..... 5

ክፍል አንድ ሀገራዊ ጉዳዮች

1. ድረስ ለአገሩ ዘልል ካድራ.....	8
2. ኢትዮጵያዊው ማነው?.....	14
3. የሀገር ፍቅር እስከ ምን ድረስ...?	20
4. «ፌደራሊዝም» ይሄ ከሆነማ?	30
5. «ኪራይ ሰብሳቢ» ስንል... ..	39
6. የትግራይ ህዝብ ማነው?.....	46

ክፍል ሁለት የገዢዎች ጦማርና ባህሪያቶቻቸው

7. መለስ ዜናዊ «ከመዶ ቀኒዮም?»	56
8. አቦይ ስብሃት ኒጋን በጨረፍታ.....	63
9. ምንው አባታችን እያወቁ...!	80
10. የሀውልቱ ስር ፖለቲካ.....	86
11. የተከበሩ እና የቀለሉ መሪዎች	96
12. ልጆቻችሁ ቻይና ምን እየሰሩ ነው?.....	103
13. የመለስ አምላክ.....	110

ከፍኔ ሦስት ታካካቅ ሀገራዊ ከሰተቶች

14. ትዝታ ሚያዝያ 30.....	116
15. የፕሮፌሰር አሰራት ወይስ መሊክድ መት አመት?.....	122
16. እስክንድር ነጋን ሳስበው ሳስበው.....	131
17. «ሰኞ»ን ከመለስ ዜናዊ ጋር.....	139
18. ኢህአዴግ ምን ያድርገህ?.....	146
19. ንደኞቼን መልሱልኝ.....	156
20. «አኬልዳማ»ው የአይሁድ ወይስ የኢህአዴግ?	163

ከፍኔ ክራት አንዳንድ ነጥቦች ስለ ፓርቲዎቻችን

21. ኢህአዴግ እና መስና የአንድ ሳንቲም ግልባጮች.....	174
22. የብአዴን ሰዓት ስንት ላይ ቆሟል?	180
23. የተቃዋሚዎች ሰፈር እንደምን ከረመ?	188
24. ኢህአዴግ በፈረዳታ?.....	200
25. ኢህአዴግ «አውራ ፓርቲ» ሲል?	207

ከፍኔ አምስት ሀዘባዊ ብሶቶች

26. «ኢትዮጵያኒዝም» ወደ «ቱኒዚያኒዝም» ያልተደገፈ የአብዮቶች ዋዜማ.....	216
27. የፀጥታ ጩኸት.....	224
28. «ሹክሹክታ»ው ምንድን ነው?.....	228
29. እኔም «አሸባሪ» ነኝ!.....	234
30. ቂርባም ይደነግጣል?	240
31. ሞት የማይፈሩ ወጣቶች.....	246
32. የማለዳ ወግ እንደወረደ! (አስተያየት በጢዬ ሲራክ).....	251

መግቢያ

እነሆ ማንም ሰው በ2000ዓ.ም ወርሃ የካቲት ፍትህ ጋዜጣን ስመሰርት በየአትሞቿ ያስተናገደቸው ፅሁፎች (አርቲክሎችን) እንዲህ በመጽሐፍ መልክ ተደራጅተው ይታተማሉ ያለ አልነበረም። እኔም ብዬን የነበይነት ፀጋ አልነበረኝምና እንዲህ ይሆናል ብዬ እስቤው አላውቅም። ዛሬ ግን ይኸው አውን ሆነ።

በእርግጥ ፍትህ ጋዜጣ ስትመሰረት እንደ ዋነኛ ግብ የተያዘው በሀገራችን እየተዳከመ በመጣው «ሀሳብን በነፃነት የመግለፅ መብት» ላይ የራሷን አስተዋፅኦ ለማድረግ ትችል ይሆናል የሚል ነው። ሆኖም መታተም በደመረችበት (የመጀመሪያው አትም ገበያ እንደዋለ) ዕለቱን በቀድሞ ማስታወቂያ ሚኒስትር ስር ያሉ ሀላፊዎች እቢሮአቸው ጠርተውኝ ሊያበቁ እንዲህ አሉኝ። «ጋዜጣውን አስተካክል። 1997 እንዲደገም እንፈልገንም። አንተም ተጠንቀቅ።» በእርግጥ የሀላፊው ቁጣ የመጣው ፍትሕ በመጀመሪያ አትሟ ጠንክሮ ያሉ ፅሁፎችን በማስተናገድ ቢሆንም፤ ገና ወደዚህ መ.ያ ስገባ ከቀላል እስከ ከባድ መከራዎች ሊገጥሙኝ እንደሚችሉ አውቅ ነበር። እናም የሀላፊውን ቁጣ፤ ማስጠንቀቂያና ተግላፅ ትኩረት አልሰጠሁትም። እንዲያውም «የእንደራ ጉዳይ ነው» ብዬ ነው ያለፍኩት። ዳሩ «እንዳያልፉት የለ! ያ ሁሉ ታለፈ» የሚል መዝሙር ደራሲና ዘማሪ የነበሩ ባለስልጣናት በሚመሩት ህገረ አይደል የምንኖረው!

የሆነ ሆኖ የፍትህ ጉዞ በዚህ የሚገታ እና ተደናግጦ የሚቆም ባለመሆኑ ዛሬም ድረስ በሳልና ጠንካራ ትንታኔዎች እና አስተያየቶች መለያዎቿ እስከ መሆን ደርሰው ቀጥለዋል። በእርግጥ ይሄ ማለት መንገዱ ሁሉ አልጋ በአልጋ ነበር ማለት አይደለም። ይሄም እንዴት ይሆናል? ያውም በምስራቅ አፍሪካ አቻ በሌላት አምባገነን ሀገር ውስጥ። እናም ከትናንሽቷ ማስፈራሪያዎች ጀምሮ እስከ «ሞት ለተመሰገን ደሳለኝ» የሚል

ርዕስ የተሰጣቸው የደብዳቤ መልዕክቶች፣ ከተራ የደህንነት ሠራተኞች እስከ የፌዴራል ፓሊስ የፀደቁበት ግጥረ ኃይል ባለስልጣናት ድረስ ዛፍ እና ማስጠንቀቂያዎችን አይቶ እንዳላየ፣ ለምቶ እንዳልሰማ አልፈዋል፡፡

እብሮ አደጎቹንና አንዳንድ ባልደረቦቹን በኔና በቤቱ ውስጥ እንዲሰልሱ እስከማባበል የተሸረቡ ሌራዎችም ከሸፈዋል፡፡ በህዝብ ጥረት ይሆን የነሸፉት? ...ብቻ ከዚህ በተጨማሪም በ2003ዓ.ም ከ100 በላይ ውንጀላዎች እና ከ40 የማያንሱ ክሶችን አስተናግጃለሁ፡፡ የማይቻለውን ችያለሁ፤ የማይታለፈውን አልፈዋል፡፡ ስለምን? ቢሉ መልሱ ስለሀገርና ህዝብ ይሆናል፡፡ ነገም ሌላ ቀን ነው ያለውስ ማን ነበር? ማን ያውቃል...

ዛሬ ደግሞ አዲስ የታሪክ ምዕራፍ ሊከፈት ነው መሰለኝ፡፡ በፍትህ ጋዜጣ ላይ በተከታታይ አቅርባቸው የነበሩትን መጣጥፎች በመፅሐፍ መልክ እንዳላትማቸው የሚቀርቡኝም፣ የማይቀርቡኝም አንባቢያን ግፊት ያሳደሩብኝ ጀመር፡፡ መጀመሪያ አካባቢ ግፊቱን ለመቋቋም መከራ ቢጤ አድርጌ ነበር፡፡ ሆኖም «ጋዜጣው በእጅጉ ተቀባይነትን እና ተወዳጅነትን ያገኘቸው በቅርቡ ነው፡፡ እናም የህትመት ቁጥሩ እንዲህ ከመብዛቱ በፊት የታተሙትን ጋዜጦች ከወዴት ልናገኝ እንችላለን?» የሚለውን የአንባቢያን ጥያቄ በምንም መልኩ ማለፍም ሆነ መግፋት አልቻልኩም፡፡ በእናቱም ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በኢሳት ቴሌቪዥንና በሁሉም የዲያስፖራ ታዋቂ ድህረ ገጾች የሚወጡትን ፅሁፎቹን ከአገር ውጭ ሆነው የሚከታተሉ ኢትዮጵያውያን ፅሁፎቹ እንዲህ እንደዛሬው በአለም አቀፍ ድህረ ገጾች መስተናገድ ከመጀመራቸው በፊት የነበሩትን ለማግኘት ግፊታቸውም አየበረታ በመምጣቱ እነሆ በመጽሐፍ መልክ ተጠርዘው ለህትመት ሊበቁ ችለዋል፡፡

መልካም ንባብ፡፡

ኢትዮጵያ ለዘላለም ትኑር!

ለስተያየት ልታደርሱኝ ከወደዳችሁም
በፖ.ሳ.ቁ. 110744 አ/አ ላኩልኝ - አመሰግናለሁ

ከፍኔ ክንዳ ሀገራዊ ጉዳዮች

ይደረስ ከክፍሉ ዘክርያስ ካደረ...

«ዘጠኝ ሞት መጣ ቢሉት፤
አንዱን ገባ በሰው አስ» የአገሪ ሰው

መቼም ጥንት የነበረው የህዝብ እና መንግሥት ግንኙነት ዓይነት በዚህ ዘመን ተቀይሮአል። የድሮ ገዥዎቻችን ህዝባቸውን ለሁለት የሚከፍሉት በግብር ነበር፤ የሚገባርና የማይገባር ብለው። ዘንድሮ መንግሥት ሲያሻው የአንድ ከተማ ወይም የአንድ ክልል ህዝብን በጅምላ «ሽብርተኛ» ይልና ይፈርዷል። ሌላ ጊዜ ደግሞ «የምርጫ ሠራዊት» ሲል ያንቆለባብሳል። የሆነ ሆኖ ይሄ የፍረዳ ፀበል እኔም ጋር ደርሶአል። እናም ሰላማዊ ዜጋ መሆኔ ተሸርሽሮ...ተሸርሽሮ... «ፀረ ሰላም» ተብሎ በመንግሥት ጋዜጦች ተሰምዎኩ፤ ወይም ተፈረጅኩ አንጂ ኢትዮጵያዊነቱ አልተፋቀም። ደግሞም ጊዜ የሰጠው ጉልበትኛ ፓርቲ ስልጣን በያዘ ቁጥር ኢትዮጵያዊነትን የመስጠትም ሆነ የመንሳት መብት የለውም። እናም ምንም እንኳን በልቤ ቅያሜ ቢያድርም በሰላምታ መጀመሩ የአገሪ ወግና ልማድ ነውና ጦማሬን በሰላምታ ልጀምር። እንደምን ከረምክ ውድ የሀገሪ ገዥ ፓርቲ ካደራ?

መቼም የሰሜን አፍሪካ ሙቀት ደም ግፊታቸውን የቀሰቀሰባቸው አለቆች እሱ ይባላል፤ እውነት ይሆን? የኤርትራው ፕሬዚዳንት ሰባባቸው ለህዝምና ከሀገር ውጭ ሄደዋል አሉ። እንተ ግን ሰላም ነህ? ሰላም ከሆነክም የሰላሙ ጌታ አብዝቶ ሰላሙን ይሰጥህ። እኔ እግዚአብሔር ይመስገን ለመተንፈስ ያህል ደሀና ነኝ። ዛገተ ናፍቆትና ሀሳብ በስተቀር... አያልኩ ወደ ሽንገላ አልገባምና በቀጥታ ፍሬ ሃሳቤን ብቻ አቀርባለሁ።

እንደምታውቀው እኔ በዋና አዘጋጅነት የምሰራባት ፍትህ ጋዜጣ ከተመሰረተ በዚህ የካቲት ወር 2003ዓ.ም 3ኛ አመቷን ትደፍናለች። እውነት ለመናገር የጋዜጣችን የምስረታ ወር ከሠውላት እና ከብሔራዊ (በአርግጥ በወቅቱ ሲመሰረት ወላጆቹ ወይም መሰራቾቹ ያወጡለት መጠሪያ

ኢህዴን እንጂ ብሔራዊ አልነበረም። የሆነ ሆኖ ልክ የአስራ ሁለት አመት ብላቴና በሆነበት እና በነገሰ በሁለተኛው አመት በ1985ዓ.ም ፈንድሻ ተባብሮ፤ አምባሻ ተቆርሶ (አንዳንድ ቦታ አነባበርም ነበር) መጠሪያ ስሙን ወደ ብሔራዊ ተቀየረ ተባለ። በአርግጥ ዛሬም ድረስ በየትኛው የፖለቲካ ፍልስፍና ወይም ሂሳብ ቀመር ከሠብረ ብሄር ድርጅት ወደ ብሄር ድርጅት እንደጠበበ አውቃለሁ የሚል ሊቅም ሆነ ሱፊ አልተገኘም። አንዳንድ አመራሮችም ይህን ሳያስረዱን ከፓርቲው እየወጡ ነው... ይሄን ጊዜ አልማዝ መኩ ቢኖሩ ኖሮ «ሂሳባችሁን ሳታውራረዱ ወዴትም ንቅንት አትሉም!» ብለው ይሞግቱልን ነበር። አለመኖራቸው በጀ እንጂ። የአኚህ ሴት ጉዞም ቢሆን ቀላል አይደለም። ከመኪሶን እስከ አህጉር/አህአዴግ፤ ከአህዴድ እስከ አነግ የተጓዙ ብርቱ መንገዶች ናቸው። ስለሳቸውም አንድ ቀን አጀንዳ ይዘን መመለሳችን ስለማይቀር ይችን ማብራሪያ እዚችው ቋጭተን ወደ ጦማራችን እንመለስ)

...አንዳልኳችሁ የፍትሕ ምስረታ ከሕወሓት እና ከብሔራዊ የምስረታ ወር ጋር በመግጣጠሙ ደስ ብሉኝ ነበር። ምክንያቱም እነዚህ ድርጅቶች ያን ጊዜ ሲቋቋሙ እንዲህ እሳት የላሱ ነጋዴዎችን ብቻ ለመፍጠር አልነበረምና ነው። ያ ሁሉ ተረት ሆነ እንጂ። ከዩኒቨርሲቲ ትምህርቱን አቋርጦ ለትግል በረሃ ከገባው አመራር ጀምሮ ከብቶቹን መስክ ላይ ትቶ እስከተቀላቀላቸው ታጋይ ድረስ የነበራቸው ትህትና ልዩ ነበር። እኩልነቱስ ቢሉ? እኩል ከኩል ሳይባል ካጠፋ ይገመግማል፤ ሂሱንም ይውጣል። ታዲያ ከእንዲህ አይነት ድርጅት ምስረታ ጋር የጋዜጣችን ምስረታ ወር ሲገጣጠም እንዴት አልደሰት፤ ብቻ ምን ያደርጋል፤ ዛሬ ይሄ ሁሉ ታሪክ ሆኗል። በግልባጩ የድርጅቱ ስም ራሱ ለኛ ለጭቀኛ መጨቆኛ እየሆነ ነው።

በዋናነትም ይህንን ጦማር ልፅፍል ምክንያት የሆነኝ በተለይም ጋዜጣችን በምትወጣበት አለተ አርብ በሞባይል ስልኬ የሚደርሱኝ ዛቻ፤ ስድብ እና ማስፈራሪያዎች... አሁን አሁን በአይነታቸው እየዘዘፉ፤ በብዛታቸውም እየተበራከቱ ስለመጡ ነው። በአክብሮት እና በጨዋነት የድጋፍም ሆነ የተቃውሞ ገንቢ አስተያየታቸውን የሚሰጡ ዜጎች የመኖራቸውን ያህል፤ የድንፋታ ዲግሪ ምሩቃን የሆኑ አገራ ዘለል ካድራዎችም «ቡራ ከረዩ» ማለታቸውን እንደ ቀጠሉ ነው። እኔ እነዚህ ሰዎች ካድራነታቸው ሊጋኝኩ ፓርቲ ይሁን ለተቃዋሚዎች ማረጋገጫ የለኝም። ሆኖም የመጠን ልዩነት ይኖረው እንደሁ እንጂ በሁለቱም ጎራ

የተሰለፉ አልል ያሉ ተሳዳሪ እና ፎካሪ ካድሬዎች እንዳሉ ፀሀይ የሞቀው ሀቅ ነው። ይሄም ጦማር እነዚህን ሁኔታዎች ግምት የከተተ እንደሆነ ይታወቅልን ስል በትህትና እንልሳለሁ።

በተጨማሪም ደብዳቤ መጻፊ ቢከፋኝ መሆኑም መታወቅ አለበት። እኔ ተራ ሰው ነኝ። February 21, 2011 የወጣው Time (ታይም) መፅሄት ግብፃውያን መሪያቸውን ከስልጣን ለማስወገድ አደባባይ በወጡበት ሰዎችን የ Google ኤክስኪዩቲቭ የነበሩት WAEL GHONIM “I am not a hero, ok...? I am not a hero. I am a very ordinary person. The heroes are the ones in the street” (እኔ ተራ ሰው እንጂ ጀግና አይደለሁም። ጀግኖቹ ጎዳና ላይ /ለተቃውሞ የወጡትን ማለታቸው ነው/ ያሉት ናቸው) ማለታቸውን አስነብዮናል። እኔም ጀግና እክሉ ነው ብዬ መጠቀም ባልችልም እንደ GHONIM ግን ተራ ሰው ነኝ ብል ከልካይ የለኝም። እናም በቃ ቢያንስ ያለውን ችግር አንባቢያን ያውቁት ዘንድ ብቻ ነው ይህንን ወቅት የፃፍኩት። አገሪ መንገዴንም እነዚህን ጉልበተኞች «ሀይ» የሚላቸው ቢኖር በሚል ነው።

እኔ አንድ አገር ወዳድ ዜጋ ነኝ፤ መቼም ይሁን መቼ የአገሬን ክፉ ማየት አልፈልገም። የፍትህ ጋዜጣ ዋና አዘጋጅ እንደ መሆኔ መጠን በጋዜጣው ላይ ለሚወጡት ፅሁፎች በመሉ የሀገር ተጠያቂነት እንዳለብኝ የማልረዳ ገልፋም አይደለሁም። ሆኖም በሚቀርቡት ዘገባዎች ሁሉም አካላት ሊደሰቱ አይችሉም። እንዲደሰቱም አይጠበቅባቸውም። ቢያንስ ከስህተታቸው ሊማሩ ግን ግድ ነው። እኛም ጋዜጠኞች የህዝብን የማወቅ መብት አክብረን የተደበቀውን ማሳወቅ ግዴታችን ነው። በመሬት ያለው ግን ተገላቢጦሽ ነው። ለምን ተነካኝ? ለምን ድክመታችን ተፃፈ...? የሚል ቁጣና ድንፋታ። በእውነቱ ይሄ ለጋዳፊ እንዲ ያልበጀ አብሪት ነው። ሳዳም ሁሉንንም በ10 ሳንቲም ገመድ ያንጠለጠላቸው ይሄ አደነቱ ራሱን ከሀገር በላይ የማድረግ አብሪት መሆኑን ልብ በል።

ካድሬ ሆይ፡- ድርጅትን መውደድ አንድ ነገር ነው። የድርጅትህ ድክመት ወይም ስህተት ሲነገር መቀበል ደግሞ ሌላ ነገር ነው። መቼም ድርጅቶችህ የሰው እንጂ የመለክነት ስብስብ አለመሆኑ ይጠፋሃል ብዬ አላስብም። ከጠፋህ ደሞ ከመሪዎቻችን መካከል እነ በረከት ስምዖን፣ አዲሱ ለገሰን፣ ተፈራ ዋልዋን፣ ሀላዊ የሴፍን... ጠይቅ፤ በደንብ ይነግሩሃል። ምናልባት እነሱ ስራ በዝቀባቸው ጊዜ የለንም ካሉህ በ1993 ስለፓርቲያቸው የታተመውን «ፅናት» መፅሐፍን ፈልገህ በገጽ 61 ላይ «ሞናሊካ» በሚል ርዕስ ስር የታተመውን ግጥም አንበበው። እንዲሁም ይልሃል፡-

«... አንተ ሊዎናርዶ የሮማ ልጅ

የሰረሃትን ልታሻሽል

ልታፈርሳት ልትገነባት

ደግመህ ደጋግመህ ልትሰራት

ስልሰህ ልትሰራ ስትችል

ጣኦት አደረግካት በሞትህ ላገል አገል

ለራሱ ፍጡር እግዚአ ልታል

...የሮማ የሞህ ሰው ሊዎናርዶ

በፍቅር ትንታግ ተማግዶ

የቀረፀውን አገል ወዶ

ራሱን በራሱ ንዶ...ርደሊ...

አወይ ነደሊ... ታዬ የሚባል የኢህአፓ ታጋይ ራሳችን የፈጠርነውን ድርጅት ማስተካከል አለብን የሚል እምነት የነበረው ሲሆን ዳ ሺፖቹ እራሱ በሰላት ሞናሊዛ ፍቅር እንደተማረከው ሁሉ እኛም የፈጠርነውንና የተበላሸውን ድርጅት አመለክነው፤ ማስተካከልም ተሳነን፤ በማለት በፓርቲው ላይ እምነት ማጣቱን ሞናሊዛ በሚል ርዕስ በፃፈው ውብ ግጥም ገለፀ። ስል ከኔ በተሻለ መልኩ የበአዴን መፅሀፍ በደንብ አብራርቶ ይነግርሃል። እናም የድርጅትህን እድሜ (የምስረታ ዘመን) ብቻ እየቆጠርክ ሰማያዊ ክብር አታላብሰው። ታዬ እንደነገረክ ሲሆን ሲሆን አንተው ራሱን አስቀድመህ የድርጅትህን ድክመትና ጥንካሬ ለይተህ እወቅ። ይሄም ከክበደክ በነፃው ፕሬስ ላይ ስለድርጅት ድክመት የሚነገርህን በልዩህ ደዘህ ለማጣራት ሞክር። ከዚያም እውነት ሆኖ ካገኘከው አታምልከው፤ ገሰጠህ አርመው እንጂ። ስህተት ሆኖ ካገኘከውም ያው ፅሁፍ በወጣበት ጋዜጣ ላይ ማረሚያ እንዲታተምልህ የማድረግ መሉ መብት እንዳለህ እወቅና ምላሽህን ፃፍ። ይሄ ነው ከአንተ የሚጠበቀው። በተቀረ በሰልክም ሆነ በፖስታ ቤት በኩል ማስፈራራትና መላደብ አንድም ነውር ነው፤ ሁለትም ልክ እኔን መንግሥት ከ35 በላይ በሚሆን ከስ እንደከሰሰኝ ዓይነት ወንጀል መሆኑን ልትረዳ ይገባል። ዛሬ እንዲህ የምትፎክርበት ጎላ ኪስህ ያለው የድርጅትህ መታወቂያ ነገ መወንጀያክ ሊሆን እንደሚችል መጠርጠር አለብክ።

ትዝ ይልህ እንደሆነ የዛሬ 20 አመት ኢሳፓ የሚባል ፓርቲ ነበር። ታዲያልህ ከለታት አንድ ቀን የዛን ፓርቲ መታወቂያ የያዙ በመሉ ተለቃቅመው ታሰሩ። ከእስር የተረፉትም «የኢሳፓ አባል የነበሩ...» እየተባለ ስራ ለመቀጠር እንኳ እንዳይችሉ ተደርገው ነበር። እናም በፓርቲ

መታወቂያ መከፈስ ደግ አይደለም። ፓርቲ ይመጣል፤ ይሄዳል። እኔና አገጥኝ የምንቀር። ይሄ ድርጊትህ ደግሞ አያቀባብረንም።

የሆነ ሆኖ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ «ቢሮህ እንመጣለን»፤ «ጠብቅ ዋጋህን ታገኛለህ» የሚሉ ደዋዮች በዝተዋል። አልፎ አልፎም «ሞት ለተመስገን» የሚል የፖስታ መልእክት ሳይቀር ይደርሰኛል። መቼም እርግጠኛ ነኝ «ተመስገን ፈሪ ነው» ብሎ የነገረህ ሰው ያለ ይመስለኛል። ይሄ መረጃ ግን ግንት ያለው መሰለኝ። ምናልባት በደንብ አጣራ «ፈሪሃ እግዚአብሔር አለው» ብለውህ እንዳይሆን። በተቀረ ካድሬ የምፈራበት ምንም ምክንያት የለም። ደግሞም ማንም ተነስቶ ግለሰቦችን ማስፈራራት የሚችልበት ዘመን ታሪክ ሆኖ አልፏል። ይሄ ዛሬ በህግ የሚያስጠይቅ ወንጀል እንደሆነ ከላይ ነግረሃለሁ። በጣም የሚያስገርመው ደግሞ አብዛኞቹ ተሳታፊዎች በሞባይል ስልካቸው የሚደውሉ መሆናቸው ነው። በቀላሉ የሰልክ ቁጥራቸውን ይገራ ወደ ህግ ብሄድ እነማን እንደሆኑ ይታወቃል። አሊያም በዚህ ጋዜጣ ላይ ከነሰድቡና ዛቸው ዘርዘራ ባወጣው ጓደኞቻቸው እና ቤተሰቦቻቸው እንደሚያፍሩባቸው አውቃለሁ።

«ወዳጄ» ካድሬ ሆይ፡- የጊዜ እንጂ የሰው ጀግና እንደሌለው ብትረዳ መልካም ነው። እናም ድርጅትህ ከአንተ የሚጠበቀውንና የሚፈለገውን እያማለህ ግዴታህን መወጣት ብቻ ነው ያለብህ። በተረፈ የራስህን ግዴታ ከመወጣት እየቀነሰህ ሌሎች ግዴታቸውን ሲወጡ ማስፈራራቱና መሳደቡ ለድርጅትህ ሆነ ለአንተ ጥሩ አይደለም። ሁላችንም ቤት ውስጥ እሳት መኖሩን ልታውቅ ይገባል። ለጊዜው እሳቱ ባይለበልብህ እንኳ ሰውም ይታዘብሃል። ሰማይና ምድርም ዝም ስለሚሉ ነው እንጂ እንደሚታዘቡህ ልታውቅ ይገባል።

የሆነ ሆኖ ጠማራን ከመጨረሱ በፊት ፈቃድህ ከሆነ አንድ ጥያቄ ልጠይቅህ (መቼም ካድሬ መናገር እንጂ መጠየቅ እንደማይፈልግ አውቃለሁ) «እኔ ለመሆኑ ድርጅትህ አበል ከመስጠት ባሻገር የአቅም ግንባታ ስልጠና አይሰጥህም እንዴ? ወደስ ወንዝ ውስጥ ያለ ድንጋይ ሆኝካቸው?» እንደምታውቀው ደግሞ ወንዝ ውስጥ ያለ ድንጋይ ሺ አመትም ቢቆይ ዋና አይለምድም። ባለፈ ልጅ ወላጆቹን ያሰድባል እንደሚባለው አንተም እያደረክ ባለው ነገር ድርጅትን እያሰደብክ ነው። ከልባቸው የወከሉትን ህዝብ

ለማገልገል የሚሰሩ «ጓዶችህን» አመድ አፋሽ እያደረካቸው እንደሆነ ልትረዳ ይገባል።

ከገኘው ፓርቲም ሆነ ከተቃዋሚዎች ወገን ብትሆን የተፃፈው ትክክል አይደለም ብለህ ካሰበክ፤ መልስም የመገፍጃ ሞራሉም እውቀቱም ከሌለህ ወደ ህግ መሄድ ትችላለህ። እንደምታየውም ብዙዎች እየከሰሱ ነው። ቢሻህ ከነሱ ጎን መቀም፤ ቢሻህ አዲስ ክስ የመመስረት መብት አለህ። ከዚህ ውጭ ዛቻና ማስፈራሪያህን ጋላ ኪስ ከተህ ብትፈልግ በሊማሊሞ ማቋረጥ ትችላለህ። መንገዱ ጨርቅ ያድርግልህ! ሃሃሃ!

እንዳልከህ በኔ በኩል የሚያስፈራኝ መዋሽት እንጂ የአንተ ተራ ሽለላና ፋኩራ አይደለም... የአገሪ ሰው «ዘጠኝ ሞት መጣ ቢሉት፤ አንዱን ግባ በለው» ያለው እውነቱን ነው። እኛም እኮ ኢትዮጵያውያን ነን፤ እናም ኢትዮጵያዊ ጀግንነትን ለራስህ ብቻ አታድርገው... ምንው ጃል! ሌላው ሌላው ቢቀር እንደ አቡነ ጴጥሮስ አይኖችን እያየ ስለአውነት መስክረን ማለፍ ያቅተናል እንዴ?... (አስከዛው ድረስ ግን አባካችሁ የፖለቲካ ድርጅቶች አገራ ዘለል ካድሬዎቻችሁን እዛው ያዙልኝ።)

ፋትሕ ጋዜጣ ቅፅ 4 ቀጥሮ 125 የካቲት 25 2003 ዓ.ም

ኢትዮጵያዊው ማነው?

«የሀገር ፍቅር መንፈስ ያደረበት ሁሉ ማንነቱን ሳያውቅ በመንቀላላት ማንኛ ብሉላትኋል መልሱን ተሉ በሉ እናንተ ወጣቶች ኢትዮጵያዊው ማነው?»...

እነዚህን ስንኞች በ1957ዓ.ም. በቀድሞ ቀዳማዊ ኃይለስላሴ ዩኒቨርሲቲ «የክሊኒክ ተን» ሲከበር ኢብሳ ጉተማ የተባለ ተማሪ ካቀረበው ረጅም ግጥም ነው የተነጨብሁቸው። ኢብሳ በእሄው መንግስት ውስጥ ያለው የመደብ ልዩነት ቢያሰላጨው ነው «ኢትዮጵያዊው ማነው?» ሲል በግጥም የጠየቀው። በርግጥ ይሄ ጥያቄ የኢብሳ ብቻ አይደለም። የብዙዎቹ ጥያቄ ነው። የኢብሳ ዘመን ጥያቄ ብቻ አይደለም። ዛሬም የሚጠየቅና ያልተመለሰ ጥያቄ ነው። ይህንን ጥያቄ የሚያነሱ በመሉ ጥያቄውን ለማንሳት በቂ ምክንያት አላቸው። የመደብ ጭቆናው ግልጽ በመሆኑ ማለቱ ነው። የሆነ ሆኖ ከዚህ ከኢትዮጵያዊነት ጋር ተያይዞ የሚሄድ እውነት ይሁን ሀሰት ያላረጋገጥኩት መራር ታሪክ ገጠመኝም አለን። ነገሩ እንዲህ ነው...

የጉሰ ነገስቱ ባለቤት እቴጌ መነን ፈረንሳይ ሀገር ለመዝናናት ወይም ለመጎብኘት ይሄዳሉ። ንግስቲቱ ፓሪስ እንደደረሱም ጥቂት ጋዜጠኞች ቀረብ ብለው ጥያቄ አቀረቡላቸው።

«ንግስት ሆይ! የኢትዮጵያ ህዝብ 25 ሚሊዮን ደርሶአል የሚባለው እውነት ነውን?»

ንግስቲቱንም ቆፍጠን ብለው በቤተመንግስት ዘዬ ይመልሳሉ «እረግ! አሰስ ገሰሱን ሁሉ ቆጥረው ካልሆነ በተር አኛ እንደሆነ አምስት መቶም አንሞላም።»

ለንግስቲቱ የተቀረው ኢትዮጵያዊ ጭሰኛ፣ አፈር ገፊ፣ ባሪያ፣ አሽከር ወዘተርፈ ነውና ኢትዮጵያዊ አይደለም። ...እውነት ግን ኢትዮጵያዊነታችን ጥያቄ ውስጥ የገባው በአባባ ጃንሆይ ዘመን ብቻ ነው እንዴ? እረ በጭራሽ ዛሬም በገሃድ ያለው እውነት ኢትዮጵያ የኢትዮጵያውያን ላትሆን ወይ

የህወሓት ወይ የብሔራን ወይ የአህዴድ አሊያም የደህሃዴን መሆኗ ነው። እናም እኔም እንደ ኢብሳ ጉተማ ከ45 አመት በኋላ «ኢትዮጵያዊው ማነው?» ስል ለመጠየቅ ተገድጄአለሁ። ኢትዮጵያዊው ማነው? መንግስታችን ወዴትም ወለም ዘለም ሳያስፈልገው ኢትዮጵያዊ ማለት «የኢህአዴግ አባል ወይም ደጋፊ ብቻ ነው» ሲል ይችላል። ከእነዚህ «አፍቅርተ ድርጅት» ካደረባቸው ወንድም እና አህቶቻችን ዝቅ ብሉ ደግሞ ሁለተኛ ደረጃ ኢትዮጵያዊ ይገኛሉ ሲልም ሊመርት ይችላል። ገዢው ፓርቲ እንደ ሁለተኛ ኢትዮጵያዊ የሚያያቸው በግልፅ የተቃዋሚ ፓርቲ ደጋፊ እና አባል ያልሆኑ እንዲሁም ኢህአዴግ ላይ ያላቸውን ተቃውሞ በአደባባይ የማይገልፁትን ይመስለኛል። በተረፈ የተቀረው ኢትዮጵያዊ ሁሉ ባለቅፅል ስም ነው። ወይ አሸባሪ ወይ ፀረ ሰላም።

የዛሬ 20 ዓመት በልጣን የያዘ ፓርቲን መደገፍ ወይም አለመደገፍ በምን አግባብ ኢትዮጵያዊ መሆን አለመሆን ላይ እንደደረሰ ግልፅ አይደለም። ብቻ ከ3ሺ አመት በላይ የዘር ግንዳችንን የምንቆጥርበት አትዮጵያዊነታችንን በ«አፍጋኒስታናዊነት» ለመለወጥ ባይሞክር ለሁላችንም ይበጃል።

የዴሞክራሲ መብቶች ሊከበሩ ይገባል፤ ከምንም በላይ የህግ የበላይነት ይቅደም፤ ሙስና እያራቆተን ነው፤ ትናንሽ ባለስልጣናት ትናንሽ የምድር አማልክት እየሆኑበን ነው የሚሉ ብሶቶችን ማሰማት እንደ አሸባሪ የማይሰፈርጅ ከሆነ ጉዳቱ ለሁላችንም ነው።

ትዝታ

ያኔ፣ የዛሬው መንግስት ጭው ባለ በረሃና በየዱር ገደሉ ከወቅቱ መንግስት ጋር በመሳሪያ ይፋለም ነበር። ፍልሚያው የጦር መሳሪያ ብቻ ሳይሆን በፕሮፓጋንዳም ነበር። እናም ደርግ «ነፃ አውጪዎቻችንን» «ወያኔ» በሚል ተቀጥላ ስም ነበር ያስተዋወቀን። በአናቱም «ወያኔ ማለት ድልድይ አፍራሽ፣ ባንክ ዘራፊ፣ የሰልክ እና የመብራት ሀይል ገመዶችን በጣሽ...» ወዘተ እያለ ያብራራልን ነበር። በእርግጥ በወቅቱ አብዛኞቻችን የደርግ ፍላጎት ፕሮፓጋንዳ ብቻ ነው ብለን ማለብ የምንችልበት ሁኔታ ላይ አልነበርንም። እናም «ገንጣይ»፣ «አስገንጣይ»፣ «የእናት ጡት ነካሽ»፣ «ፔትሮ ዶላር ያስከራቸው»... ሲለን «ወይ ጉድ!» እያልን እናደምጥ ነበር። አሁን ያንን ዘመንን አልፈናል። ማለፍ ብቻም ሳይሆን በሰፈሩት ቁና መሰፈር አይቀርምና ደርግ ፋሺስት! ወያኔ መንግስት ሆነዋል። ቦታ ተለዋውጠዋል።

የሆነ ሆኖ በደርግ ዘመን፤ ኢህአዴግ በመሣሪያ የተደገፈ የአመፅ ትግል ያደርግ ስለነበረ ለስርዓቱ ንፁህ ኢትዮጵያዊ አልነበረም። «የእናት ጡት ነካሽ፤ አስገንጣይ፤ ጦንዘዴ» ነበር። አሸባሪም ይባል ነበር። ይሄን ስያሜ ያገኘው ግን በግዛሩ ብቻ አልነበረም። የአምባገነን የደርግ መንግስት ተቃዋሚ በመሆኑ እንጂ። ሁሉም መንግስታት እንዲህ ናቸው። የተቃወማቸውን ወይም የራሳቸውን ጠላት «የህዝብ ጠላት» አድርገው ይፈርዷቸዋል። ደርግ «ወያኔ የእናት ጡት ነካሽ ነው» እያለ ሲያወግዝ፤ የወያኔ ታጋዮች ግን ከህዝቡ (ከትግራይ ህዝብ) አምባሻ እና ውሃ በፍትር እየተረበላቸው ነበር የሚታገሉት። «ወወላት ነፃ አውጪዬ» እየተባለ በየበአላቱ እና በየመስኩ ይዘፈንለትም ነበር። የመንግስት ጋዜጠኞች ደግሞ «ሁለት የወያኔ አባላት በትግራይ ክፍለ ሀገር እንዳ ስላሉ አውራጃ በህዝብ ትብብር ተያዙ» ሲሉ ዜና ያቀርቡልናል። ቀልድ ይሏችኋል እንዲህ ነው። ሌላ ቀልድ ይሏችኋል ደግሞ «ሁለት ጋዜጠኞች የኤሌክትሪክ እና የስልክ መስመርን በፈንጅ ሊያጋዩ ሲሉ በህዝብ ትብብር ተያዙ» የሚል ሆኖ ታገኙታላችሁ። ተያይዞም «ሀብረተሰቡ በዚህን መሰል ትብብር እንዲቀጥል ጥሪ እናቀርባለን» ሲሉ ይመርቁላችኋል። በዚህ በኢህአዴግ ስርዓት ማለቴ ነው። ብቻ ምን አለፋችሁ! ማንም ሄደ፤ ማንም መጣ የፖለቲካ ደጋፊ ያልሆነውን ወይ «የወያኔ ወንዝዴ» አሊያም «አሸባሪ» ይለዋል። ለዚህም ነው ኢትዮጵያዊነታችን ሚክበረው «ለጎሳው አጎንብሎ» በሚለው ብሃል እስከኖርን ብቻ ነው ያልኩት።

አስቲ ኢብሳ በግጥምህ አሮሮአችንን ማለማትነን ቀጥልልኝ።

«አሮሞ ነው አማራው ትግራው ነው ጉፈኔው
ወላይታው ነው ከንባታው አጅኩ ነው ጉጂው
ጭንቅ ብለኛል ኢትዮጵያዊው ማነው?»...

በእርግጥ ኢብሳ የዚህ ዘመን ሰው ቢሆን ኖሮ ግጥሙን እንዲህ ሲል ነበር የሚያቀርበው።

«አህይድ ነው፤ ብላይን ነው፤
ሀውሐት ነው፤ ደሊህደን ነው፤
መደረክ ነው፤ መኢአድ ነው፤ አዲፓ ነው
ጭንቅ ብለኛል ኢትዮጵያዊው ማነው?»...

እውነትም ጭንቅ ይላል። የግድ የገኘው ፓርቲ አባል ወይም ደጋፊ ያልሆነ ሰላምን በጥርጣራ ይታያል? በየትኛውስ አለም ይሆን በሰላማዊ

መንገድ በሚታገሉ ፓርቲዎች መካከል ያለ የፖለቲካ ልዩነት የህዝብ መገልገያ የሆኑ ተቋማትን በፈንጅ በማጋየት የሚገለፀው? አልቃይዳ እና መሰል አሸባሪ ድርጅቶች የላውዲ አረቢያን ወይም የግብፅን የኤሌክትሪክ እና የስልክ መስመሮችን ያላጋዩት አረስተውት ይሆን? ወይስ ከብደአቸው? መጭም ስንት እና ስንት ሺ ማይልስ ተገዘው፤ ባህር አቋርጠው የጌውዮርክን መንትያ ህንፃዎች ወደ ፍርስራሽነት የለወጡ ድርጅቶች በዘር፤ በሃይማኖት፤ በባህል፤ በገፅታ... የሚመሳሰሏቸውን ሀገራት ለርጎ መግባትና ጥቃት መስገዝር ይከብዳቸዋል የሚል ቧልተኛ ይኖራል ብዬ አላስብም። እውነታው እነዚህ የአለማችን አደገኛ አሸባሪ ድርጅቶች በህዝባቸው እና በጠላታቸው መካከል ያለውን ሰፊ ርቀት ጠንቅቀው ስለሚያውቁ ነው አደጋ ያላደረሱት።

በእርግጥ እንዲህ ስል አልቃይዳ «የአሜሪካ አሸከር» የሚላቸውን የአረብ አገር ባለስልጣናት ቢያገኝ አቅፎ ይሰማል ማለቴ እንዳልሆነ ይሰመርበት። አይሆንምም። ምክንያቱም አልቃይዳና የሳሉዲ ሚኒስትሮች ፊት ለፊት ከተገናኙ ከሁለት እንዳቸው ያለምንም ጥርጥር ከምድረ ገፅ ይጠፋሉ። እያልኩ ያለሁት አልቃይዳ ሰላማዊ አረቦችን (ከገዢዎች ጋር የማይተባበሩትን) እና የአገልግሎት ተቋማትን የጥቃት ኢላማ አድርጎ አያውቅም ነው። እንዲህ ካደረገማ እሞትለታለሁ የሚለው አላማው አረር ድሜ በላ እንደማለት ነው።

ይሄ ጉዳይ ኢትዮጵያዊ መልክ ሲደዝ ደግሞ ይበልጥ ፍፁም ሰላማዊና ተቆርቋሪ ይሆናል። ምክንያቱም ኢትዮጵያዊያን ኢትዮጵያን ይወዳሉ። በመሬት ያለው ግን ጠንካራ ተቃዋሚዎች በመሉ «አሸባሪ» የሚል ታፋላ ማለጠፍ ነው። ጥቂት ዘግይቶም በጠራራ ፀሀይ የፈንጅ እራት ሊያደርጉን ሲሉ ለጥቂት እንደተረፍን እንሰማለን። አመራሮቹም ፀረ ኢትዮጵያዊ ይባሉና ይኮነናሉ። ግራ የሚገባው ግን ኢትዮጵያውያንን ነፃ አወጣለሁ የሚል የፖለቲካ ድርጅት ሰላማዊ ኢትዮጵያውያንን እንደወጡ አስቀርቶ የሚያገኘው የፖለቲካ ትርፍ ነው። በአንድ ወቅት ሀውሐት የትግራይን ህዝብ ነፃ አወጣለሁ ብሎ በጦር መሳሪያ ሲታገል ነበር። ነገር ግን በየትኛውም የትግራይ ከተማ የሚገኝ የመብራት ሀይልን ወይም የቴሌኮሙኒኬሽንን መስሪያ ቤትን አውድሞ አላየንም። ህዝብ በተሰበሰበበት ቦታም ጥቃት ስንዝር አያውቅም። የሀውዜን የአውሮፕላን ድብደባም ቢሆን የመንግስት ድርጊት እንጂ የተቃዋሚው ውድብ ሀውሐት ድርጊት አልነበረም። በእርግጥ ስለሀውዜን ድብደባ ሲነሳ ከሀውሐት ጋር ተያይዘው የሚነሱት አለባልታዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማለቱ ነው።

የሆነ ሆኖ ሻቢያንና መሰል የጎረቤት ሀገራት አሸባሪ ድርጅቶችን ነትቶ መጠበቁ ግዴታ ነው። ከእነዚህ ሀገራት እና ድርጅቶች ጋር በዘር፤

በሃይማኖት፣ በርዕዮተ ዓለም የማይገናኙትን እና በሰላማዊ መንገድ የሚታገሉትን ኢትዮጵያውያንን ከነሱ ጋር እያጠላለፉ የሚሰሩ የማስመለያ ፊልሞች ግን...

የትኛውንም አሜሪካዊ ብትጠይቁት በሊ.አይ.ኤ (Central Intelligence Agency) እንደሚመክ እና እንደሚከራ በድፍረት ይነግራችኋል። ሊ.አይ.ኤ በአሜሪካውያን የደህንነት ዋስትና እንዲያገኘው ፓርቲ (የዴሞክራቶችና ሊበራሎች) ስልጣን ማስጠበቂያ አይደለም። የህዝብ ማስፈራሪያም አይደለም። በደርግ ዘመን እጅግ ብቃት ያለው የደህንነት ተቋም ነበረን። የ መስሪያ ቤት ግን በስጋት እየታየ የሚፈራፈረ፤ በእንቅልፍ ልብ ሳይቀር የሚያባንን እንዲያሊትዮጵያውያን መመኪያ አልነበረም። ታዋቂው ደራሲ በአሉ ግርማ የዚህ መስሪያ ቤት ሰለባ እንደሆነ ኮሎኔል መንግስቱ አራሳቸው ተናግረዋል። በአጠቃላይ በደርግ ዘመን የደህንነት መስሪያ ቤቱ የህዝባዊ ሽብር ፋብሪካ ነበር። የኢሰፓ ተቃዋሚ በሙሉ ኢትዮጵያውያን አልነበሩም። በኩሎኔል መንግሥቱ ለደህንነት ቢሮውም።

...ኢብሳ ጉተማም ኢትዮጵያዊውን ፍለጋ ቀጥሎአል፡-

«መሬት ላራሹ ሲል ከተማ እየዞረ

ባልቸገረው ነገር ሀዘቡን ያሸበረ

ሀፃን ተማሪ ነው?

ወይስ በቆመቡ ራስ እየሰበረ

ሀፃን ከጎረምሳ ሳይለይ የኖረ

ፈጥኖ ደራሹ ነው

ደምፃችሁን ልስማ ኢትዮጵያዊው ማነው?»

እንዴት ያለ ትንቢት ነው? በ1966 ለፈነዳው አብዮት ዋነኛው ተዋናይ ተማሪው ቢሆንም! ፀረ-አብዮት ተብሎ የተጨፈጨፈውም ያው ተማሪው ነው። የሆነ ሆኖ ግን ኢብሳ አስቲ የመጨረሻዋን ስንኝ ድገማት። «ደምፃችሁን ልስማ ኢትዮጵያዊው ማነው?...»

ሀውሐት ስልጣን ላይ እንዲወጣ ስዩ አብርሃ የተባሉ ታጋይ! መለስ ዜናዊ የተባሉትን ታጋይ ያህል አስተዋፅኦ ነበራቸው። ነገር ግን ስዩ ከሀውሐት ወጥተው አንድነት የተባለ የተቃዋሚ ፓርቲን መምራት ሲጀምሩ «ፀረ-ኢትዮጵያዊ» ሆነዋል። ራሳቸው በሀሚኒስትሩ «ብተለይም አንድነት» ሲሉ ዝተዋል። ይሄኔ ነው ኢብሳ ትዝ የሚለን። ኢትዮጵያዊው ማነው? ስልጣን ላይ ያለው ወይስ ተቃዋሚ ፓርቲ ውስጥ ያለው? ወይስ መላው ሀዘብ?

በደርግ ጊዜ እንደነበረው ሁሉ የአሁንም የደህንነት መስሪያ ቤት ጠንካራ አቅም ያለው ይመስለኛል። ከቴክኖሎጂ አኳያ ካዩት ደግሞ በጣም የተሻለ ብቃት አለው ልንል እንችላለን። ጥያቄ የሚነሳው ግን የአገልግሎት አሰጣጡ ሳይ ነው። በርካታ የተቃዋሚ ፓርቲ አመራሮች «በከትትል አጨናነቁን» ሲሉ ምሬታቸውን ሲገልፁ እንሰማለን። በተለይም በምርጫ ዋዜማ እና ማግስት ደህንነቱ ሙሉ ሀይሉን በተቃዋሚዎች ላይ ያሳፈረ ይመስላል። ለማስረጃም ያህል በወቅቱ ከቅንጅት ዋነኛ አመራሮች አንዱ የሆኑት አቶ ልደቱ አያሌው በቢሮአቸው በደህንነቶች እንደታገቱ በቪኦኤ ሲናገሩ ያደመጥነውን ማስታወሱ በቂ ነው። ያን ጊዜ አቶ ልደቱ ኢትዮጵያዊነታቸው እንጦርጦስ ወርዶ ነበር። በእርግጥ ሰውየው ጥበበኛ ነበሩና በወራት ውስጥ ኢትዮጵያዊ ዜግነታቸውን ማስመለስ ችለዋል። የልደቱ የማስመለሻ ስልት ቀላል ነው። በጣም ቀላል ነው። በጊዜው አሁንም የሚፈልገውን ማድረግ ብቻ በቂ ነው።

የሆነ ሆኖ ግን በፖለቲካ ልዩነት ኢትዮጵያዊነትን መስጠትና መንሳት ሀገር ሊያወድም የሚችል ጥፋት ነው። አሁንም ለሀገሪቱ አሳቢና ተቆርቋሪ ሹመኛ ነው የሚል ሰንካላ ፍልስፍናም አይጠቅምም። ሁልጊዜ ስልጣን የያዘው ብቻ ሀገራዊ ሀላፊነት የሚለማው ተደርጎ መወሰዱም ተገቢ አይደለም። ሽረ እንዲያውም ኢትዮጵያን ጨምሮ በርካታ ሀገራትን ያፈራረሱ ስልጣን ላይ የወጡ ለመሆናቸው ታሪክ ምስክር ነው። ሂትለር ያንን ሁሉ ጥፋት ያደረሰው የጀርመን ፕሬዚዳንት ሆኖ እንዲያተቃዋሚ ሊቀመንበር ሆኖ አይደለም። ሳዳምም ጋዳፊምም ሊጠቀሱ ይችላሉ። እናም እያንዳንዳችን ለመብራትም ሆነ ለስልክ አሊያም ለሌላ ብሔራዊ ጥቅማችን የአቶ መለስን ያህል እንደምንቀረቆር ለማንም ግልፅ ነው። ይሄ ሊታወስ የሚገባው ሃቅ ነው። ከዚህ ውጭ በውሃ ቀጠነ ባታሸማቅቁን እና እሸባሪ ባታደርጉን መልካም ነው። የእሸባሪ ድርጊት እና አላማ በግልፅ ይታወቃል። አሁን ያለው ግን ተቃራኒው ነው። ...ኢብሳ ምን ነበር ያልከው?

«አንዱ ካንዱ ልብለጥ ማለቱን ይተው
አንዱ አንዱን ልገረፍ ማለቱን ይርሳው
የለየውን ገደል ተባብሮ ይመላው፤
ያሰረውንም ገመድ አንድነት ይፍታው
ያኔ ብቻ ይሆናል መለስ የማገኘው
አሁን ተስፋም የለኝ ጥያቄዬን ልዘጋው
ከልባችሁ አይጥፉ ኢትዮጵያዊው ማነው?»

የሀገር ፍቅር ከሰክ ምን ድረስ...?

«እናት አገር ወይም ሞት!» «አባት አገር ወይም ሞት!» ለእኛ ሁሉም ይሰማቸዋል። አገር በእናትም በአባትም ቢመስል ለውጥ የለውምና። ተራራና ሸንተረና፣ ገደላ ገደላና ኮረብታውም ያው ነው። ህዝቡም ያው ነው። ሩሲያውያን Father land (አባት አገር) ብለው ነው መፈክርም ሆነ ቀረርቶ የሚያሰሙት። እኛ ኢትዮጵያውያን ደግሞ «እናት አገራችን ዘራፍ» እያልን እናምካለን።

የሆነ ሆኖ ይሄ የኔ ትውልድ የአገር ፍቅር ስሜቱ የደበዘዘ እንደሆነ ተደጋግሞ ሲወቀስ ደጋግመን እንሰማለን። በእርግጥ ወቃሹ ራሱ ለመውቀስ የሚያስችል ሥነ-ምግባራዊ መነሻ አለው? የሚለው ራሱ አከራካሪ ነው። ወይ ፕሮፓጋንዳ ነው። ይችን ለሞት የመጣችው ፈሊጥ ደግሞ የአባይ ግድብ እቅድን የያዘና በንድ የገዛ፤ «የአገር ፍቅር አለው» ሲባል፤ ከግድብ ስራው በላይ «ፖለቲካዊ እና ሰብአዊ መብቶች ይከበሩ» የሚለው ደግሞ «የእናት ሙት ነኝ» ነው። የሚል ሆኗል። እኔም ለዚህ ነው ለዛሬ አጀንዳዬን በዚህ ዙሪያ ያደረግኩት። በዙዎች ይህን ትውልድ «አልጫ» ይሉታል፤ ለራሳት ዘጋዬ ገመድህን እንኳን «ወኔው በአረቁ የሚገታ ትውልድ ነው» ይሉት ነበር፤ ይህንን የእኔ ትውልድ አፈሩን ገለባ ያድርግላቸውና። ትውልዱስ ይህን ወቀላ አምኖ ተቀብሏል? መልሱ አሻሚ ይመስለኛል። አውነት ትውልዱ የአዝር ፍቅር ስሜቱ ሞቶ እንኳን በሆነ ማነው ተጠያቂው? የሞተ ትውልድ መገለጫውስ ምን ይሆን?... በእነዚህ ጥያቄዎች ዙሪያ የግሉን ምልክት ከማስፈራ በፊት፤ የእኔ የአገር ፍቅር ስሜት ብናገር እንደ ግብዝነት አትውሰዱት። ምክንያቱም እየሳናኩ ያለሁት የማምገብን ነውና...

በዘኩሌ አገራን የአለባ አባነጋን ወይም የአብዳላ አጋን ያህል አወዳታለሁ። መጭም የዚህ ማረጋገጫው ከጣሊያን ሰራዊት ጋር መዋጋት ብቻ ነው የሚል ያለ አይመስለኝም። በእርግጥ አለባ እና አብዳላ አጋ

ከወራሪው የጣሊያን ጦር ጋር ለእናት አገራቸው ጻር ድንበር ሲሉ ጦር ሜዳ ውለዋል፤ ዘመኑ የተለያየ ቢሆንም። የዚህ ትውልድ የአገር ፍቅር ስሜትም ይመዘን ዘንድ፤ እንደ ሞሶሊኒ ሁሉ በርላስ ኮኒም በኢትዮጵያ ላይ ጦርነት ባወጁ እያልን መፀለይ አይጠበቅብንም። ወይም ጣሊያን ኤምባሲ አካባቢ ሄደን አንዱን ባለመንቁር አፍንጫ ሰልዳቱ ድዱን ማራገፍ አይኖርብንም። ለነገሩ በዚህ ሰሞን እንኳን አንድ ጣሊያናዊን መደብደብ ቀርቶ፤ የጣሊያን ብሔራዊ የአገር ኳስ ቡድንን ያለመደገፍ የአባይ ግድብን የሚገነባው የጣሊያንን ባለኒ ኮንስትራክሽንን ስራ እንደ ማደናቀፍ አድርገው ሊወስዱት ሁሉ ይችላል። ጎመን በጤና...! የሆነስ የሆነና አገር ማለት ምን ማለት ይሆን?...

አገር ፍቅር

የፕሮፌሰር መስፍን ወ/ማርያም የአገር ትርጓሜ እና የአገር ፍቅር ምንጭ እንዲህ ይላል «የአንድ አገር መሬት በደንበና በህግ የተከለለ ነው፤ ድንበር አለው፤ ለጥቂት አገሮች በዚህ ድንበር የተከለለው መሬት ሺህ ዓመታት ወደ ጎሳ ተሂዶ ተሂዶ የማይደረስበት በጣም ረጅም ታሪክ አለው፤ ለምሳሌ ግብፅ፤ ፋርስ (የሳፊዋ ኢራቅ ኢራን)፤ ቻይና፤ ኢትዮጵያም የእንደዚህ ያለ ታሪክ ባለቤቶች ናቸው። በነዚህ አገሮች ውስጥ ሁሉ ተከታታይ ትውልዶች ያደረጉትን ታጋድሎና የክፈሉትን መስዋዕትነት ለመገመት አስቸጋሪ አይደለም። እነዚህ ትውልዶች በሀሳብ፤ በስራና በእምነት ያስተላለፉት የተከማቸ ታሪክ ለአገሮቹ የህልውናቸውና የክብራቸው መሰረት ነው። የአገር ፍቅር የሚባለው የሚመነጩውም ከዚህ ይመስላል።» («የክህደት ቁልቁለት» መፅሐፍ፤ ፕ/ር መስፍን ወ/ማርያም)

እዘለም አንጠብቃለሁ የአገር ፍቅር የሚተረጎመው በውትድርና ሙያ ብቻ አይደለም። በኢኮኖሚም፤ በባህልም፤ በማህበራዊ እሴቶችም... ውስጥ ነው። ሀይሌ ገ/ስላሴ እና ደራርቱ ቱሉ ሩጫ እንጀራቸው ነው። ነገር ግን ሩጫውን ካሸነፉ በጎሳ የአገራቸው ባንዲራ በከብር ሲሰቀል የሚያለቅሱት እንጀራቸው ሆኖ አይደለም፤ የአገር ፍቅር እንጂ። መንግስቱ ጋ/ማርያም የወራሪውን የመሀመድ ዚያድ ባሬን ጦር ደምስሰው ካራ ማራ ላይ አረንጓዴ፤ ቢጫ፤ ቀይ ባንዲራ ማስቀላቸው እና ቀንኒላ በቀለ በ10ሺ ማትር ሩጫ ድል አድርጎ በአቴንስ ስታዲየም አረንጓዴ፤ ቢጫ፤ ቀይ ባንዲራ ማስቀላት ለኔ እኩል ዙሪት ነው። (ልዩነቱ ባንዲራው ላይ የከብር ምልክት መጨመሩ ብቻ ነው።) ሌላው ቀርቶ ኢንጅነር ትባላው እጅግ በኋላ የጠፈር ምርምር ማዕከል እጅግ የላቀ ከብር ያለው ሳይንቲስት መባሉ የሀገር ዙሪት ነው። ይህ ሰው ሲጠራ «ኢትዮጵያዊው አ/ር ትባላው...» ተብሎ ነውና።

ሁላችንንም ሊያስማማ የሚችለው ጉዳይ አገር ከፖለቲካ ልዩነት በላይ መሆኗ ነው። የቱንም ያህል በፖለቲካ አመለካከት ልዩነት ቢኖርም፤ ልዩነቱ ወደ ብሔራዊ ስሜታችን ከተሸጋገረ ግን አደጋ ነው። ይሄ አይነቱ ልዩነት በውስጣችን ካለ ግን ምንም ጥርጥር የለውም ምንጩ የአጭባባሪ ፖለቲከኞች አሉታዊ ቅስቀሳ ነው።

መንግስቱ ጋ/ማርያም በእርስ በእርስ ጦርነት መሞት አልፈልግም ያለውን የኢትዮጵያ ሰራዊት «የእናት አገር ፍቅር የለውም» ሲሉ ወቅሰውታል። አልፎ ተርፎም «ጭንቅላቱን ከፍተን የእናት አገር ፍቅር አንጨምርለትም» ሲሉ ተሳልቀውበታል። አንግዲህ የመንጌ የአገር ፍቅር መለኪያ፤ ስልጣናቸው በሻዕቢያ እና በኢህአዴግ አንዳይነጠቅ በሚደረግ ጦርነት፤ በሚከፈል መስዋዕትነት ልክ መሆኑ ነው... በመላሰ ዜናዊ መንግስት ደግሞ፤ መጀመሪያ አካባቢ ራሱ አገር ፍቅር፤ ባንዲራ፤ ቅብርጥሶ ቦታ አልነበረውም። ከኢትዮ-ኤርትራ ጦርነት በኋላ ደግሞ የአገር ፍቅር መለኪያው «ገዢውን ፓርቲ በመደገፍ» ወይም «ተቃዋሚዎችን ባለመደገፍ» ይገለጣል ተባለ (ተባለ ነው።) ሰሞኑን ደግሞ አባይን ጠልፈን ቃሪያና ሽንኩርት ለማምረት፤ ላለብነው እቅድ ገንዘብ የማያወጣ፤ አገሩን የማይወድ ብቻ ሳይሆን ነጭ ለባሽ ነው ተባለና፤ የጎሪጥ የሚያዩን በዘብን። መቼም አቅሙ ካለ እንኳን አባይን የሚዲትራኒያን ባህርንም ጠልፎ፤ ቀይ ስር እና ድንች እንደ ልብ ቢመረት ቅር የሚለው (ነጭ ለባሽ) ኢትዮጵያዊ አለ ብሎ ማለቡ ተገቢ አይደለም። ለማንኛውም የፖለቲከኞቹ የአገር ፍቅር ስሜት መስፈርት ለጊዜው ይቆይና የምሁራኑን እንይ...

አንዳንድ ምሁራን የአገር ፍቅር መኖርና ያለመኖርን ከንቃተ ህሊና ጋር ያቆራኙታል። ይሄም ቢሆን ብዙ የሚያስከድ አይመስለኝም። የራስ አለ-ላ አባነጋ ንቃተ ህሊና፤ በዚህ ዘመን በዩኒቨርስቲ ኮሚያውደለድል አንዳንድ ፕሮፌሰር ጋር ሊነፃፀር የሚችል አይመስለኝም። ፕሮፌሰሩ ከመንቃቱም በላይ መጥቋል። በዚህ የተነሳ ከአለ-ላ የተሻለ አገሩን ያፈቅራል ልንል ግን አንችልም። ይህ መስፈርት አይሆንም። ባይሆን የኒቨርስቲ ያለውን ሰውዬ ሲ...አይሌ ነው ብንለው ለእውነታው የቀረበ ነው። ትውልዱ ሞቷል የሚሉት አባት አርበኞችም ቢሆኑ በንቃተ ህሊና ከዚህ ትውልድ ጋር አቻ ነን ብለው አያውቁም። አኛም አባት አርበኞች እና እናት አርበኞች በንቃተ ህሊና ከትውልዱ ያነሱ ናቸውና የአገር ፍቅር ስሜት የሚባል አልፈጠረባቸውም ብለን አናውቅም። ለማንኛውም...

ሁለት ትውልድ ወደ ጎላ...

በእርግጥ ስለአገር ፍቅር ለንጋገር፤ በሂደት እየተናደ የመጣበት ሁኔታ መኖሩን መካድ ይከብድ ይሆናል። ይሄ ግን ትውልድ እና አገር ቀኝ እና

ግራ መንገደኛ ሆነዋል እንደ ማለት አይደለም። የሆነ ሆኖ አገርን ማፍቀር ወይም ከግል ጥቅም በፊት የአገር ጥቅም ይቅደም የሚለው አስተሳሰብ መሸርሸር የጀመረው ከጣሊያን የአምስት አመቱ ወረራ በኋላ ይመስለኛል። ሁለት ትውልድ ወደ ጎላ አፈግፍገን...

ማይጨው እና ተንቤን ላይ ኢትዮጵያውያን ተዋጊዎች፤ ከሞሶሎ-ኒ ታንክ ጋር በጎራዴ ተፋልመው በመርዝ ጋዝ ተፈቱ፤ ጄነራል ግራዚያኒ በደቡብ፤ ማርሻል ኢማሊዮ ዴ ቦኖ ከሰሜን ግንባር አዛዥነቱ ባሻገርም የጦርነቱን ፕላን ነድፎ አዲስ አበባ ደረሰ። ሆኖም የጣሊያን አስተዳደር አምስት አመቱን ሙሉ፤ ቀልቡን ሳይሰበስብ ከተለያዩ አቅጣጫ ጥቃት የሚሰነዝሩበትን አርበኞች መቋቋም እንደተሳነው ነው የተባረረው። የአርበኞች የነፃነት ትግል እንደተጠበቀ ሆኖ፤ በርካታ ታዋቂ ኢትዮጵያውያን እና መሳፍንቶች ለወራሪው ጣሊያን በባንዳነት (በአገልጋይነት) አድረው ነበር። ሌላው ደሃ ኢትዮጵያዊ የተራቡ እና የታረዘ በመሆኑ አቅም ስለሌለው አርፎ ተቀምጦአል። አገሩ በጣሊያን መወረሯ ሳይሰማው ቀርቶ ግን አይደለም። አንጋፋው ደራሲ ከበደ ሚካኤል ደግሞ «ቴሳሪያ» ለሚባለው የጣሊያን ጋዜጣ አዘጋጅ ሆነው ህዝቡን «አግዚአብሔር ቀይ ነው፤ ጣሊያንም ቀይ ነው፤ አንድ ናቸውና ተገዙለት» ሲሉ ይቀሰቅሱ ነበር። ጄነራል መኮንን ደነቀም እንዲሁ ለጣሊያን ቁርስ የሚሆን እንቁላል ለማቅረብ ተፍ ተፍ ይሉ ነበረ። ብቻ ብዙዎች ኢትዮጵያውያን ጣሊያናዊ ስራዎችን ይሰሩ ነበር። ይሄም ቢሆን ግን እነዚህ ሰዎች የአገር ፍቅር ብሎ ነገር አልፈጠረባቸውም ለማለት የሚያስችል አይደለም። ነገር ግን አገርን ማፍቀር መሸርሸር ለመጀመሩ ምክንያት ናቸው የነሱ ትውልድ። እንዴት? እንዴት ማለት ጥሩ...

አላ ጋ/ሰላሴ ጣሊያን ተባሮ ከስደት ተመልሰው፤ አልጋቸው ሲረጋ እና መንግስታቸውን ሲያዋቅሩ በሽመት ላይ ነበሩት። በዛ የሚሉት በ«ባንዳ»ነት ለጠላት አድረው የነበሩትን ነው። ከበደ ሚካኤልን ተጠባባቂ የትምህርት ሚኒስትር አድርገው ሲሾሙ፤ ከበደም በዛው በሳል ብዕራቸው፤ ንጉሱን የሚያሞክሽ «የኢትዮጵያ ትንሳኤ» የሚል ግጥም 94 (አድር ባይነት እዚህ ጋ ይሆን እንዴ የተፈጠረው?)... መኮንን ደነቀም በጄነራል ማዕረግ የአልፍኝ አስከልካይ ሆኑ (ይሄ ሹመት ከጠ/ሚኒስትሩ የአማካሪነት ሹመት ጋር አቻ ነው)። ሌሎችም በሌሎች ከፍተኛ የስልጣን ቦታዎች ተመደቡ። በግልባጩም ለንጉሱ ያሰጋሉ ተብለው የተጠረጠሩ፤ ነገር ግን «ለአገሪ ደሜን አፈሳለሁ፤ አጥንቼን እከሰክሳለሁ» ብለው ጣሊያንን የቁም ቅዥት የለቀቁበት እነ ደጃዝማች ጣይ ዘለቀ፤ ተከለሃይማኖት አደባባይ (መርካቶ) በ10 ሳንቲም ገመድ ተሰቅለው ተገደሉ። ከዚህ እና ከመሳሰሉት ምክንያቶች በመነሳት ነው ቀኝ ጌታ የፍታዩ ንጉሴ።

«ኢትዮጵያ አገራ ምን ነሽ ተላላ

የሞተላሽ ቀርቶ የገደለሽ ባላ» ሲሉ በቅኔ የገጉሉን ከፋ ድርጊት ያወገዙት። ይሄ ሁኔታም በሂደት አገራዊ ስሜትን እየሸረሸረ መሄድ ጀመረ ብለን ብንነጋገር ለእውነታው የቀረበ ነው። ከዚህም በመነሳት ነው ለአገር ፍቅር መሸርሸር፤ መነሻ ምክንያት የጣሊያን ወረራ እና መባረርን ለመጥቀስ የፈለኩት። በትክክልም ይሄ ፖለቲካዊ አካሄድ «አድር ባይነትን» ፈጥሮአል። ለአገር መሞት፤ እንደ ስጋት የሚታይ ከሆነ «ሀ ራስን ማዳን»፤ «ለ አጎብድዶ ስልጣን ማግኘት» በሚልም ተተክቶአል።

ያ ትውልድ...

መቼም ብዕር የጨዘጥን ሁሉ ያን ባተሌ ትውልድ በሰብስብ አስባብ ማንሳታችንን ሙያ ብለን ይዘነዋል። ከፋሽስት ወረራ በኋላ የምናገኘው ያ ትውልድ ብዙ መልካም መገለጫዎች አሉት። ሌላው ቀርቶ መወቀሻው ራሱ ከግንዛቤ ጉድለትና ከችኩልነት የመነጨ እንጂ ሆኖ ብሎ አገር ለማፈራረስ አልነበረም፤ ነገደ ጎዘዘም እንኳ ቢሆን። ያ ሀዘን የበላው፤ መከራ የደቆሰው ትውልድ ነው - ያ ትውልድ።

ይሄም ሆኖ ግን ትውልዱ ሙሉ በሙሉ አገር ወዳድ ነው ማለት አንችልም። እንዲያውም ሲወርድ ሲዋረድ የመጣው የመሸርሸር አደጋ ሰፋፊ ቀዳዳዎች ያበጀበትም ነው፤ ያ ዘመን። በቀላሉ ዛሬ በስልጣን ላይ ያሉት የዛ ትውልድ ሰዎች በአደባባይ «ኢትዮጵያ ቅኝ ገዢ ነች። ኤርትራን በቅኝ ግዛት ይዛለች። የባህር በር የላትም» ማለታቸውን ታሪክ ምስክር ነው። መቼም ከዚህ በላይ ነጭ ለባሽነት ያለ አይመስለኝም። ፕሮፌሰር መስፍን ወ/ማርያም ይህንን ሁኔታ ከላይ በገለጽኩት መጽሐፋቸው ውስጥ ቁልጭ አድርገው አቅርበውታል።

«በአሁኑ ጊዜ በኢትዮጵያ ላይ የደረሰው ምናልባትም በሌላ አገር ታይቶ የማይታወቅ አዲስ ነገር ነው። እንደኛ ኢትዮጵያውያን አይደለንም ብለው ተዋግተው ኤርትራን ያስገነባሉት ሰዎች ኤርትራን ከቅኝ አገዛዝ አላቀው ወደ 'እናት አገር' ወደ ኢትዮጵያ ለመመለስ የታገሉ፤ የሞቱና የቆሰሉ ኢትዮጵያውያን ልጆች ናቸው። ሁለተኛ፤ ኢትዮጵያውያን አይደለንም ያሉትንና የአባቶቻቸውን የኢትዮጵያዊነት መስዋዕትነት የካዱት፤ የረዱትና መለያየቱን ያቃለሉላቸው የትግራይ ተወላጆች ኢትዮጵያውያን ናቸው። ሁለቱም ለልጆቻቸውና ለልጅ ልጆቻቸው የሚያወርሱትን የታሪክ ሃፍረት ለመገመት የሚያዳግት አይደለም። የዚህ ታሪክ ሐፍረት ተሸካሚ ማን ነው? ትግርኛ ተናጋሪዎች በአጠቃላይ ወይም የትግራይና የኤርትራ

ተወላጆች በአጠቃላይ ሊሆኑ አይችሉም። ይሄም ቢሆን ግን ፖለቲካ ይሆን ወይም አገርን መጥላት በትክክል መናገር አይቻልም»

እነግዲህ ይሄን የሚለው የፕሮፌሰር መጽሐፍ ነው። በእርግጥም አንድ የጆግራፊ ሊቅ በዚህ ጉዳይ ላይ በቂ እውቀት እንደሚኖረው ግልፅ ነው። እኔ እንደሚመስለኝ ግን የፖለቲካ ልዩነትን፤ አገርን ለመከዳት እና ለመውደድ መስፈርት እንዳደረግነው ነው። በየትኛውም ስርዓት ገዢው ፓርቲን የደገፈ፤ ያሞገሰ፤ በአደባባይም ስለ«ፀሀይ»ነቱ የመሰከረ አገር ወዳድ ነው፤ የአገር ሀብት አትመዝብር፤ መልካም አስተዳደር አምጦ፤ የዲሞክራሲና የሰብአዊ መብቶችን አክብሩ፤ ለሀገር ተገዝተው የሚል ደግሞ ፀረ-አገር እና ነጭ ለባሽ ነው። የመንግስት ማዲያ እና አፍቃሪ መንግስት የሆኑ የግል ማዲያዎችም እንዲህ ነው የሚያሰቡትም፤ የሚሉትም።

ጋናኝ አበቁ እና ምንችቶች...

ከላይ እንደገለፅኩት ይሄ የኔ ትውልድ፤ በብዙ መልኩ ምዕራባዊ አስተሳሰብ ያለበት (ዊስተርናይዝድ) ሆኗል። በባሌም በባሌም አገር ለቀ የተሻለ ነገር ካልጋ በገና ይሰይዛል ማለት ሳይሆን፤ ይጎርፋል ብንል ይቀላል። የተረውም ቢሆን «አገራ ልታኖረኝ ካልቻለች ገደል ትግባ» የሚል ድብብ ውስጥ የገባ ይመስላል። ሱሪውን ዝቅ አድርጎ፤ በእሽኩቲ ቦዛ፤ ሰባተኛው ሰማይ ላይ ደርሶም ይሆናል። በወንዶ እና በገለምሶም ጫት መርትኖ፤ አንድም በዲቪ፤ ሁለትም የአረብ አገራት የባህር ወሰኖችን በዋና ሲያደርግ ይታየዋል። ለዚህ ግን ማን ይሆን ተወቃሽ? ጫት ቤቶችን እንደ ፍልፈል አብዝተው፤ ጉሊት ፑርቻሪዎችን እና በርካሽ ዋጋ ለደሀች የቆሙ ምግብ ቤቶች ላይ ሻት የሚባል ጉርሻ ነጣቂ ግብር የጫኑት? ወይስ በአነስተኛና ጥቃቅን ያልተደራጀው ወጣት ትውልድ እውነትም የእናት ሙት ነካሽ ሆኖ ነው?... ወንድሜ ድር እንጂ ዘንድር የእናት ሙት ነካሽ የለም... መቼም የራሰው እና የጠማው አገርህን ትወዳለህ ወይ ተብሎ አይጠየቅም። የነሱ ልጆች ከቢሊየንሩ ቢል ጌት ልጆች በላይ እየተንደላቀቁ፤ የመንግስት መኪና ተመድበላቸው፤ በወር የአንድ ቀበሌ ሀዝብ ወርሃዊ ባጂት የሚያህል ፕዝብ እየተከፈለላቸው እየተማሩ፤ ለሌላው ሽንት ቤት እና ጣሪያ በሌለው ትምህርት ቤት እንዲማር ከተገደደና «አገሪቷ የነሱ እንጂ የእኔ አይደለችም» ቢል ነጭ ለባሽ ብሎ መፍረዱ ኩነቷ ነው። ድርም ቢሆን እንዲህ ተብሎ ቀረርቶ ተሰምቷል። «እንደራብኝ እንደሞረጥኩኝ፤ ከጠገበው ጋር ልሞት ነው መሰለኝ» እንዲህ ቢልም ደሃው ለሃገሩ ከመሞት ወደኋላ ብሎና አመንትቶ አያውቅም። በዚህ ትውልድ በግጥም ማልጎምጎም፤ ለሀገር መሞቱም እንዳለ ቀጥሏል።

ብታምኑም ባታምኑም ትውልዱ አገሩን አይጠላም። እርግጥ የብሄር ፖለቲካ የተመቸው አይመስለኝም። ፈሪ እና ጫታምም አይደለም። በኢትዮ-ኤርትራ ጦርነት ያሳየው ወኔ እና አገራዊ ስሜት የአረቂ እና የጫት ውጤት አይደለም። በደም የሰረገ የአገር ፍቅር እንጂ። በ1992 ኢትዮጵያ ላይ የጦር መሳሪያ ማዕቀብ ሊጣል ነው ተብሎ ይሄው ገዢው ፓርቲ የተቃውሞ ሰልፍ በመስቀል አደባባይ ሲጠራ፤ ደብተር መያዣ ቦርሳችንን ወርውረን እዚሁ ያልሞተ መስቀል አደባባይ «አሜሪካ ወያላ ነሽ ለካ» እያልን አገራዊ ስሜታችንን ገልፀናል። በእርግጥ ሚያዝያ 30 1997ም እዛችው አደባባይ ይኼንኑ ገዢ ፓርቲ «ሰልጣን ጥሩ ነው፤ ሲበዛ ግን ይመራል» ብለናል። ችግሩ መንግስት የሚሰማው የድጋፍ ድምፅ ብቻ ሆነ እንጂ።

እውነታው ይሄ ቢሆንም፤ በዚህ ዘመን አማራው የትግራይ ወይም የኦሮሚያ መሬትን አገራ እንዲል የሚፈለግ አይመስለኝም። ሽረ እንዲያውም ሰማንያ አራት እና ሰማንያ አምስት አመተ ምህረት አካባቢ ለንዱ ብሔር፤ ሌላውን ብሔር ከአገራችን ውጡ፤ እያለ ሲያፈናቅል እና ሲገድል ነበር። መቼም የዚህ አኩይ ተግባር ጠንላሽ አርሶ አደሩ ነው የሚል የለም፤ ፖለቲካው የወለደው ችግር እንደሆነ ግን ሁሉም ይናገራል።

...«ተከብረሽ የኖርሽው በአባቶቻችን ደም...
በአባቶቻችን ደም፤
እናት ኢትዮጵያ
የደፈረሽ ይውደም፤

የደፈረሽ ይውደም...» የሚለው የመሀሙድ አህመድ ዘፈን፤ የደርግ መንግስት ከሻዕቢያ እና ኢህአዴግ ጋር ሲዋጋ ወኔ መቀስቀሻ ነበር፤ ብዙዎችንም

«ይለያል ይለያል፤
ይለያል ዘንድር፤
የወንጌሉ ኑር»ን በሞራል እያዘፈነ ኤርትራና ትግራይ ወስዷቸዋል። በእርግጥ የኤርትራም የትግራይም ሰዎች በወቅቱ ከመንግስት ሰራዊት ጎን ቀመው፤

«ይለያል ይለያል
ይለያል ዘንድር
የሻእቢያ ኑር
የወያኔ ኑር...» ማለታቸውን ዛሬ ልንክድ እንችልም።

በኢትዮ-ኤርትራ ጦርነትም ይሄው ዘፈን በራሱ በመሀሙድ በየግንባሩ ተዘፍኖአል። ከቤንሻንጉል የተመለመለውም፤ ከሲዳማ የመጣውም፤ ከባሌ

የዘመተውም፤ ከመራሀቤቲ የተቀላቀለውም የክላሽን ሰደፍ ወደ ሰማይ ወድሮ፤ መሀሙድን ከቦ፤ በጋራ ዘፍኖታል። በቃ የእኛ ፖለቲካ ይሄ ነው። የአማራ አገር፤ የትግሬ አገር፤ የኦሮሞ አገር፤ የአዲራ አገር... የሚለው ፕሮፓጋንዳ ግን፤ ምናልባት ለነ መለስ ትውልድ ይመቸው ይሆናል እንጂ፤ ለእኔ ትውልድ ቃር ነው። ከዚህ ባለፈ ትራንስፎርሜሽኑ እና ግድቡን መደገፍ ጥሩ ነገር ነው። ትራንስፎርሜሽኑ እና ግድቡን ማደናገሪያ ነው ማለትም፤ መጥፎ ነገር አይደለም። ሁለቱም ለአገር ጥቅም በማሰብ ነውና...

የሆነ ሆኖ እኔም ብሆን «አገራን እወዳለሁ» ካልኩ፤ እወዳለሁ ነው። በእርግጥም ባልወድ ኖሮ የአንዱ ብሔር ፓርቲ ትንታግ ካድሬ በሆንኩም ነበር። ስለሀገር ፍቅር ሳስብ አንድ ነገር ይቆጫኛል። አንድ ያ ትውልድ፤ የኛ ትውልድ የግብረ ገብ ትምህርት እንዲማር እድል ባለማግኘቱ። በታሪክ እንደ ሰማናቸው እነዛ የላቀ ሰብዕና ያላቸው መምህራን «አገርህን ውደድ፤ ባንዲራህን አክብር» እያሉ አላስተማሩንም፤ በምትኩ ሲቪክስ የሚባል ፖለቲካ ተምረናል። እኔማ ገና የሲቪክስ መምህራን ሳየው ቀበሌ እና ስራው ትዝ እያለኝ ተቸግሬ ነበር። ለዚህም ነው ትውልዱን ጋኖች አለቱ እና ምንቸቶቹ ጋን ሆኑ ሲሉ ከማተቹት ሰዎች ጋር መግባባት የተላካች። ጋኖቹ አልቀው ይሆናል። ግን ምንቸቶች ጋን አልሆኑም። ብዙ አዳዲስ ጋኖች አሉና። ትውልድን መስደብ፤ «አደገኛ በዜ» ማለት ዋጋ የሚያስከፍልበት ጊዜ እንዳለው አይተናል። ይሄ ትውልድ በጥረቱና በልፋቱ የሀገሩን ታሪክ የተረዳ ነው። እነሱማ የ100 አመት... እያሉ፤ ለማደናገር ያልፈነቀሉት ድንጋይ አልነበረም።

...የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች እያለን «ኢትዮጵያ ኢትዮጵያ ኢትዮጵያ ቅድሚያ፤ አብቢ ለምልሚ...» እያልን አገራችንን እያስቀደምን ባንዲራ እንሰቅልና እናወርድ ነበር። ሁለተኛ ደረጃ ከገባን በኋላ ደግሞ (በ879ም ሀገ መንግስቱ ከፀደቀ በኋላ) «የዜግነት ክብር በኢትዮጵያችን ፀንቶ...» እያልን አገርን ሁለተኛ፤ ዜግነትን አንደኛ በማድረግ ከግንዛቤያችን ጋር እንድንጣረስ ተፈርዶብናል። በውጤቱም ተጠያቂዎቹ እኛ ሆነን «የአገር ፍቅር የሌለው ትውልድ፤ ወኔ ቢስ» እየተባልን አረፍነው። እንዴት ነው ነገሩ? አንቸው ታመጪው አንቸው ታርጪው አታድርጉት እንጂ።

በበኩሌ እስከሚገባኝ ድረስ የአገር ፍቅር ስሜት ከላይ ነው የሚጀመረው። አገር ማለት የታወቀ ወሰን ያለው በባህል፤ በቋንቋ፤ በደም፤ በታሪክ የሚተሳሰሩ ማህበረሰቦች ያሉበት ነው። ይሄን የሚያስተዳድረው መሪም ህዝብና አገሩን በሚገባ መውደድ ይኖርበታል። ያን ጊዜም ዜጎች አገራቸውን ከልብ ይወዳሉ፤ በመንግስታቸውም እምነት ያድርባቸዋል። በባንዲራቸውም ይኮራሉ። በግልባጬ ህዝባቸውን እንደ ለም አቅልጠው፤

እንደ ብረት ቀጥቶጠው የሚመሩ መሪዎች ከተረጠፉ፤ የዜጎች ህይወት እንደ ቀበር በሰጋት የተሞላ ይሆናል። በአገራችን አጋጣሚም በህይወት ለመቆየት ስደትን ይመርጣሉ። እዚያ አገር መፈጠራቸውንም ይጠላሉ። ይህን ጊዜም የአገር ፍቅር የሚባል ነገር ቀልቀሎ በልቻ ይሆናል። ልሞትለት የተሰናዳሁትን ባንዲራ «ጨርቅ ነው» የሚል መሪ ከተነሳ፤ ለመስዋት መዘጋጀቱ ላይ ከበረዶ የቀዘቀዘ ውሃ ይጥራል። እናም አገር ገደል ይገባ እላለሁ። ምርጫ የሚያጭበረብር እና ሙሉኛ መንግስትም ካለ ሀገሬ ሀገሬ አትመስለኝም። መንግስት ዘረኛ እና ጎጠኛ ከሆነም እንደ ሁለተኛ ዜጋ መቆጠሬ የማይቀር የሰርአቱ ፀባይ በመሆኑ ሀገሬና እኔ እንቆራረጣለን። ይኼን ጊዜም የአገር ፍቅር ስሜት የለህም ብባል ጉንጭ አልፋ ክርክር ነው የሚሆነው። አድዋ ላይ ጣሊያን የተሸነፈው ከሊቅ እስከ ደቂቅ አንድ ሆኖ በመነሳቱ ነው። ያም የሆነው በንጉስ ምኒሊክ እና በህዝባቸው ዘንድ ከብረት የጠነከረ መተማመን በመኖሩ ነው።

ለምሳሌ የመለሰን ማህበራዊ ህይወት አንድም ቀን አይተን እናውቅም፤ ህይማኖታቸውንም እንዳሁ። የታላቋ ሩሲያ መሪዎች ሜድቪድ እና ፑቲንን ግን ከህዝባቸው ጋር በጋራ ሲፀልዩ እናያቸዋለን። ሌላው ቀርቶ በጎዳናው ላይ መለስ የሚያልፉ ከሆነ፤ ማንም ሰው በጎዳናው ላይ ዝር እንዳይል በአንጋቾቻቸው ይገደዳል። የኛ እና የእሳቸው መተማመን እዚህ ድረስ ነው...

ለዚህም ነው አገርን መውደድ እና መጥላት መንግስትን ከመቃወም እና ከመደገፍ መለየት የሚኖርበት። መንግስትም ቢሆን የሀገር ፍቅር ያለውን እና የሌለውን መፈተኛ ጥያቄ እንዲያወጣ ጎላፊነት አልተሰጠውም። ስለዚህም ግብር ከፋዩ ህዝብ «የግልገል ጊቤዎቹ ግድብ ግንባታ ከምን ደርሶ ነው፤ ወደ አባይ ግድብ ግንባታ የተዞረው?» ብሎ ቢጠይቅ መብቱ መሆኑ ታውቆ ሀሳቡ ሊከበርለት ይገባል። ትራንስፎርሜሽን የምትሉት ነገርም አልተዋጣልኝም ቢል «ኛው ሰባሽ» ብሎ ማስደንበሩ ሀገ ወጥነት ነው። ለፖለቲካ ጥቅም ወደብን ያህል ነገር፤ እንደ አሮጌ ካልሊ ተወርውሮ ሲያበቃ፤ ለሌላ የፖለቲካ ጥቅም ደግሞ «አገር አገር...» ቢባል ዘንድር በየመንደሩ የሚሰሩትን አይነት የዘፈን ክሊፕ ነው የሚሆነው።

በቤተሌ በዚህ ሰዓት የተጀመረችው መድም አልተመቸችም። ስልክ በመደወል «እኔ የየትኛውም ፖለቲካ ፓርቲ ደጋፊም አባልም አይደለሁም፤ ገለልተኛ ነኝ...» በሚል መግቢያ እየተጀመረ፤ በጋዜጣችን ላይ ከሚጠቡ የተለያዩ ሀሳቦች መካከል እየመረጡ በመምዘዝ «የአባይ ግድብን ተቀውማችኋል» እያሉ ማውዝኩን ማለቱ ነው። ይሄ መድ የለውም። አባይ ቢገደብ የሚጠራቀመው ውሃ እንጂ ነጻድ አይደለም። አባይ በተገደበ ማግስት ለአሜሪካ እና ካናዳ ሰንደ መርዳት የምንጀምር አታስመስለት። በተረፈ

አባይ ይገደብ፤ በንድም ይሸጥ። ነገር ግን ግድቡን የ«አገር ወዳድ» እና «የአገር ፀር» መለያ ድንበር አታድርጉት። የሻዕቢያ እና የግብፅ ተላላኪ የምትለው ፖለቲካም ብትሆን ማንን እንደምታሳጣ ብትጤን መልካም ነው... ወንድም ልማታዊ ጋዜጠኞችም፡- «እግዚአብሔር ቀይ ነው፤ ጣሊያንም ቀይ ነው፤ ኢህአዴግም መልዕክ ነው» ለምትለው ስብከታቸው ምዕራፍ እና ቁጥር የሚያስፈልገው ይመስለኛል...

ለማንኛውም አገሬ ግድብ ኖራትም፤ አልኖራትም ዴሞክራሲያዊ መንግስት እና የሀግ የበላይነት እንዲሰፍንላት መሻቷን አውቃለሁ። እናንተ እንዳላችሁት «አገራችሁን ትወዳላችሁ፤ አትወዱም» ብዬ አልከራከርም። እኔም በተራዬ «በአገሬ መስከፍ ታሪክ ይሁን፤ ድህነት ተረት ይሁን፤ አምባገነንነት ይውደም» ስል አገርህን አትወድም አትበሉኝ። ይኼ ያግባናል ብዬ አስባለሁ... በዚህ አያያዣችሁ ግን አባይ ከተገደበ በኋላ፤ ከውሃው እንዳትጠጡ፤ ከሚመነጨውም የኤሌክትሪክ ኃይል እንዳትጠቀሙ ማለታችሁ የሚቀር አይመስለኝም...

ኢትዮጵያ ለዘላለም ትነር።

ፋትሕ ጋዜጣ ቅፅ 4 ቁጥር 133 ሚያዝያ 21 2003 ዓ.ም

«ፌዴራሊዝም» ያህ ከሆነማ?

በዙ ሺ ታዳሚዎች ተገኝተዋል። ከጠቅላይ ሚኒስትር መለስ ጀምሮ ሁሉም (ለማለት በሚያስችል መልኩ) ሚኒስትሮቻቸው አሉ። የክልል መስተዳድር ፕሬዚዳንቶች፣ ጋዜጠኞች፣ ኢንቨስተሮች፣ የየአገራቱ አምባሳደሮች እና ባለስልጣኖች... የቀረ የለም። ከቦሌ አለም አቀፍ ፊት ለፊት በሚገኘው ግዙፍ የሚሊኒየም አዳራሽ። ታህሣሥ 4 2003 ሰኞ መሸትሸት ሲል። እሳቱ አምስተኛው አለም አቀፍ የፌዴራሊዝም ጉባኤ የሚከፈትበት ቀን ነው። ከጥቂት አመታት ወዲህ በበርካታ አለም አቀፍ ጉባኤዎች ላይ ቋሚ ተሳላፊ እየሆኑ የመጡት አቶ መለስ ፊታቸው በፈገግታ ተወጦ ለታዳሚው ስለኢትዮጵያ ፌዴራሊዝም አጠር ያለ ንግግር አደረጉ። አገሪቱ በፌዴራሊዝም ስርአት መተዳደር ከጀመረች ወዲህ የዘመናት ችግሯ እንደተፈታ፣ አዲስ ታሪክ እየተመዘገበ እንደሆነ ተናገሩ። ደማት ጭብጨባም አጀባቸው። የአምስት አገራት እንግዳ መሪዎችም ተናገሩ። ቀጥሎም የፌዴራሊዝም ስኬት ብቸኛ ማረጋገጫ የሆነው «የብሔር ብሔረሰቦች ባህላዊ መዘቃ» ቀልብ በሚገዛ መልኩ ቀረበ። ባህላዊ (የብሔር ብሔረሰቦች) ምግብም በብዛት ቀረበ። የየብሔራቸውን መለያ «አልባሳት» የለበሱ የየብሄሩ ተወካዮችም በብዛት ነበሩ...

መቼም ስለፌዴራሊዝም ስርዓት አዋጭነት መከራከር አያስፈልገንም። በበርካታ አገራት ተፈትኖ አዋጭ እንደሆነ ከመታየቱም በላይ ብዙ ምሁራንም «ፍቱንነቱን» በእንደበታቸው መስክረዋል። ዳጎስ ባሉ መጽሐፎቻቸውም አስነብበውናል። ሌላው ቀርቶ ለአገራችን የፌዴራል ስርአትን ከገዢው ፓርቲ በተጨማሪ ሁሉም የተቃዋሚ ፓርቲዎችም እንደ መጨረሻ መፍትሄ ይቀበሉታል። ያምነበታልም። ይሄ ማለት ግን ተቃዋሚዎችና ገዢው ፓርቲ አሁን ባለው «ብሔር ተኮር ፌዴራሊዝም» ይሰማማሉ ማለት አይደለም። በዚህም ሰፊ ልዩነት እንዳላቸው በ1997ቱ

ምርጫ ክርክር ወቅት በግልፅ ታይቶአል። ኢህአዴግ «ቋንቋን መሰረት ያደረገ» ሲል ቅንጅት «የለም መልክእ ምድርን (ጂኦግራፊ ላይ) መሰረት ማድረግ አለበት» ሲል ተከራክሯል... በክርክሩ ማን አሸነፈ? የፈለጋችሁትን በሉ። ምክንያቱም የኔ የዛሬው መከራከሪያዬ «ምን አይነት ፌዴራሊዝም ይሻለናል?» የሚለው ላይሆን አሁን በስራ ላይ አለ የሚባለው «የፌዴራሊዝም ስርዓት ራስ በህይወት አለ ወይስ የለም?» የሚለውን መፈተሽ ብቻ ነው።

ከዛ በፊት...

እንደምታውቁት አለም ከተፈጠረ፣ ዘመን ከተቆጠረ የተለያዩ አይነት የአስተዳደር ዘዴዎች (ስርዓቶች) ተወልደዋል፣ አድገዋል፣ ሞተዋል። እንደገና ተዳቅለው የተወለዱም አሉ።... ከግንታዊ የጋርዮሽ ስርዓተ-ማህበር አገልግሎት፣ የባሪያ አሳዳሪ፣ የፊውዳሊዝም፣ የኢምፔሪያሊዝም፣ የካፒታሊዝም፣ ሶሻሊዝም ሥርዓተ ማህበርነት ተፈራርቀዋል። ከዚያ ወዲህ ደግሞ የተለያዩ አስተዳደራዊ ዘዴዎች ተተካክተዋል፣ ትርትስኪዝም፣ ሊበራሊዝም፣ ኒክራሲቲቪዝም፣ አብዮታዊ ዴሞክራሲ፣ ሶሻል ዴሞክራሲ ወዘተ ወዘተ... እነዚህን ሁሉ ለመተግበር የመልክእ ምድር ሁኔታ፣ የባህል፣ የቋንቋ፣ የሃይማኖት ተዋዕል፣ የኢኮኖሚ ደረጃ እና ልዩነት እውነታዎች ከስሌት ይገባሉ። ለዚህም ይመስለኛል «አሃዳዊ» እና «ፌዴራላዊ» የሚባሉ የሁለት አቅጣጫ አስተዳደራዊ ብሔሎች ተግባር ላይ የዋሉት።

የሆነ ሆኖ በአገራችን የተለያዩ ብሔሮች አገሪቱን አስተዳድረዋል። አማራ፣ ኦሮሞ፣ ትግሬ፣ ሀረሪ (አዳል) ወዘተ ወዘተ...። ክርስትና፣ እስልምና እና ካቶሊክም ብሔራዊ ሃይማኖት ሆነው ተፈራርቀዋል። ከክርስትያን ንጉሶች ባሻገር ኢብን ኢብራሂም አሊጋዝ (ግራኝ መሀመድ) የሀረሪ (አዳል) ተወላጅ ሲሆኑ፣ ጥብቅ የእስልምና እምነት ተከታይ ነበሩ። ከ1527-1543 ዓ.ም ድረስ መቀመጫቸውን ደንቢያ (ጎንደር) ላይ አድርገው አገር አስተዳድረዋል። የንጉስ ፋሲል አባት ንጉስ ሱሉኒዮስም ከ1608-1632 ንጉስ ነገስት ሲሆኑ፣ ካቶሊክም ብሔራዊ ሀይማኖት እንዲሆን አውጀው ነበር። ከዚህም ባሻገር ስሙ «ፌዴራሊዝም» ባይባልም ለዘመናት የአካባቢ ገዢዎች አካባቢያቸውን (ጎሳቸውን) እያስተዳደሩ ለማዕከላዊ መንግስት ግብር እያስገቡ በሰላም ውለው ያደሩበት ደጉ ዘመንንም ማስታወስ ይቻላል። የአፄ ዮሐንስ የአስተዳደር ዘዴዬም ለፌዴራሊዝም በእጅጉ የቀረበ እንደሆነ መናገር ይቻላል። እስከ ደርግ ዘመን ዋዜማም «ሲሶ ለንጉስ፣ ሲሶ ለቀዳሽ፣ ሲሶ ለአራሽ» እየተገበርን በመግባባት፣ ያፈነገጠም ሦር እየተላከበት በጋደልና

በጭቆና የረረፈ። በእርግጥ ደርግም ቢሆን የንጉሱን ሲሰናድ የቀዳሹን ሲሰ በየካቲት 25/1967 አዋጅ ቢሸረውም የራሱን ድርሻ የሚሰበስብበትን ስልት ቀምሮአል።

እንዲህ እንዲህ የባጥ የቆጡን እያነሳንና እየጣልን ከኢህድሪ ወደ ኢህአዴግ በትጥቅ ትግል ስንሸጋገር፤ የኢህድሪ «አፃዳዊ» ስርዓት ፈርሶ የኢህአዴግ «ፌዴራላዊ» ስርዓትን እናገኛለን። እንዳልኳቸው ፌዴራሊዝም በሚለው ላይ ቅሬታም ሆነ ተቃውሞ የለንም። አቃቂር የማውጣት ፍላጎቱም የለንም። ፍላጎቱ ግልፅ ነው። «የብሔር ብሔረሰቦችን የራሱን እድል በራስ መወሰን እስከመገንጠል» የሚል አንቀጽ አጽድቀን የመሰረተው ፌዴራሊዝም ምን ያህል ከማዕከላዊው መንግስት ነፃ ነው? የሚለውን ተግዳሮት ማሳየት ብቻ ነው።

ከዛ በኋላ

ከዛ በኋላም ምን ይጠየቃል? አስራ አራቱ ክፍለ አገሮች ወደ አስራ አራት ክልል ተቀየሩ። አሁንም መካሪው ባይታወቅም አስራ አራት ብዙ ነው ተባለና ወደ ዘጠኝ ክልሎች ተጠጋጋን፤ ዘጠኝ እንኳ አይባዛም። አሜሪካ እንኳ ከ50 በላይ የተከፋፈለች ነች። በእርግጥ የአሜሪካ ፌዴራሊዝምና የኢትዮጵያ ፌዴራሊዝም ዱባና ቅል... ነው። አጀንዳችን ግን «ልዩነቱ» ሳይሆን «ህላዊነቱ» በመሆኑ ለምን ጎሳ ተኮር ፌዴራሊዝም ተከተልን የሚለውን እንነካካውም።

እናም ዛሬ ያለው ፌዴራሊዝምን (ሀገ-መንግስቱን) የአገሪቱ መተዳደሪያ አድርጎ ለመጨረሻ ጊዜ ውሳኔ ያሳለፈውን ስብሰባ በተለይም ግንቦት 20 አቅራቢያ በቴሌቪዥን ደጋግመን እናየዋለን። አንድ የማይረሳ ትዕይንትም አብሮት ይታያል። የሙስሊም ቆብ ያደረጉና ጋቢ የለበሱ አዛውንት ስሜት ፈንቅሎአቸው ከመቀመጫቸው በመነሳት ወደ መድረኩ አካባቢ በመጠጋት በጭብጨባና በውዝዋዜ ደስታቸውን ሲገልፁ ደጋግመን ከምኩመናል። መቼስ ስለእኚህ ሰው መጨረሻ የሰማችሁ ይመስለኛል። ካልሰማችሁም ልንገራችሁ... ገብሎው አልቆ ወደተወለዱበት አካባቢ ወደ ባሌ ሲመለሱ የእነግ ታጣቂዎች ከቤታቸው በኃይል በማስወጣት በጥይት ደብድበው ገደሏቸው። ያሳዝናል። እነግ ግን ለምን ይሄንን አይነት አሳዛኝ እርምጃ ወሰደ? ያውም ኦሮሚያን ገንጥለህ የኦሮሚያ ሪፖብሊክን ማቋቋም ትችላለህ የሚል ህግ ባወጡለት? ይህን አልሰማ ይሆን እንዴ? ወይስ... ወይስ ምን? የምትሉ ካላችሁ የምናውቀውን እንናገር።

ፌዴራሊዝም ለኢትዮጵያ ወሳኝ መፍትሄ መሆኑ ግልፅ እንደሆነ የተስማማን ይመስለኛል። ለምሳሌ እኛ «ፌዴራሊዝማችን እንደ አሜሪካናቹ ይሁንልን» ስንል አሁንም «ይሄም አይሆንም። መሆን ያለበት በአፍ መፍቻ ቋንቋ በመከፋፈል ነው» ብሎ እንዳያችሁትና እንደሰማችሁት እንደ ባቢሎናዊያን መደማመጥ አልቻልንም። መቼስ ምን ይደረጋል? እስቲ ይሄውም ቢሆን በሀገ-መንግስቱ መሰረት ይተግበርልን ብለን እጃችንንም እግራችንንም አጣጥፈን ተቀምጠን ነበር። ነገር ግን ይሄም አልሆነም።

ገና በጠዋቱ (በ1987 መጨረሻ ይመስለኛል) የአማራ ክልል ርዕሰ ከተማ ማን ይሁን? የሚል አጀንዳ ቀርቦ በባህር ዳር ከተማ የብአዴን አመራሮች አፈርሳታ ተቀምጠዋል። በእጩነትም ጎንደር፤ ደሴ እና ደብረ ማርቆስ ተጠቁመዋል። ጎንደር የክልሉ ዋና ከተማ መሆን አለባት የሚል ሀሳብ አራማጆች እንደ መከራከሪያ ያቀረቡት «ጎንደር ከ300 አመት በላይ የአገሪቱ ዋና ከተማ ጋሚና እና ያሏት ታሪካዊ ቅርሶች፤ ለክልሉ እድገት ሁነኛ አስተዋጽኦ ያበረክታሉ» የሚል ነው። ደሴ እና ደብረማርቆስን የጠቆሙ ደግሞ መግታቸው በአካባቢው መወለዳቸው ብቻ እንደሆነ ግልፅ ሆነ። ብዙሃኑ ተሰብሳቢ ልቡ ወደ ጎንደር አጋደለ። በመጨረሻም በእለቱ በእጩነት ያልቀረበችው ባህር ዳር የአማራ ክልል ዋና ከተማ ተብላ ተመረጠች። እንደ ምክንያት የቀረበው ደግሞ የሀውሀት (የትግራይ) ሰዎች «ጎንደር ትምክህተኞች የተሰበሰቡባት፤ ትምክህተኛ ከተማ ነች» የሚለው ነው። ከስብሰባው በኋላም ጎንደር ብለው የተከራከሩ የብአዴን አባላት ችግራቸው ትምክህተኝነት እንደሆነ ተነግሮአቸው ግለሂላ አወረዱ። ሽረ የተባረሩም አሉ ሲባል ለምቻለሁ። መቼም ይሄ የሆነው አሃዳዊ ስርአት በሚከተል አገር ቢሆን ጥሩ ነበር። የሆነው ግን ፌዴራላዊ ስርዓት በምትከተል አገር ኢትዮጵያ ነው። በእርግጥ በወቅቱ የአገሪቱ ቁልፍ የሰልጣን ቦታዎች በሙሉ በሀውሀት ሰዎች ነበረ የተያዙት። ሀውሀቶች ደግሞ በትግሉ ጊዜም ቢሆን ተጋዳሪዎቻቸውን ለትግል ከሚቀሰቅሱበት ዜማ አንዱ ጸረ አማራ ነበር።

«ገብዝ ተፃውት ተጋዳሪ ትግራይ፤

አርኪብካ በሎ፤ ነዚ ዓሻ አምሃራይ» የሚሉ። (ይሄ እንኳ ይቅር፤ ወደ አማርኛ አልተርገመው)።

ወደ ደቡብ ብትሄዱም እንዴ ወላይታ፤ ጋሞ እና ዶርዜን ባንድ ላይ ሲጨፈልቁ፤ ሌላ ጊዜ ደግሞ በወቅቱ ከ3 ሚሊዮን በላይ የነበሩት የሲዳሞ ህዝብ የራሳችንን ክልል እንመስርት ሲሉ በጠመንጃ ሲቀሰቡ የነበረበት

የአምባገነኖች ጣልቃ ገብነትን ነው የምታገኙት። የኢህዴድ እና የአነግም ልዩነት መነሻ ይኸው ነው። አነግ «ፌዴራሊዝም ከተባለ በኦሮሚያ የማንንም ጣልቃ ገብነት አናስተናግድም» ሲል፤ አህዴድ ደግሞ «ልክ ነህ፤ ከሀሀይት በቀር ማንም ጣልቃ አይገባብንም፤ ብአዴንም ቢሆን» የሚል ምላሽ መያዙ እንደሆነ በጊዜው የአህዴድ አመራር አባል የነበሩት ዶ/ር ነጋሶን ጣይቆ መረዳት ይቻላል።

በኢትዮጵያ ህገ-መንግስት የጸደቀው ፌዴራሊዝም ከምር በሀይወት እንደሌለ የተረጋገጠው ግን በሀሀይት ክፍፍል ወቅት ነው። ይሄንን እኔ አይደለሁም ያልኩት። አራሳቸው የብሔር ፌዴራሊዝምን ስርዓት ያመጡብን ሀሀይቶች ናቸው። የትግራይ ክልል ርዕሰ መስተዳደር የነበሩት ገብሩ አስራት ከስልጣናቸው የተነሱት በክልሉ ምክር ቤት ፍላጎት አልነበረም። አባተ ኪሾም ከደቡብ ክልል አስተዳዳሪነታቸው የወረዱት በደህሀይን ፍላጎት አይደለም። ኩማ ደመቅሳ አራሳቸው ከኦሮሚያ የተነሱት በጨፌ ኦሮሚያ ምክር ቤት አባላት ውሳኔ እንዳይመስላችሁ። ሰዩ አብርሃም «ፍትህ እና ዳኝነት በኢትዮጵያ» በሚል ርዕሰ ባላተሙት መጽሐፍ ይሄንን ገልፀዋል። በቅርቡ በጎንደር እና በሱዳን አዋላኝ አካባቢ መራቶች ላይ በተፈጠረው ያለመግባባትን ማን ነው የወሰነው? አያሌው ጎበዜ? ጂር በጭራሽ። አሳቸውማ የስምምነቱ ፊርማ ላይም አልነበሩም። ምክትላቸው መስለኝ የነበሩት። ጂር እሩቅ አትሂዱ፤ ከምርጫ 2002 በፊት የኦሮሚያ ርዕሰ መስተዳደር የነበሩት አባዱላ ገመዳ በቀጣዩም የክልሉ ፕሬዚዳንት እንዲሆኑ የአህዴድ ፍላጎት እንደነበረ ፀሀይ የሞቀው ጉዳይ ነበረ። ነገር ግን በፌዴራል መንግሥቱ ወደ ፌዴራል ተጠሩ። የክልሉ ምክር ቤትም አባዱላ በፌዴራል ደረጃ ላይሆን በክልል ደረጃ ተወዳድረው ዳግም የኦሮሚያ ፕሬዚዳንት መሆን አለባቸው በሚል አንገራገረ። አሳቸውም አንገራገሩ። በመጨረሻም አህዴድ «ድርጅታዊ ሂስ» እንዲያወረድ ተደረገ። አባዱላም «ግላሂስ» አውርደው ወደ ማዕከላዊ መንግስት ተመደቡ። አንዳያችሁትም «አፈ-ገብኤ» ተብለው ከጠቅላይ ሚኒስትሩ ፊት ለፊት በአይነ ቁራኛ እንዲጠበቁ ተደረገ። (በለዚህ ጉዳይ አንድ የአህዴድ ሰው እንዲህ ሲሉ አጫውተውኛል፡- በወቅቱ አባዱላ የኦሮሚያ ክልል አስተዳዳሪ ሆኖ መቀጠሉን የኦሮሚያ ህዝብም እኛም የምንፈልገው በመሆኑ ወደ ምርጫው መግባት ያለበት ለጨፌ ኦሮሚያ ምክር ቤት ነው የሚል አጽም ይዘን ነበረ። ግን ምን ዋጋ አለው። በክልላችን በነፃነት መወሰን አልቻልንም። በለዚህም አቶ መለስ ለተወካዮች ምክር ቤት እንዲወዳደር ወሰኑበት። ደግሞ የሌለው፤ ለማን አቤት ይባላል? እኛም የመጨረሻ እድላችንን እንሞክር ብለን ከማዕከላዊ ኮሚቴ የተወሰኑትን አማላጅ ወደ አቶ መለስ ላክን። አቶ መለስ

ምን ቢሉን ጥሩ ነው? «ለክልላችን በደንብ የሚሰራ ክልላችን ላይ መቅረት አለበት የምትሉ ከሆነ እኔም ትግራይ ሂጂ ነበር መሰራት ያለብኝ አሉን!» አሉኝ)።

ሌላ የማዕከላዊ መንግስትን ጣልቃ ገብነት ልጥቀስ፤ ዶ/ር ነጋሶ ገዳዳ በሰጡት አንድ ቃለ ምልልስ «በ1992ቱ ምርጫ ወቅት አህዴድ ከፍላጎቱ ውጭ ለተወሰኑ የግል ተወዳዳሪዎች ቦታ እንዲላቅ የሚያዝ መመሪያ ከአህአዴግ ጽ/ቤት ይደርስዋል። አህዴድም፤ የራሱን ተወዳዳሪዎች ሰርዞ ፕሬዚዳንት ግርማ ወ/ጊዮርጊስ፤ በድሩ አደም እና አንድ ስሙን የረሳሁት ግለሰብ በግል ተወዳዳሪው ወደ ፓርላማ እንዲገቡ አድርገናል» ሲሉ ክልሎች የራሳቸውን ስራ በራሳቸው እንደሚያከናውኑ አስረድተዋል።

መጅም ይሄንን አይነቱን ፌዴራሊዝም «ችግር ፈች» ወይም «ታሪክ ሰሪ» ልንለው አንችልም። በምሁራን ተጠንቶ ከኢትዮጵያ ነባራዊ ሁኔታ ጋርም ተገናዝቦ የተቀመረ ሊባልም አይችልም። የሆደ ሰፊዎችም ሊባል አይችልም። ባይሆን «የብልጦች» ብንለው ወደ እውነታው የተጠጋጋ ይመስለኛል። የሆነ ሆኖ እነ መለስ ስልጣን በያዙ አካባቢ በጀት የሚበጀተው ራሱ ፍትሃዊነት አልነበረውም። ለምን? የሚል ጥያቄ ስናነሳ ደግሞ «በጦርነቱ የተጎዳ ክልል» የአንበሳውን ድርሻ መውሰድ ስላለበት ነው ይሉናል። እኛም በየዋህነት «እሺ ለኛም ባይሆን የነብሩ ድርሻ ይድረሰን» አልን። እነሱ ግን በጀ አላሉም። የአቦሽማኔ፤ የአነር እያልን እስከ ድመት... ድረስ ወረድን። በፍፁም አሉን። ታዲያ ፌዴራሊዝሙ እኩልነቱ እና ፍትሃዊነቱ ምን ላይ ነው? ስንል ሁሉም የብሔሩን ሙዚቃ (ዘፈን) እንደፈለገ መዝፈን በመቻሉ ነው አሉ። ለዚህም እንደመከራከሪያ ፋሽን የሆነውን በየብሔሩ ስም የሚዘፈነውን ዘፈን ይቆጥሩልናል። ይሄ የባህል አጀንዳን እንጂ የፌዴራሊዝምን ፍትሃዊ እና እኩልነት የሚያሳየን ሊሆን አይችልም።

ለዘፈን ለዘፈንም አፃ ጋ/በላሌም ሆኑ ኮሎኔል መንግስቱ መቼ ከለከሉ? በ1961 አርቲስት ተስፋዬ ለማ «ጥቁር አባይ» ወይም «አኬስተራ ኢትዮጵያ» የሚባለውን የሙዚቃ ቡድን ይዞ በአሜሪካን አገር ከ15 በላይ እስቴቶችን ተዟዙር የተለያዩ ብሔር ብሔረሰቦችን ባህላዊ ጨዋታ አሳይቷል። በእርግጥ በወቅቱ እነ አሊ ቢራ በሀረር አካባቢ «የኦሮምኛ ባንድ» ለማጽፏም ሲንቀሳቀሱ ንጉሱ «ከእኛ በላይ ኦሮም መሆናችሁ ነው ወይ?» ሲሉ ገሰጸው አግደዋቸዋል። በደርግ ዘመን ግን በይፋ «ባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር»

ተቋቁሞአል። ደርጉ የየብሔሩ አሴቶች እንዲያድጉ የቻለውን ያህል ጥረት አድርጓል። «የብሔር ብሔረሰቦች ቋንቋ ጥናትና ምርምር ማዕከልም» በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ስር እንዲዋቀር ተደርጓል።

የ1977ቱ ርዕሰና መፈናቀልን ለመቋቋም የተደረገውን አለም አቀፍ እርዳታ ለማመስገን በመንግስት ደረጃ «ሀዘብ ለሀዘብ» የሚባል የምስጋና ፕሮግራምም ተካሂዷል። በ1979 መጨረሻ ለተካሄደው ለዚህ ፕሮግራም ከ1-5 ሚሊዮን ብር በላይ ወጪ ሆኗል። በ«ሀዘብ ለሀዘብ» ፕሮግራም የሁሉም ብሔሮች የባህል ሙዚቃ ትርኢት በአውሮፓ፣ በአሜሪካ እና በኬኒያ ትርኢቱን አቅርቦአል። ይሄ መቼም አይረሳም። ጥላሁን ገሰሰ ራሱ ያን ጊዜ አይደል እንዴ በአርምኛ ዘፈኑ ካልባችን ያዘለልን? የኪርስ ዓለማየሁ «አንጉዴ ፍሰስ»ስ ቢሆን እንዴት ይረሳል? ብቻ ማንም የቀረ የለም። ሀረሪ፣ ቆቲ፣ ወላይታ፣ ሲዳማ፣ ጉራጌኛ፣ አደሬኛ፣ ቤኒሻንጉል፣ ትግርኛ፣ ኩናማ፣ አገው፣ እርምኛ፣ አማርኛ... ማን ቀረን? ጥላሁን፣ መሀመድ፣ ነዋይ፣ ፀሀዬ፣ ብዙነሽ፣ ሂሩት፣ ታማኝ፣ አመልማል ሁሉም ነበሩ። በእርግጥ ደርግ የሚከተለው ስርዓተ-መንግስት ፌደራሊዝም አይደለም። አሃዳዊ ነው። ቢሆንም ግን ትስስሩ እንዲኖር ይጥር ነበር። ለምሳሌ ጋምቤላ የሚኖረው «የጉዌር» ተወላጅ «ቶም» የሚባለውን ባህላዊ መሳሪያውን አስቀምጦ «ማሲንቆ» እንዲያጠና ይገደዳል። ጎንደራውም «ማሲንቆውን» ሰቅሎ «ቶም»ን እንዲማር ይደረግ ነበር። በየጊዜውም በየክፍለ አገሩ የኪነት ቡድን እየተላከ ባህላዊ ሙዚቃዎችን እንዲጫወት ይደረጋል። ይሄንን ተግባር ለማጣጣል ብቻ ያን ጊዜ ሙዚቀኞቹ የየብሔረሰቡ ተወላጆች አልነበሩም? የሚል ተከራካሪ አይጠፋም። ዛሬስ ፍቅረአዲስ ነቃጥብስ እና ማህሌት ገ/መድህን «ኩናም»ኛ ተጫውተውት የለም እንዴ? ብርሃኑ ተዘራ (ላፎቴን) «ያንቡሌ» አላለም እንዴ? ፀሀዬ ዮሐንስስ «ወላይታ ጊዜ ነው» ብሎም አልነበረ? የቤንሻንጉል ባህላዊ ዘፈን «ዙባራ»ን የዘፈነችልን የጎንደር ልጅ አይደለች እንዴ? ብቻ ማንም ዘፈነው ማን «ኢቦንጎ፣ ጨንብላ፣ አዋሳ ቤሌማ፣ ሾሌ ባሳ፣ ቃሳ ቃሳ፣ ኮበሌ.....» ያን ጊዜም አልተከለከለም። ዛሬም እንዲሁ።

ለዚህም ነው የፌደራሊዝማችን እኩልነት በብሔር ብሔረሰቦች ሙዚቃ ሀይወት እንዳለው ለማሳየት የሚሞክረውን መንግስታችንን «ኧረ በባንዲራው» የምለው። ምክንያቱም እነ መለስ ዜናዊ በትግሉ ወቅት «በኢትዮጵያ ያለው የመደብ ጭቆና እንጂ፣ የብሔር ጭቆና አይደለም» በሚል የሚከራከሯቸውን ሊህቃኖች ለማሳመን የሚጠቅሱት ማሳያ

«የቀዳማዊ ወያኔ አመፅ፣ የአጆሌ ባሌ አመፅ፣ የጎጃም ገበሬዎች አመጽ፣ የወሎ ገበሬዎች አመፅ፣ የሲዳሞ ገበሬ... ወዘተን» ነው። ይሄ እኮ ግልፅ ነው። የአመፀኞቹ ጥያቄ «በብሔራችን ተጨቆንን» የሚል አልነበረም። «የመሬት ስሪት እና ግብር በዛብን» የሚል የኢኮኖሚ ጥያቄ እንጂ። በተጨማሪም በወቅቱ ስልጣን ላይ ነበረ የሚባለው የአማራ ገዢ መደብ ነው። ታዲያ እንዴት ተደርጎ ነው የጎጃም ገበሬ አመፅ እና የወሎ ገበሬ አመፅ የብሔር ጭቆና በዛብን የሚል ጥያቄ ነበር የምንለው? ወይስ ወሎ-ዩና ጎጃሜ አማራ አይደሉም ለማለት ተፈልጎ ነው?

አስው አስውና

አሁን አሁን አሁን አሁን ፌደራሊዝሙ ብሔር ተኮር መሆኑን የረሳው መሰለኝ። በታህሳስ 2003ዓ.ም በወጣችው «አዲስ ራዕይ» በምትባለው የንድፈ ሀሳብ መጽሔት ላይ እንዲህ የሚል ተፅፎ አንብቤ ተገረምኩ።

«በካቢኔ የሚደረጉ ምደባዎች ሀዘቦች በጋራ ያወጡትንና ያፀደቁትን ነገር የማስፈፀም ጉዳይ ስለሆነ፤ የማስፈፀም ብቃት እየታየ የሚደረግ ምደባ እንጂ፤ ለብሔር ብሔረሰቦች የሚሸነሽን ቅርጫ አይደለም። ብቃቱ እስካላቸው ድረስ የኢህአዴግን መስመር ጠንቅቀው አውቀው በታማኝነት በመፈፀም ሁሉንም የኢትዮጵያ ሀዘቦች እኩል ያገለግላሉ ተብሎ እስከታመነበት ድረስ በቁልፍ የካቢኔ ቦታዎች የአንድ ብሔር ቀርቶ የአንድ እናት ልጆችም ቢመደቡ በሀዘቦች እኩልነት ላይ የሚያመጣው ቅንጣት ታክል ለውጥ የለም። በነዚህ ቦታዎች የሚመደበው ሰው ማንኛውንም ብሔር ብሔረሰብ ወክሎ ሳይሆን ኢህአዴግን ወክሎ የኢህአዴግን ፕሮግራም በብቃት ሊያስፈፀም ይችላል ተብሎ ስለታመነበት ነው። ለእነሱ ብሔር ተብሎ የተመደበ ቦታ የለም። የኢህአዴግን ፕሮግራም በማስፈፀም ረገድ የተሻለ አስተዋጽኦ ያበረክታሉ ተብለው ለሚገመቱ ግለሰቦች የሚመደብ ቦታ ነው ያለው» ሲል ያትታል።

መቼም ድርም ቢሆን እኛም ያልነው ይሄንኑ ነው። የጠየቅነውም «ተወ! በብሔር ሳይሆን በኢትዮጵያዊነትና በብቃት ምሩን» የሚል ነበረ። እነሱ ግን አሻፈረኝ አሉ። «በብሔር ተዋፅኦ» ነው የምንመራችሁ አሉን። አሺ ይሁን «የብሔር ተዋጽኦስ የት አለ?» ስንል ደግሞ «ለእነሱ ብሔር ተብሎ የተመደበ ቦታ የለም» ሲሉ ግራ ያጋቡናል። እንግዲህ በዚህ ሁኔታ ላይ እያለን ነው «ጽንጽን (ብሔር)ን መሰረት ያደረገ ፌደራሊዝማችን ታሪክ ሰራ» እየተባለ በዜናና መግለጫ በራሳችን ቴሌቪዥን የሚንበባለን።

በእርግጥ የጎንደር አዝማሪዎች «አለው አለውና! አለው አለውና በማተሙ ፀና» የሚል ቅኔ አዘል ትንቢት ከአመታት በፊት ይጫወቱ ነበር። ጥያቄው ግን የምንከተለው የብሔር ፌደራሊዝም ወይስ የመልካምድር? የሚል ነው። መልስ የለም። ለነገሩ እኮ የፌደራል ጉዳዮች ሚኒስቴር መስሪያ ቤት የተቋቋመው ለዚህ ተግባርም አይደል። በመስሪያ ቤቱ አማካኝነት የአያንዳንዱ ክልል ጓዳ ጎድጓዳ ይበረበራል። ይመዘበራል። ይደፈራል። መቼም እኔን ጨለምተኛ የሚሉ ሰዎች ፌደራሊዝም ከመጣ በኋላ የተፈጠሩትን በርካታ የብሄር ግጭቶች ምክንያት ሊያስረዱ አይችሉም። በደቡብ ሲዳማ ከወላይታ፤ በምእራብ በኦሮሞና ቤንሻንጉል፤ በኦሮሚያና በአማራ፤ በጋምቤላ ጉዌር ከአማራ፤ ሀረሪና አሮሞ፤ በምስራቁ አጋዴንን ለመገንጠል እየተፋለመ ስላለው አብነግ። ግጭቶች ያልሰማ የለም። እንደው ሌላው ሁሉ ይቅርና ኢህአዴግ ወደ ስልጣን ከመጣ በኋላ የተፈጠሩት እነዚህ ሁሉ የብሄር ግጭቶችና ችግሮች ምን ምክንያት ኖሯቸው ይሆን? ምን ዓይነት መፍትሄስ ተቀምጦለት ይሆን? እንዴትስ ሆኖ ነው ይሄ ሁሉ እልፍ አላፍ ችግር ያለበት ፌደራሊዝም ዳግም ታሪክ ስራ እየተባለ ያለው? ችግር ፈችነቱስ እምነ ላይ ነው? መልስ የለም።

ፍትሕ ጋዜጣ ቅፅ 4 ተጥር 114 ታህሳስ 8 2003 ዓ.ም

«ኪራዩ ሰብሳቢ» ሰንኬ...

ከዚህ ሁሉ አመት በኋላ ሁላችንም አንድ የተረዳነው ነገር አለ። በአያንዳንዱ የፖለቲካ ትንታኔያችን መካከል «ማርክስ እንዳለው...»! «ኤንግልስ እንዳለው...»! «ሌኒን እንዳለው...»! «ካስትር እንዳለው...»! «ማኦ እንዳለው...»! «ብሬፕሩቭ እንዳለው...» ወዘተ ወዘተ የሚሉ የምስክር ስሞችን ከባህር ማዶ መጥቀስ በዚህ በእኛ ዘመን ታሪክ ሆኖ እየቀረ መሆኑን፤ እኒ እንዲያውም በአንዳንድ ታዳጊ የአፍሪካ አገራት የተገለበጠሽ፤ የእኛን ሰው ስም «...እንዳለው» እየተባለ የሚጠቀስበት የህዳሴ ዘመን ላይ የደረሰን መሰለኝ። ይሄንም የሚያጠናክርልን መግለጫ አውራው ፓርቲ አውጥቶአል። «...ለህዝቦች ጥቅምና ብልፅግና የቆመ ድርጅት መሆኑን በተግባር በማረጋገጥ ምልዐተ ህዝቡን ከጎኑ በማሰለፍ በሳል ሀገራዊና ለሀገራዊ አመራር በመስጠት ላይ ነው»። «...ለሀገራዊ አመራር» የምትለዋን በአንክር ያስተውሏት። ካስተዋሏት በኋላ እንደ እኔ ጉድ በል ጎንደር! ማለትም አይቀርም። ብቻ ጎንደር ጉድ አለም አላለም፤ አሳቸው እነማርክስን፤ እነሌኒንን፤ እነካስተርን... ተክተው የቅስቀሳ ማጣቀሻ ሆነዋል... እኚህ ሰው ማናቸው? ክቡር ጠ/ሚኒስትር መለስ ዜናዊ ለመሆናቸው አንዳች ጥርጣሬ አይግባም። ወደ አጀንዳችንም አንለፍ...

ከየትኛውም የኢህአዴግ እና የአጋር ፓርቲ አባል ጋር አጭርም ረጅምም ውይይት ቢያደርጉ ከአያንዳንዱ አረፍተ ነገር ጀርባ የመለስን ስም ይጠቅሱሉታል። «መለስ እንዲህ ብለው...» ፍካሬ ኢህአዴግ ወሬው ይቀጥላል። እርሶም «ከአያንዳንዱ ሀብት ጀርባ፤ አንድ ወንጀል አለ» የሚል አረፍተ ነገር ያነበቡበት የማሪያ ፑዞን መጽሐፍ ሊያስታውሱ ይችሉ ይሆናል። ይሄ ግን የእርሶ እንጂ የካድሬው ጉዳይ አይደለም። ካድሬ ወሬውን ቀጥሎአል...

የሆነ ሆኖ ጠቅላይ ሚኒስትሩ በረጅሙ የስልጣን ዘመናቸው (ገና ይረዝማል) መልካም አስተዳደር እና ዴሞክራቲካዊ ባይሳካቸውም በርካታ ቀላቶችን ከየአገሩ እና ከየስርቸው አፈላልገው አንዳንዶቹንም አዳቅለው የፖለቲካችን የማዕዘን ድንጋይ አድርገዋቸዋል። እያንዳንዱ ቃል የተነገረበትን ዘመን ከመረመሩ ደግሞ በግልፅ ፖለቲካዊ ፋይዳውን ይረዱታል። መቼም ይሁን መቼ «አሳቸው» ያለአንዳች ትርፍ አንዳች ቃል ተናግረው

አያውቁም። «ነፃነትን የማያውቅ፤ ነፃ አውጪ» የሚል መጽሐፍ የፃፉ የዩኒቨርሲቲ እና የትግል ባልንጀራቸው ስለባህሪያቸው የሚያውቁትን ሲፅፉ፤ በዕድል የማያምኑ እንደሆኑ ነግረውናል። እኛ ግን አልባነንም፤ ወይም አናምንም። ማን ነበር «ሳያዩ የሚያምኑ ብፁአን ናቸው» ያለው? መለስ ራሳቸው ይሆኑ እንዴ?

አቶ መለስ በተለያዩ ጊዜ የተናገሯቸው ቃላቶች Political Dimension (የፖለቲካው መስፈሪያ ወይም መለኪያ) እንደሆኑ ሳይታለም የተፈታ ነው። ለምሳሌ በደርግ ዘመን በመላ አገሪቱ Eastern Dominant (ምዕራብ ተፅእኖ) እንደ ነበረ ግልፅ ነው። ሌላው ቀርቶ በየአደባባዩ እንኳ ምስላቸው ተሰቅሎ ስለትና አስራት እንደናሰባላቸው የተገደደነው ለናቡከደነያር ጣኦት ወይም ለፈርአኖቹ ፒራሚድ አልነበረም። ማርክስ፤ ኤንግልስ እና ሌኒን ለሚባሉ የምስራቅ አስተሳሰብ ሌጂስ ቆጶሳት እንጂ። ለፋንታ በላይ እና ለመርዕድ ንጉሴ መፈንቅለ ጸጋግስት መከራ መንስኤም ይኸው ነው። «የሶቪየት ጄኔራሎች በኢትዮጵያ ጦር ሰራዊት ላይ አዛዥ ናዛዥ መሆን» ያለመዋጡ ጉዳዩ ውሉ ሲያድር፤ አቅመ መንግስት ግልባጣ ደረሰ።

የማታ ማታም የምስራቅ ካምፕ፤ በምዕራቡ ካምፕ ፍርስርሱ ሲወጣ፤ መሰረቱን ሞስኮብ ያደረገው የመንግስቱ ኃ/ማርያም መንግስትም «ሳፍስ ይማር» ተባለ። ...በየትኛውም ዘመን የኢትዮጵያ ፖለቲካ ከውጭ ተፅዕኖ ነፃ ሆኖ አያውቅም። መንግስቱን ያባረሩት መለስም ራሺያን በአሜሪካ (ምስራቅን በምዕራብ) ተክተው ነው መርሀዬ መንግስታቸውን ያደላደሉት። ይሄ ሁኔታም ነው ፖለቲካውን የቢዝነስ መርሆች ተከታይ ያስመሰሉት። ልክ ተማሪም ነጋዴው፤ የቲማቲም ገበያ ሲረከስ እና አላዋጣ ሲለው ወደ ፕራፕራ ንግድ እንደሚዞረው ማለት ነው። Political Shifting። መለስማ ተከነውበታል፤ አንዱ ሲላላ ወደ ሌላው መንጠላጠሉን።

እንዲህ አይነቱ «የመጫወቻ ካርድ»ን በየጊዜው መቀያየሩ ደግሞ የአገር ውስጥ ተቃዋሚን ማብዛቱ አይቀራ ነው። በቀን ሶስቱ ትበላለህ ተብለህ ሳይሳካ ሲቀር ወደ «...መካከለኛ ገቢ ወዳላቸው አገር ልትቀላቀል ከጫፍ ደርሰህል» ተብሎ እንደ ተነገረህ ማስተዛዘን ማለቱ ነው። እናም አቶ መለስ ከአንዱ ወደ ሌላው አጀንዳ ሽፍት አደረጉ የሚል ነገር ከሰማህ፤ በቃ ያን ሰሞን ከሊቅ እስከ ደቂቅ የሚመደቡ ካድሬዎች የሚደጋግሙት አንድ ቃል አቶ መለስ ተናግረዋል ብለህ ጠርጥር። ከመጠርጠርም አልፎህ አመን።

...በ1983 ኤርትራ ተገነጠለች። ከዛም በሪፈረንደም አስወሰነች። ጋራው ከፊት፤ ፈረሱ ከኋላ እንደ ማለት ነው። ሆኖም በርካታ ኢትዮጵያውያን በመለስ እና በመንግስታቸው ላይ ተቃውሞአቸውን ገለፁ። «አንድ ህዝብ፤ አንድ ሀገር» ሲሉም መፈክር አሰሙ። መለስም ለጋዜጠኞች አንድ ቃል ተናገሩ። «ትምክተኞች» የምትል። ከዚህ በኋላማ ወላ ካድሬ፤ ወላ ታጋይ

«ኢትዮጵያ አንድ ነች» የሚለውን ሁላ «ትምክተኛ» እያለ እናት እናቱን ቀወረው... መቼም ቀወረው የሚለው ቃል አይገልጸውም። ባይሆን ወገረው ብንል ይሻል እንደሆነ እንጂ።

ኢህአዴግ ስልጣን ሲይዝ እነግም የስልጣን ተካፋይ ነበር። ውሉ አድርጎም እነግ ህወሃት ትግራይ ላይ የሆነውን ሁሉ፤ እኔም እርሚያ ላይ ካልሆንኩ ብሎ ለያዥ ለገናዥ አስቸገረ። በዚህ ክፉ አመሉም ከስልጣን ተባረረ። ያኔም ሆነ አሁን እነግን የደገፉ ወይም በክልላችን ፌደራሊዝም የምር አልተተገበረም የሚሉ እርሞዎች በሙሉ «ጠባብ» የሚል ቅፅል ተለጥፎላቸዋል። ነገር ግን ይህችን ቃል መለስ ከመናገራቸው በፊት ማንም ብሎአት አያውቅም... በ1993 በመለስ እና በባልንጀራቸው ጥል ዘመንም «አፈንጋጭ» እና «ተቸካይ» የሚሉ ቅፅል ስሞች ከህወሓት ለወጡት አመራሮች በመለስ የተሰየመ የአምባሻ ስም ነበር። በእርግጥ በዛን ወቅት አፈንጋጭ የተባሉት የመለስ የልብ ወዳጆች የነበሩ እና የጎሳ ተወላጆቻቸው በመሆናቸው ለመለስ ለመመለስ አልሰነፉም። እናም «ተንበርካኪ» ሲሉ መለስን ሰየሟቸው። የፖለቲካ ተንታኞችም በረጅሙ የመለስ የስልጣን ዘመን ለመለስ የመልስ ምት የሰጡ «ህወሓቶች» ብቻ ናቸው የሚሉት ለዚህ ነው። ወዳጄ መለስ ዜናዊ የሚናገሩት ወሳኝ (ገላጭ) ቃል ባከና አትቀርም። በኢህአዴግ ባልተፃፈ ህግ መሰረት እያንዳንዱ ካድሬ ከ«አቡነ ዘ በሰማያት» በላይ የቻለውን ያህል እንዲደጋግማት ይነገረዋል። ከነፃም ፍቃድ አልፎ ይገደዳል። ካመነታም ይገመገማል። ከተገመገመ ደግሞ...

...በናፓርቲስት፤ አንጁ-ግራንጃ፤ ነፍጠኛ፤ ፀረ-ሰላም፤ ፀረ-ዴሞክራት፤ ተጠያቂነት፤ ግልፅነት፤ አብዮታዊ ዴሞክራሲ፤ የጎዳና ላይ ነው። የቤት ውስጥ አመፅ፤ ስግብግብ ነጋዴ፤ ልማታዊ ነጋዴ፤ ልማታዊ ባለሀብት፤ ህዳሴ፤ ቢፒ.አር፤ አውራ ፓርቲ፤ ትራንስፎርሜሽን፤ የሴቶች ሊግ፤ የወጣቶች ሊግ፤ የሽማግሌት ማህበር፤ የመሬት ወረራ፤ ተለጣፊ-ተነጣፊ፤ ተንበርካኪ፤ ጥገኛ፤ ነጭ ለባሽ - ካኪ ለባሽ፤ ኪራይ ሰብሳቢ፤ ኪራይ ሰብሳቢ፤ ኪራይ ሰብሳቢ... ሁሉንም መለስ ተናገሩት፤ የድርጅታቸው አባላት እና ደጋፊዎች ደግሞ ተጋግዘው ከዳር ዳር ናች። ልብ በል፤ እስከ አሁን እያልኩ ያሉት «እነዚህን ቃላት መለስ ፈጠሯቸው» አይደለም። ለእድሜ ማራዘሚያነት ያለባቸው ተጠቀሙባቸው ነው ያልኩት። ይገባሃል!

«ኪራይ ሰብሳቢ»

በአሁኑ ወቅት ዋነኛ የኢህአዴግ ፖለቲካ መገለጫ ነው፤ Rem Collector ኪራይ ሰብሳቢ። በእርግጥ ይሄ ቃል ስርወ ግንዱ ከኢኮኖሚ

ፊላሶፊ ነው። የሆነ ሆኖ ግን መለስ በፓርላማ፤ በኢህአዴግ ጉባኤ፤ ከጋዜጠኞች ጋር በሚደረጉ ቃለ መጠይቆች ደጋገመውት። እንደገናም ደገመውት፤ ደጋገመውት። ከላታት በአንዱ ቀንም «በአሁኑ ወቅት ለፓርላማችን ህልውናም ሆነ ለስትራቴጂያችን ተፈፃሚነት፤ ትልቁ እንቅፋት ኪራይ ሰብሳቢነት ነው» ሲሉ መለስ ተናገሩ። ከፍተኛ ካድሬዎቻቸውም ከኪራት በኪራት ዱላ ቅብብል ውድድር በፈጠነ ሁኔታም እታች ድረስ አወረዱት። አገር ምድሩ እስኪደናገር ድረስም፤ «ኪራይ ሰብሳቢ» እየተባለ ቆሎው ተገፈፈ። ድንጋጤያቸውን መቆጣጠር የተሳናቸው እነ ሻለቃ ኃይሌ ገ/ሰላሴ እንኳ ሳይቀሩ መንግስት ከባለሀብቶች ጋር ባደረገው ስብሰባ ላይ ውስጥ ውስጡን ሲከነክናቸው የነበረውን ጥያቄ ጠየቁ «እኔ (ኃይሌ) ህንፃ ሰርቼ አከራይቻለሁ። ታዲያ ኪራይ ሰብሳቢ ነው ወይ የምባለው?»... «እኔ በፍፁም ኃይል፤ አንተማ እንዲህ አትባልም። አንተ የአሉምፒክ ጀግና ነው የምትባለው። ባይሆን ጀን ምክር የተባለ አስካሪ መጠጥ አስተዋዋቂ ተብሎ ሲመረቅልህ ይቻል ይሆናል አንጂ» አሉት። በእርግጥ እኔ እንዲህ ሲሉት አልሰማሁም። ማለታቸው አይቀርም ብዬ ነው።

ኢህአዴግ «ኪራይ ሰብሳቢ» ሲል ሀይሌ እንዳለው ቤት አከራይ ማለት አይደለም። የጠ/ሚኒስትሩ የኪራይ ሰብሳቢ ውርስ ትርጉም፤ በቀበሌ ደረጃ ደርሳ ስትብራራ እንደሰማሁት ከሆነ «ያልተገባ ጥቅም፤ ሙስና፤ ሌብነት፤ ሀላፊነትን በአግባቡ አለመወጣት (ስራ ላይ አርፍሶ መገኘትንም ይጨምራል)፤ አድሎአዊነት፤ የዘመድ አሰራር፤ ያልተሰፋበትን ሀብት ማከማቸት፤ ሰልማት የገዛውን ወይም እኛ በስጦታ የሰጠውን መሬት ዋጋ ጨምሮ መቸብቸብ...» የሚል አንድምታ አለው። እስቲ እስቲ... ይችን ነገር ድገሟት? «መሬት መቸብቸብ...» የማን ስራ ትሆን?

በእርግጥ ኪራይ ሰብሳቢ ይሄ ብቻ አይደለም። «በአመለካከትም ይገለጻል» መለስ በፓርላማቸው ጉባኤ ላይ እንደተናገሩት ከሆነ። የእኔ ፅሁፍ አላማም ይሄው ኪራይ ሰብሳቢነት በከፍተኛ ደረጃ ማጀብጀቡን መጠቆም ነው። የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ጋዜጠኞች ሙሉ በሙሉ ወገንተኛ ናቸው። በመለስ አገላለፅ ደግሞ «ዋነኛ ኪራይ ሰብሳቢ» ናቸው... ወደ ሀምሳ የሚጠጉ ተቃዋሚ ፓርላሞቶች እና ወዳጅ ፓርላሞቶችም ሳይቀሩ ባለፈው ሳምንት ባወጡት የጋራ ሰነድ ላይ እንደገለፁት፤ ምርጫ ቦርድ ነፃ እና ገለልተኛ ሳይሆን የኢህአዴግ አጋር ነው ብለዋል። ከዚህ አንፃር የትም ብትሂዱ፤ ብትዘሉ፤ ብትፈርጡ ለምርጫ ቦርድ «ኪራይ ሰብሳቢ» ከሚል መገለጫ ውጭ ምንም አይነት አቻ ትርጉም አታገኙም... ተደጋግሞ ሲነገር እንደሰማነው ከሆነ ደግሞ፤ ኢህአዴግ በምርጫ ወቅት መንግስታዊ መዋቅሩን ለፓርላሜን ጥቅም እንደሚያውለው ነው። ስለዚህም ኢህአዴግ

ኪራይ ሰብሳቢ ብቻ ሳይሆን የኪራይ ሰብሳቢ «ራስ እና ፊት አውራሪ» ነው ማለት ነው...

የኢህአዴግ ታላላቅ ሰዎች ከሚባሉት አንዱ የነበሩት አቶ ሰዬ አብርሀ «ነፃነት እና ዳኝነት በኢትዮጵያ» በሚለው መፅሀፋቸው ፍርድ ቤቶች ነፃ እንዳልሆኑና ዳኞቹም በስልክ የሚነገራቸውን ፍርድ እንደሚፈርዱ ገልፀዋል። በእርግጥ በፍትራቸው ዘመን አቶ ሰዬም በስልክ ለዳኞች ምን መፍረድ እንዳለባቸው ትእዛዝ ሰጪ ለመሆናቸው መጠርጠር የለብንም። ብቻ ይሄ ያለፈ ታሪክ ነው። ዛሬማ እሳቸውም ከእኛ እንዳንዱ ሆነዋል። የፍትህ ያለህ! የመልካም አስተዳደር ያለህ! በቀን ሶስቲ የመብላት ያለህ! ይጮሁሉ። የሆነ ሆኖ ግን ሰዬ መከላከያ ሚኒስትር እንደ ነበሩ ግልፅ ነው፤ እናም የዛን ጊዜም ሆነ ዛሬ የሀገሪቱ መሪ መለስ ናቸው። ስለዚህም ሰዬ «ፍርድ ቤቶች ነፃ አይደሉም! የገዢው ፓርቲ ወገንተኛ ናቸው» የሚሉትን አናምንም የሚያስብል ነገር በእጃችን የለም። ሰዬን ካመናቸው ደግሞ ይሄ ድርጊት በመለስ አገላለፅ «ኪራይ ሰብሳቢነት» ነው....

መለስ ግን መጀመሪያ አካባቢ «ኪራይ ሰብሳቢ» ሲሉ የገለፁት ጥቂት ጠንካራ ተቃዋሚዎችን እና አንዳንድ የግል ጋዜጠኞችን ነበር። ቃል በቃል ሊሉ የፈለጉት ተቃዋሚዎቹም ጋዜጠኞቹም የውጭ ሀይሎች መጠቀሚያ ናቸው የሚል ይመስለኛል። ያው ቀለል አድርገን ስናየው ፓርላሞቹ አማራጭ ፕሮግራም ኖሯቸው ሳይሆን የኢትዮጵያ ተቃዋሚ ሀያላን አገራት ቀለብ ሰፍረው የላኳቸው ናቸው የሚል ሲሆን፤ ጋዜጠኞቹ ሥነ ምግባር ኖሮአቸው የፕሮፌሽናል ስራ ሊሰሩ ሳይሆን መንግስትን ለማውገዝ ደሞዝ ቆርጠው እነ ሲፒጂ እና ሂዩማን ራይትስ ዎች የቀጠሯቸው ናቸው ማለታቸው ነው። ወንድሜ እግዚር ያሳይህና! ከዚህ በላይ «ፍየል ወዲያ ትዝምዝም ወዲህ» የሚባል ነገር ለምተህ ታውቃለህ?

...ዛሬስ? አዎ! ትልቁ ጥያቄ ይሄ ነው። በአዋባው የግንባሩ ገኛ ጉባኤ ላይ አቶ በረከት ስም እን «የሰራ እና የትምህርት እድል ለማግኘት ብለው ኢህአዴግን የተቀላቀሉ (ኪራይ ሰብሳቢ) አባላት አሉን! እነሱን እናጠራለን» ብለው ፍንጭ ከሰጡ ጀምሮ፤ የግንባሩ በርካታ ኪራይ ሰብሳቢዎች ሲባሉት መከራማቸውን በየካፈው ሳይቀር ተወርቀዋል።

ለሞትን በተለያዩ የመገማገሚያ መድረኮች፤ ምድረ-ዛድሬ «እስከ ዛሬም አባይን ያልገደብነው፤ ኪራይ ሰብሳቢዎች ስለበዙብን ነው» አያለ መቆጨቱን ለምተናል። እንግዲህ ከላይ ባየናቸው ማስረጃዎች መሠረት ራሱ ኢህአዴግ «የኪራይ ሰብሳቢነት መገለጫ» ብሎ በለያቸው ነጥቦች መሰረት ህዝቡው ላኔ (ሪፈረንደም) ይደረግ ቢባል የኢህአዴግ እጣ ፈንታ የሚሆነው የሙባረክ

«በሄራዊ ዲሞክራሲያዊ ፓርቲ (NDP)» ዕጣ ፈንታ ነው። NDP ምን ገጠመው?

ቀደም ሲል ቢቢሲ ከካይሮ አንደ ዘገበው፤ ከሙባረክ ስልጣን የተረከበው «የጦር ኃይሎች የበላይ ም/ቤት» የሙባረክ ፓርቲ NDP እንዲፈርስ በግብፅ ከፍተኛው ፍርድ ቤት አስወሰኛለል። ቁንጮ የፓርቲው እና የአገሪቷ ሠዎችም ከካይሮ ጥቂት ማይሎች ፈቀቅ ብሎ በሚገኘው «ቶራ» አስር ቤት እንዲማቅቱ ተግዘዋል። ግብፃውያንን ይበልጥ ያበገናቸው 30 አመት ሙሉ በአምባገነን ስርዓት መተዳደራቸው አይደለም። ይልቁንም «ብቃ» ሲሉ በተቆጠቡት የመጨረሻዋ ሰዓት፤ እነዚህ ጨካኝ መሪዎቻቸው የተቃራኒው ሰልፈኞች እንዲገደሉ ለታጣቂዎች ትዕዛዝ መስጠታቸው ነው። ለመነሻም ያህል ጠ/ሚኒስትር የነበሩት አህመድ ምኒፍ እና የአገር ውስጥ ጉዳ፤ ሚኒስትር (የደህንነት ኃላፊ) የነበሩት ሐቢብ ኤል አድሊይ በዚህ ጉዳይ ተከሰው ከቶራ ወህኒ ቤት፤ ፍርድ ቤት እየተመላለሱ ነው። ሌሎችም ተመሳሳይ እድል ፈንታ ነው የሚጠበቃቸው። ሙባረክ ራሳቸው የልብ ምታቸው አስኪስተካከል ድረስ ብቻ ነው ሆስፒታል የሚቆዩት። በተረፈ የዘሩትን ያጭዳሉ። ቢመርም፤ ቢጣፍጥም ደግሞ ያጨዱትን ይቀምሳሉ። ይሄው ነው ያለው። ሌላ የለም...

ሰሞኑን አህአዴግ ባወጣው ድንገቱ እና ያልተለመደ መግለጫው (ብዙ ጊዜ ፓርቲው ችግር ላይ ሲሆን ነው መግለጫ የሚያወጣው) «...ለኢትዮጵያ ህዳሴና ለህዝቦቿ ተጠቃሚነት ነቀርሳ የሆነውን ኪራይ ሰብሳቢነትን እምርሮ የሚታገልና የሚያመክን ሳይንሳዊ የአመራር ጥበብ የመገንባቱን ሂደት አጠናክሮ ቀጥሎአል...» ሲል ገልጿል። ለጊዜው «ሳይንሳዊ የአመራር ጥበብ...» የምትለው ቃል በፓርቲው ፅህፈት ቤት ትቆየንና «ለኢትዮጵያ ህዳሴና ለህዝቦቿ ተጠቃሚነት ነቀርሳ የሆነውን ኪራይ ሰብሳቢነት...» የምትለውን ሀረግ በቃል አጋኖ ብናያት ጥሩ ነው። ምክንያቱም ሁላችንም «ኪራይ ሰብሳቢ መውደም አለበት» በሚለው ላይ ልዩነት እንደሌለን ታረጋግጣለችና ነው። ልዩነታችን የሚጀምረው ማን ነው ኪራይ ሰብሳቢ? የሚለው ላይ ነው። መልሱም ቀላል ነው። ሌላው ቀርቶ ከመለስ እና ከአህአዴግ ፍቺ (Definition) አንፃር እንኳን ብናየው ግንባር ቀደም ኪራይ ሰብሳቢ «አህአዴግ እና መንግስት» ናቸው። ስለዚህም አህአዴግ ኪራይ ሰብሳቢነትን ለመዋጋት ቁርጠኛ አቋም ይገኛል ብሎአል። ይሄ ጥሩ ነው። የኔም ምክር «እንዳትለቀው በደንብ ያዘው፤ ተዋጋው» የሚል ነው። አቅም ካነሰውም እኛም ቢሆን ብንተባበረው አይከፋም።! መቼም የሙባረክ NDP እንዲፈርስ የተወሰነበት ከ«ኪራይ ሰብሳቢነት»ም ባነሳ ምክንያት እንደሆነ ግልፅ ነው። ፍትህ ሚኒስቴርም ተመሳሳይ ውሳኔ ቢወስን ለኔ ሀጢአቱ

አይታየኝም። አባይን በመገደቡ ላይም የሚፈጥረው አንዳች እንቅፋት ይኖራል ብዬ አላስብም። አንዴ የመሰረት ድንጋዩ ተጥሎአልና! አህአዴግ ሄደም፤ ሌላም መጣ የግድብ ስራው ይቀጥላል። ያው እንደሚታወቀው የትኛውም መንግስት ቢሆን ግድቡን የሚገድበው «ብጋውን ቦጭቆ» አይደለም! «በገድ ሸጦ» እንጂ። በገድ ገዥዎች ደግሞ እኛው ነን! «የሞትንም እኛ! ያለንም እኛ!» አሉ አብዮተኞች! እውነታቸውን ነው።

ፍትሕ ጋዜጣ ቅፅ 4 ቁጥር 132 ሚያዝያ 14 2003 ዓ.ም

የትግራይ ህዝብ ማን ነው?

የትግራይ ህዝብ ማንው? መልሱ ምንም አይነት ፖለቲካዊ ትንታኔ ሊያጅበው አይገባም። በቀላሉ «የትግራይ ህዝብ በኢትዮጵያ ኮሚፒንት ብሄር ብሄረሰቦች አንዱ ሲሆን፤ ኢትዮጵያ የሚኖር፤ የአገሪቱ ዳር ድንበር መከታ» ብለን ማለፍ እንችላለን። ነገር ግን ወቅታዊ ሁኔታው እንደዚያ አይደለም። የትግራይ ህዝብ ከሌላው የኢትዮጵያ ህዝብ በተለየ መልኩ «ፖለቲካዊ ማንነት» እንዲላበስ እየተደረገ ነው። ስለዚህ «ፖለቲካዊ ማንነት» መነሻና መድረሻ ከማየታችን በፊት ግን «አንዳንድ ሚስጥሮችን ከሊህኦ ሰራዊት» የሚለው ርዕሰ ጉዳይ በስሱ አይተን መቋጠሪያ እናበጅለት።

«ሊህኦ» የተሠኘው መጽሀፍ የኢህአፓን ሰራዊት ውጣ ውረድ፤ ድልና ሽንፈት ተራኪ ነው። በኢትዮጵያ ፖለቲካ እና ታሪክ ላይ የሚነሱ ሁለት አጨቃጫቂ ጉዳዮችን አንስቷል። ሁኔታውንም ከኢህአፓ እና ከሌሎች የፖለቲካ ድርጅቶች አፋኝ ጋር አነፃፅሮ አቅርቦልናል። እነዚህ ሁለት አጨቃጫቂ ጉዳዮች «ኢትዮጵያ ቅኝ ገዢ ነች» እና «በኢትዮጵያ የነበረው የቅኝ ገዥ ስርዓት ሳይሆን የብሄር ጭቆና ነው» የሚሉ ናቸው።

ለግንዛቤ ይረዳን ዘንድ በሁለቱም ጉዳዮች ላይ ተሰልፈው የነበሩትን ፓርቲዎች ለያይተን እንያቸው። አስቀድመን «ኢትዮጵያ ቅኝ ገዥ ነች» የሚሉትን ፓርቲዎች ስም እንጥራ «ሻዕቢያ፣ ጀብላ፣ አብነግ፣ አነግ፣ ሀውላት (የመጀመሪያ የምስረታ አመታት ላይ)፣ የምዕራብ ሶማሌ ነፃ አውጭ፣ እስላማዊ አሮሚያ ነፃነት ግንባር፣ ቱኪቹማ (የኦሮሞ ነፃነት አንድነት ድርጅት)፣ የኦሮሞ አቦ ድርጅት...» ናቸው። ስሙ ያልተጠራ ድርጅት ሊኖር ይችል ይሆን? ካለም ይቅርታ። በሁለተኛው አፋኝ ዙሪያ (በኢትዮጵያ ያለው የቅኝ ገዥ ስርዓት ሳይሆን የብሄር ጭቆና ነው በሚለው) የተደራጁት ፓርቲዎች ደግሞ «ኢህአፓ፣ ኢሰፓ፣ መሊሶን፣ ሀውላት (ከምስረታው ሁለት አመት በኋላ አፋኝነት በመቀየሩ ነው)፣ የሲዳማ አርነት ንቅናቄ፣ ኢሜት፣ ወዝሊግ፣ ማሌሪድ፣ ኢዲዬ...» ብለን ከሞላ ጎደል ከጠቀስን በቂ ይመስለኛል።

ከሁሉም በላይ ከአገሪቱ ህዝብ አብዛኛውን ቁጥር የሚይዘውን የኦሮሞ ህዝብን እንወክላለን ስለሚሉት ፓርቲዎች ጥቂት እንይ...

ራስ ገበያ ጻፈው

በአገራችን ከተፋፋሪው የፖለቲካ ድርጅቶች ውስጥ አብዛኛውን ቁጥር የሚይዘው በኦሮሞ ህዝብ ስም የተደራጁት ናቸው። እነዚህ ድርጅቶችም በሁለት የፖለቲካ አፋኝ ይከፈላሉ «የኦሮሚያ ሪፖብሊክን መመስረት» እና «ንፁህ ፌዴራሊዝም በዴሞክራሲያዊ ስርዓት በኢትዮጵያ መመስረቱ ነው ለኦሮሞ ህዝብ የሚጠቅመው» በሚሉ። በሁለቱም የአመለካከት ረድፍ ለተለለፉት ፓርቲዎች መፈጠር ምክንያት ብርጋዴር ጄነራል ታደሰ ብሩ በዋናነት ይጠቀሳሉ። እኚህ ጄነራል ለአገራቸው ዘብ የቆመ ብርቱ ሰው ነበሩ። በ1953 የተደረገውን የመፈንቅለ መንግስት ሙከራ ካከሸፉት የጦር አዛዦች ውስጥም አንዱ ናቸው። ይሄ ሁኔታ ግን በ1959 ተቀየረ። ጄነራሉ ራሳቸው ከሞት ያተረፉትን ስርዓት ለመፈንቅለ ሙከራ አደረጉ፤ ሙከራውም ከሸፈ። ጄነራሉም እድሜ ይፍታ ተፈረደባቸው። የተያዙ ግብረ አበርቃቸውም በሞት ተቀጡ፤ ያመለጡትም ወደ ትውልድ መንደራቸው ገብተው ስርዓቱን በተናጠል ታገሉት። ከዚህ ውስጥ በሰላሌ፤ በደብረ ፅጌ፤ በሙከራ፤ በግራር ጃርሶ... ከአዲሱ መንግስት ጋር ከፍተኛ ፍልሚያ ያደረገው ዝነኛው ሽፍታ አጋራ ቱሉ ይገኝበታል። አገራ በ1962 ተማርኮ በትግሉ ምንም ተሳትፎ ከሌላቸው ሁለት ወንድሞቹ ጋር ፍቼ ከተማ ውስጥ እንዲሰቀል ተደርጓል። የንጉሱን ጭካኔ ከሚመስከሩ ተግባራት መካከል አንዱ ይሄ ነው፤ አንድ ሰው በበደለ ክነውንድሞቹ እንዲሰቀል ማድረግ...

ከጄነራል ታደሰ የፍንቀላ ሙከራ በፊት በራሳቸው በጄነራሉ እና በታደሰ ምሁራን የኦሮሞ ተወላጆች አማካኝነት የ«ሚጫ ቱሉማ የመረዳጃ ማህበር» ተመስርቶ ነበር። በሚጫ ቱሉማ አባላት ዘንድ በርካታ የኦሮሚያ ችግሮች እየተነሱ «እህህ...» እየተባለባቸው ተከታታይ አመታት አለፉ። 1966 ታሪካዊ አመት መጣ። እነ ባሮ ቱምሳን የመሳሰሉ ጠንካራ ሰዎች አነግን መሰረቱ። አነግ ሲመሰረት ከፍተኛ አመራሮቹ ባሮ ቱምሳ (የቁስ ጉዲና ቱምሳ ታናሽ ወንድም ነው) አብዛኛውን ምክር ቤት መገርሳ በፊ... ሲሆኑ እነዚህ ታጋዮች የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ «የቅኝ ግዛት ጥያቄ ነው» ሲሉ ኦሮሚያን ለመገንጠል አነግን መሰረቱ። በኦሮሞ እነ ባሮ ቱምሳ የኦሮሚያ ችግር የቅኝ ግዛት ነው በሚለው ሀሳብ ከልባቸው ያምኑ ነበር ለማለት አስቸጋሪ ነው። ምክንያቱም ሶስቱም አነግን ከመመስረታቸው በፊት የኢትዮጵያ ጭቆናችን አብዮት ትግል (ኢጭአት) የሚባል ፓርቲ መስርተው ከአስፋ ጨባ ጋር በጋራ ይመሩ ስለነበር ነው። ኢጭአት እንደሚታወቀው ሀብረ ብሄር ድርጅት ነው። መቼም የፖለቲካ ጥያቄ (ችግር) በአንድ ምሽት የሚፈጠር አይደለምና እነ ባሮ ለኢትዮጵያ ጭቆናችን በሚል ድርጅት መስርተው ሲታገሉ ቆይተው በብርሃን ፍጥነት የኦሮሚያ ሪፖብሊክን

እንመሰርታለን» ማለታቸው የአሮሚያ ችግር በወቅቱ እነግ ያነሳው ለማለት በጣም ይከብዳል... እዚህ ጋ በእርግጥም አንድ ነገር ለመጨመር ያህል በኢትዮጵያ ከነበሩ የፖለቲካ ድርጅቶች ውስጥ ከቻይና ጋር ጠንካራ ግንኙነት ከመመስረት አልፎ በአጭር ጊዜ ውስጥ የመሳሪያ እርዳታ ሊያገኝ ተቃርቦ የነበረው እነግ ብቻ ነበር። በእርግጥ ግንኙነቱን እነግ በራሱ ጥንካሬ የመሰረተው አልነበረም። ባር ቱምሳ ከኢጭሉት አመራሮች አንዱ እንደነበረ ጠቅሰዋል። ኢጭሉት ደግሞ ከደርግ፣ ከመኢሶን እና ከማሌሪያ ጋር በጋራ ሆኖ «የኢትዮጵያ ማርክሲስታዊ ሌኒኖዊ ድርጅት ህብረትን (ኢማሌድህ)» የመሰረተ ሲሆን የሀብረቱ አባል ፓርቲዎች ደግሞ በመንግስት ደረጃ የተዋቀረው የህዝብ ድርጅት ጽ/ቤት አባላት ናቸው። ባር ቱምሳም ይህን ስልጣን ተጠቅሞ መንግስትን በመወከል ወደ ቻይና ይመላለስ ነበር። በዚህም ግንኙነት እነግን ሲመሰርት ግንኙነቱን ወደ እነግ ስላዘረው ነው።

የዋነኑ ሆኖ የማታ ማታ የአነግ አመራሮች በወቅቱ ከአሮሞ ኢስላማዊ ግንባር ጋር በጋራ ይሰሩ ስለነበር በአንድ ምሽት የኢስላማኒክ ግንባር አባላት እዛው የአነግ ቤዝ በሆነው ሀረር ጨለንቆ አካባቢ ባር ቱምሳ፣ አሰማ ምትኩ እና መገርሳ በሬን በተኙበት ገደሏቸው። ከዚያም እነ ለጌራ ለታ አመራሩን ተረከቡት ማለት ነው። እናም አሮሚያን ከኢትዮጵያ በመገንጠል የአሮሚያ ሪፖብሊክን ለመመስረት የባሌ ተራሮችን ምሽጋቸው አደረጉ። ጽ/ቤታቸውም በሱዳን ዋና ከተማ ካርቱም ሆነ... በነገራችን ላይ ሱዳን ከኢትዮጵያ መንግስት ጋር ነፍጥ አንስተው ለታገሉ ለሁሉም ድርጅቶች ቢር ሰጥታ አደራጅታ ፈረሱም ሜዳውም ያው ያለች «ወዳጅ» አገር ናት። ኢዲያ፣ ደብሐ፣ ሻዕቢያ፣ ሀወሀት፣ እነግ ዋናው መስሪያ ቤታቸው ሱዳን ነበር። እናም ሱዳን ለኤርትራ መገንጠል ከሻዕቢያ ያላነሰ አስተዋጽኦ እንደነበራት ኢሳያስ አፈወርቂም ይመሰክራሉ። እነግም አሮሚያን ይገነጥል ዘንድ ሱዳን የሚቻላትን ያህል አድርጋለች። ነገሩ «ማነሽ ባለተራ?» ሆነና ዛሬ ሱዳናዊያን የፖለቲካ ተንታኞች ለደቡብ ሱዳን መገንጠል ኢትዮጵያን ዋነኛ ተጠያቂ እያደረጉ ሲያብራሩ አንበበናል። በእርግጥ የኢትዮጵያ መንግስት ዛሬ ለየዘው ስልጣን የሱዳን ውለታ የአንበሳውን ድርሻ እንደሚይዝ አይካድም። ሱዳን የከፉ ቀን ደራሹ መሆኗም አይዘነጋም። ታዲያ ይሄን ሁሉ ውለታ ለዋለችለት አገር «ስለማይዘነጋ ውለታሽ» የሚል የምስጋና ቪሲዲ ያዘጋጃለት ይሆናል እንጂ እንዴት ከጠላቶቿ ጋር ይወግዳል? የሚል ጥያቄ ሊነሳ ይችላል። አንዳንድ አዋቂ ነገ የሚሉ መላሾችም «የማስገንጠል ሰብ ስላለበት ነው» ብለው የመንግስቱ ጋ/ማርያምን የ17 አመት ጠቀሳ ይደግሙላችሁ ይሆናል። ይሄ ልክ ሊሆን ይችላል። ለሱዳን ንግዣቶች የረዳው ግን ለሰብ ብቻ አይመስለኝም። ነገሩም እንዲህ መሰለኝ...

በ1987 በአፍሪካ አንድነት ድርጅት (የወቅቱ ስሙ ነው) የመሪዎች ስብሰባ ለመካሄድ አዲስ አበባ የመጡትና ሰሞኑን በሀዘባዊ ቁጣ ከስልጣን የተባረሩትን ፕሬዚዳንት ሆስኒ ሙባረክ የግድያ መብራ በአዲስ አበባ ይደረግባቸዋል። ሙከራውም በኢትዮጵያ መከላከያ ሰራዊት ይከሸፋል፤ ፕሬዚዳንቱም ስብሰባውን ትተው ወደ አገራቸው ይመለሳሉ። ከሰራዊታችን ጥይት ተርፈው የተማረኩ ጥቂት የግድያው ሙከራ ተባባሪ ግለሰቦችም ከግድያው ጀርባ የወቅቱ የሱዳን ም/ቤት አፈ ጉባኤ ሀሰን አልቱራቢ ሙሉ በሙሉ፤ ፕሬዚዳንት አልበሽር በክፊል አጃቸው እንዳለበት ይጠቁማሉ። ከዚህ በኋላ የኢትዮጵያ መንግስት ዛሬ ደቡብ ሱዳንን ለገነጠለው ለጆን ጋራንግ ድርጅት «መጠለያ መስጠት እና ስንት መስፈር» የሚባል ትብብር አደረገለት። በዚህም ተጠናክሮ የሱዳን መንግስትን ተፋለመ። ከዛሬ ስድስት አመት በፊትም ከሱዳን መንግስት ጋር ተደራደረ፤ ሰሞኑን ደግሞ በድርድሩ መሰረት ሪፈረንደም ተደረገና ደቡብ ሱዳን ተገነጠለች። እናም የደቡብ ሱዳን ነፃ አውጭ ድርጅት ከመንግስት ጋር ለድርድር የሚያስቀምጥ ወታደራዊ ሀይል የገነባው በኢትዮጵያ መንግስት እርዳታ ነው የሚል ነው የሱዳን ተንታኞች አመክንዮ። እኛ ደግሞ የደቡብ ሱዳን መገንጠልን ተከትሎ «ግለሰብ ብቻ ሳይሆን አገርም የዘራውን ያጭዳል» እያልን ጉዳዩን የማኪያቱ ማወራረጃ አደረግነው።

ወደጀመርነው ጉዳይ እንመለስ። እነግ ቢሮውን ካርቱም ላይ በክፈተበት ወቅት ሊቀመንበር ሌጌሙ (ዮሐንስ) ለታ ሲሆኑ፤ ከአንድም አራት ጊዜ የፕሮግራም መሻሻል አስደርገዋል። ግን «የአሮሚያ ሪፖብሊክን መመስረት» የሚለው ቀኖና (Dogma) በመሆኑ ሲሻሻል አልተመለከተውም።

በዛው ዘመን አብዛኛዎቹ አመራሮች የአሮሞ ተወላጆች የሆኑበት «መኢሶን» የሚባል ፓርቲ ነበር። ድርጅቱ ከአነግ የተሻለ ጥንካሬ ነበረው። የመኢሶን ሊቀመንበር ወለጋ ነቀምቴ የተወለደው ኃይሌ ፌዳ ሲሆን የፖለቲካ አላማቸውም በኢትዮጵያ የብሄር አኩልነት ይለፍን ዘንድ መታገል ነበር። እንግዲህ ከአሁኑም መጽሐፍ ጋር የሚስማማው የአሮሚያ ፓርቲዎች ጥያቄ ይሄ ነው። ከላይ እንዳየነው አሻንጉሊት ያልሆኑ በራሳቸው የፖለቲካ እምነት የተደራጁ ፓርቲዎች ናቸው፤ እነግ እና መኢሶን። እነግ ኢትዮጵያ ቅኝ ገዢ ነች ሲል፤ መኢሶን ደግሞ ኢትዮጵያ ማለት የአሮሞ፣ የትግራይ፣ የአማራ፣ የተራጌ... የሁሉም ብሔር ብሔረሰቦች ሀገር ስለሆነች መመስረት ያለበት ደሞክራሲያዊ ፌዴራላዊ መንግስት እንጂ ቅኝ ግዛት የሚባለው በፋሽስት ባለያን ጊዜ ብቻ የነበረ ታሪክ ነው በማለት የእነዚህን አላማ አሳጥሎ መጠነ ሰፊ እንቅስቃሴ አደረገ። አሮሚያን ጨምሮም በሁሉም የኢትዮጵያ ግዛቶች ሰፊ ተቀባይነት አገኘ...

ሀውላት ኢትዮጵያዊነት ይቅደም የሚሉትን የትግራይ ተወላጆች «የአማራ ቡችላ» ይላቸው እንደነበረ ሁሉ አነገም የእርሞ ህዝብ ጥያቄ የብሄር ጭቆናን ማስወገድ እንጂ ኢትዮጵያዊ አይደለም የሚል አይደለም የሚል አጭም የያዙትን «ጎበኖኒዚም» ሲል አወገዘ። ራስ ጉብና ዳጩው የእርሞ ተወላጅ ቢሆንም በአካ ምኒሊክ ዘመነ መንግስት በነበረው አገርን አንድ የማድረግ ዘመቻ ተባባሪ የጦር መሪ በመሆን መዝመታቸውን እንደ ቅኝ ገዢ ተባባሪ አስቆጥሯቸው ነው። አነገ በሽግግር መንግስቱ ወቅት ስልጣን ይዞ ሳለ አህዴድን «አዲሱ ጎበኖ» እያለ ያወግዝ ነበር። በእርግጥ ዛሬም አህዴድ ለአነግ ጎበኖ ነው። በቅርቡ የአህዴድ ሰው ነኝ የሚሉት ፀሀፊ በአዲስ ዘመን ጋዜጣ ላይ ባቀረቡት ፅሁፍ «አነግ እና ፍትህ ጋዜጣ ጎበኖዎች ናቸው» ብለዋል። ጎበዝ እንዴት ነው ነገሩ የጎበኖኒዝም አመለካከት ዘንድር እንደ ጎፈር እና ዘውድ ተገለባበጠ እንዴት እኛ ነን ጎበኖ? የእርሚያን ውስጠ ምስጢርና እርሞን አሳልፎ የሰጠው ማን ነው?

...የሆነ ሆኖ የዚህ ፅሁፍ አንደኛው አላማ በኢትዮጵያ ውስጥ ያለው ችግር የቅኝ ግዛት ነው ሲሉ የነበሩ የፖለቲካ ፓርቲዎች በሙሉ አጭብርባሪ መሆናቸውን በጨረፍታ ማሳየት ነው። ይሄ ነገር ሻዕቢያንም ይመለከታል። ምክንያቱም ጀነራል አማን አንደም ሚካኤል ስልጣን ላይ በነበሩ ጊዜ የኤርትራ ህዝብ ሻዕቢያን እና ጀብላን «ልጃችን ነው የሚመራን»፤ አሁን ምን ፍጡሩ ብላችሁ ነው በርሃ የምትኖሩት?» ሲሉ መቃወም ጀምረው እንደነበር በርካታ መስካሪዎች አሉ። ከምስክሮቹም አንዱ የኢህአፓ ሰራዊት መፅሐፍ «ኢህአወ» ነው «...በዛን ወቅት በኤርትራ ውስጥ ሁኔታዎች መቀያየር ጀምረው ነበር። ጀነራል አማን አንደም የደርጉ ዋና ሊቀመንበር ሆነው የተሾሙበት ጊዜ ስለነበር ህዝቡ እነሆ አሁን የኛ ልጅ ገዢ ሆኗል፤ ታዲያ የእናንተ ትግል ለምን ያስፈልጋል?» የሚል ጥያቄ ለኤርትራ ድርጅቶች ማቅረብ ጀምሯል። ጀነራል አማን አንደም በአስመራው ስታዲየም ባደረጉት ንግግር የኤርትራን ህዝብ ድጋፍ እያገኙ መምጣታቸው የኤርትራን ግንባር እየሳለበ ሄዶ ነበር። ከእዚህም አንፃር ደርግ ከላይ በተጠቀሱት ጀነራል ላይ አስቀድሞ እርምጃ ባደረገው ኖሮ ኤርትራዊ ድርጅቶች በቸልታ የሚያልፏቸው ግለሰብ አልነበሩም። የጀነራል አማን አንደም መገደል በአንፃራዊ መልኩ ለግንባርቹ የፖለቲካ መቀስቀሻ ሆኖ በማገልገል የህዝቡን ቀልብ እንደገና ይሰብ ዘንድ ረድቷቸዋል። ብዙ ሳይቆይም ደርግ በኤርትራ ከተሞች ወጣቶችን በሽቦ ማነቅ በመጀመሩ እናቶች ልጆቻቸውን ወደ ሜዳ መሸኘት መረጠ። በእነዚህም ምክንያት የኤርትራ ሽምቅ ተዋጊ ግንባርቹ ከመቅጸበት አደጉ» (ገጽ 47)።

ይሄ በግልፅ የሚያሳየው ከሻዕቢያ ጀምሮ በአገሪቱ ላይ ሲነሱ የነበሩ «የቅኝ ግዛት ጥያቄዎች» የፖለቲከኞች እንጂ የህዝብ አለመሆናቸውን ነው። እስቲ አስቡት! ኢትዮጵያን ያለ እርሞ ወይም ያለ ትግሬ?

አሁን ስንጀምር ወዳነሳነው ርዕሰ ጉዳዮችን እንለፍና አጀንዳውን እንጠቅልለው። የትግራይ ህዝብ ከሌላው ኢትዮጵያዊ በተለየ መልክ «የፖለቲካ ማንነት እንዲላብስ ተደርጓል። በእርግጥ ሀውላት የተወለደውም ሆነ የአደገው በትግራይ ምድር እና በትግራይ ተወላጆች ነው። ይሄ ማለት ግን የትግራይ ህዝብ በሙሉ የሀውላት ደጋፊ ነው ማለት አይደለም። ይሄም እንዴት ይሆናል?

«የኢህፓ አባል የነበረ...»

«የኢህፓ አባል የነበረ» ይች ጨዋታ ሀውላት በዋናነት ተቀናቃኙን የሚያጠቃቅት ስልት ነች። ለምሳሌ በምርጫ 97 ጠንክሮ የወጣውን ቅንጅትን «የኢሰፓ አባሎች ጥርቅም» ሲል ወቅሷል። በአሁኑ ወቅት በቀጣዩ ለሀውላት አስጊ የሆነው «አረና» የዚህ አይነቱ ውንጀላ ዋነኛ ተጠቂ እየሆነ ነው። በቅርቡ ከአረና ወጣን ያሉ አመራሮች በሰጡት ጋዜጣዊ መግለጫ «እነ ገብሩ አስራት የትግራይ ህዝብ ጠላት ከነበረው ኢሰፓ አባላት ጋር አብረው መስራት ጀምረዋል» ሲሉ ወቅለዋል።

በኢህአዴግ ውስጥ አስኳሉ ሀውላት ነው? ወይስ? እያለን መከራከር አይኖርብንም። ይሄንን ብአዴንም፤ አህዴድም «ተገቢ ነው፤ ደርግን ለመጣል ከኛ በላይ ለፍቷል። ከአስኳልም በላይ ይገባዋል» ብለው የተቀበሉት ነው። ሀውላት በኢትዮጵያ ፖለቲካ ላይ «ንግስቷ ንብ» መሆኑን ከተሰማማን ዘንዳ ስለምን ለትግራይ ህዝብ የብቻ «ፖለቲካ ማንነት» ካባ እንደተሰፋለት ማወቁ አይከብደንም።

«ሀዝባዊ ወያኔ ሐርነት ትግራይ» የሀውላት ሙሉ ስም ነው። ሀውላት የብሄር ፓርቲ ሲሆን ውክልናውም ለትግራይ ህዝብ ነው። እነሆም የትግራይ ህዝብ እስከ ደገፈው ድረስ የፓርቲው ህልውና አስተማማኝ ነው። የተቃወመው እለት ደግሞ የህልውናው መጨረሻ ይሆናል። ይሄ እንግዲህ በመርህ ደረጃ ነው። በተግባር ግን ለትግራይ ህዝብ የቀረበለት አንድ አማራጭ ብቻ ነው። ሀውላትን መደገፍ፤ ከዚህ ውጭ ወለም ዘለም የለም። እናም እስከ 1997 ድረስ «ትግራይ ከአንድ ፓርቲ በላይ መሸከም አትችልም» የሚል መፈክር እንዳሁለብን ላይ ይፎክርበት ነበር። ገፍቶ የመጣ ፓርቲም ካለ «ነፍጠኛው ዳግም ጭቆናውን ሊጭንብህ መጣ» ተብሎ ይወጣል። አፈር አባቱንም በልቶ ይመለሳል። ይሄ የሚሆነው በትግራይ ህዝብ አይደለም።

በሀውሳት ካድሬዎች እንዲ፡፡ በትግራይ የሀውሳት አባላት ካድሬም ናቸው፡፡ የትግራይ ህዝብም ናቸው፡፡ እንደ «ካድሬ ነፍጠኛ መጣ» ብለው ይቀሰቅሳሉ፡፡ እንደ ህዝብ ደግሞ «አኛ የትግራይ ህዝቦች ሀውሳትን ብቻ ነው የምንፈልገው» ብለው ሰልፍ ይወጣሉ፡፡ ልማታዊ ሚዲያዎችም «የትግራይ ህዝብ ተቃዋሚ ፓርቲዎችን የኢሰፓ ስርዓት ናፋቂዎች ናቸው፡፡ ብሎ አወገዘ» ይሉናል፡፡

ከምርጫ 97 በኋላ ደግሞ በትግራይ የሀውሳትን ህልውና የሚፈታተን ሌላ ሀይል መጣ፡፡ «አረና ትግራይ ለሰላማዊነትና ለአንድነት» የሚባል ፓርቲ፡፡ መሪዎቹም የሀውሳት ዋነኛ አመራሮች የነበሩ ናቸው፡፡ ከዚህ ጊዜ ጀምሮ ለሀውሳት ካድሬዎች አረናን ነፍጠኛ ብሎ ማወገዝ አልመች አለ፡፡ ከዚህ ቀደም ነፍጠኛው አፄ ቴዎድሮስ በእንግሊዝ አልማረክም ብለው ራሳቸውን በማጥፋታቸው

«ማረክን እንዳይሉ ሰው የለ በእጃቸው፤
ገደልን እንዳይሉ ሞተው አገጃቸው
ምናሉ እንግሊዞች ሲገቡ አገራቸው

ለወሬ አይመቹም ነገሮች ናቸው»..... እያለ አንደገጠመው አይነት ግጥምጥሞሽ ሆነ የሀውሳት ቅስቀሳ እና የአረና አፈጣጠር፡፡ በሀውሳት መስራች አመራሮች መሪነት እና በትግራይ ህዝብ አባልነት የተቋቋመው አረና በምርጫ 2002 ከሌሎች ስምንት ፓርቲዎች ጋር በመሆን መድረክን መሰረተ፡፡ ከመድረክ አባል ፓርቲዎችም አንዱ አንድነት ነው፡፡ የአንድነት ቁልፍ ሰው ደግሞ ኢሰፓን የገረሰሰው የሀውሳት ሰራዊት «አባት» አየተባሉ የሚሞክሩት ስዩ አብርሃ ናቸው፡፡ የአረና ሊቀመንበር ደግሞ ለአስር አመት የትግራይ ክልል አስተዳዳሪ የነበሩት ገብሩ አስራት ናቸው፡፡ ምርጫው ደረሰ በተገቢን እና በመቀሌ ውጥረት ነገሰ፡፡ በአክሱም ደግሞ የ«ወልዱ ልጆች» አውሎም ወልዱ እና አባይ ወልዱ (በአሁኑ ወቅት የትግራይ ክልል አስተዳዳሪ ናቸው) መድረክና ሀውሳትን ወክለው ወደ ምርጫው ገቡ፡፡ በድፍን ትግራይም «ኢሠፓ ተመልሶ መጣ» የሚል የካድሬ ድምጽ አስተጋባ፡፡ ህዝቡም ኢሰፓን ለማየት በነቲስ ወጣ፡፡ «የታለ ኢሰፓ?» እያለም አጥብቆ ጠየቀ፡፡ ካድሬ ደፋሩም ጣቱን ወደ «ሰዩ፤ ገብሩ፤ አውሎም፤ አረጋሽ፤ አሰግድ...» ጠቆመ፡፡ በአናቱም «ትግሪኛ ተናጋሪ ቅንጅቶች ናቸው» የሚል ጨመረበት፡፡ ህዝቡም ከልቡ እያዘነ ወደመጣበት ተመለሰ አለ፡፡ አስገድ ገሰሳሉ የተባሉ የሀውሳት መስራች አባል የነበሩ አሁን የአረና አመራር የሆኑ በቅርቡ ለሰንደቅ ጋዜጣ «የትግራይ ህዝብ የሀውሳት የመጀመሪያው ደጋፊ ሲሆን በሀውሳትም የመጀመሪያው ተጨቋኝ ነው» ያሉት አይነት ሆነና አሳፈ፡፡

በእርግጥ ኢሠፓ የሚባለው ፓርቲ ስሙ ራሱ በደግ የሚነሳ አይደለም፡፡ ግራ አጋቢ ጉዳዩ ግን በድፍን ኢትዮጵያ ድጋፍ ያገኙ ፓርቲዎች ወደ ትግራይ ሲሄዱ «ኢሠፓ መጣ» መባሉ ነው፡፡ እንዴት ነው ነገሩ? ኢሠፓ ሀውዜን ላይ በንብ ሲያዘንብ ጎንደር ላይ ማር ያዘንብ ነበር እንዴ? ወለጋስ ላይ ከሰማይ መና ያወርድ ነበር እንዴ? ኢሠፓ ገዢ ፓርቲ በነበረበት ዘመን የአገሪቱ ምክትል ፕሬዚዳንት ንፁህ የትግራይ ልጅ የሆኑት ፍሰሃ ደስታ መሆናቸው ተረሳ እንዴ? ኢሠፓ ጨቋኝ ጨፍጫፊ ፓርቲ ነው፡፡ አማራም ተቃወመው፤ ትግራም ተቃወመው፤ ምላሹ የአፈመዝ ላንቃ ነው፡፡ እንዲያው በመትረየስ ሌላውን በልምጭ እየቀጣ ሲያዳላ አላየንም፡፡

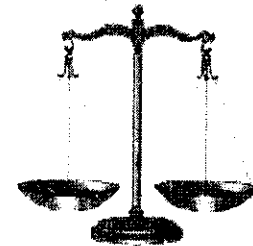
እኔ ለመሆኑ ሀውሳት ከኢሠፓ በተለየ መልኩ ለትግራይ ህዝብ ምን ፈየደ? እኛ እስከምናውቀው ድረስ ትግራይ የጎጃምን ያህል ወይም የአዋሳን ያህል ወይም ለምታለች አሊያም ደሀይታለች፡፡ ማይጨው፤ ሽሬ፤ ሽራር፤ መቀሌ፤ አድዋ፤ ተንቤን፤ አዲግራት፤ አክሱም፤ ወቅር፤ አዲርቢ... ሂዱ፤ ምናልባት ባለፀጋ የሀውሳት አመራር ታገኙ እንደሆን እንጂ አርሶ አደሩ እንደነፃ እንደናነተ ነው፡፡ ከተሞቹንም እንደምሳሌ እንደ... በኢትዮጵያ ታሪክ የስልጣኔ መጀመሪያ የምትባለውን አክሱምን ተመልከቱ፤ የእነ ኢዛና የእነ ካሌብ አገር፡፡ በአክሱማይት ዘመን መንግስት የአለማችን ሀይል አገር ማን ነው? ኢትዮጵያ ነች፡፡ የፖለቲካና የንግድ ማዕከል የነበረችውን? አክሱም ነች፡፡ ዛሬም ድረስ አለም በአድናቆት የሚያያቸው የአክሱም ሀውልቶች ጥበብ ከቶ እንዴት ይረሳል? ደሀና አይረሳ፡፡ አክሱሞችም አለፉ፡፡ ንጉሱም ወረዱ፤ ደርግም ወደቀ፤ ግን ሀውሳት ለአክሱም ምን ይዞ መጣ? እንዳልምል በከተማዋ ላይ «ፋናስ ዲተርጀንት ፋክተሪ» (FDF) የሚባል አንድ ሳሙና ፋብሪካ አለ፡፡ ከኤርፖርቱ ተነስቶ በእዳጋ-ሐሙስ አልፎ አክሱም ፅዮን ማርያምን ተሻግሮ ወደ ሽሬ መውጫ የተዘረጋ አንድ አስፓልት አለ፡፡ ባጃጆችና አንዳንድ ታክሲዎች ውር ውር ይሉበታል፡፡ መቼም የትራንስፖርት ችግሯ ተቀርፏል፤ ከማለት በአክሱም ዘመን መንግስት የነበረው የዘሆንና የአጋስስ ትራንስፖርት ቅልጥፍና በሰንት ጣዕመ ማለት ይቀላል፡፡ የውሃ ችግርንም አታገሱት፡፡ ጨው ጨው የሚል ውሃ አለ፡፡ አሱም ቢሆን ለሁሉም የአክሱም ነዋሪ አይደርሰም፡፡ የተሻለ የውሃ መስመር ከአድዋ መዘርጋት ተጀምሮአል ከተባለ ሰነድ፡፡ ሌላው ቀርቶ በዚህ አመት እንኳ አንዴ ታህሳስ ላይ ያልቃል ተባለ፤ ወፍ የለም፡፡ ጥር ላይ ነው የሚያልቀው አለ፤ የመስመር ዝርጋታው ግን ዛሬም አላለቀም፡፡ ጥር ወር ግን ቆየ ካለቀ፡፡ በጅምር ላይ ያሉትን ህንፃዎች ትተን የአለቀትን ብንቆጥራቸው የአክሱም ሀውልቶች በቁጥር አሳምንረው ይበልጧቸዋል፡፡ የከተማዋ ብቸኛ የገቢ ምንጭ ተራክም ነው፡፡ ይሄ ደግሞ የሀውሳት ወይም የአለቃ ዘጋዬ በርሄ አስተዋፅኦ

ሳይሆን የእነ ኢዛናና ካሌብ ውጤት ነው። እነሱ ያንን ድንቅ ሀውልት ባይገነቡ ኖሮ... እያልን መገመት እንችላለን። አክሱም ፅዮን ማርያምንስ ማነው ያነፀው? እንነጋገር ከተባለ በኢሠጋና በወሐት መካከል ያለውን መመሳሰል አብዝተን መነጋገር እንችላለን። እስቲ ወደ አክሱም ጎራ በሉ? አብዛኛው ወጣቶች ውለው የሚገቡት የት እንደሆነ ታረታላችሁ። ለቱሪስት አገር በማስጎበኘት ወይም ለቱሪስቶች አገልግሎት በሚሰጡ ሆቴሎች በማስተናገድ ነው። ከዚህ የተረፈው አማራጭ ስለሌለው ሺሻና ጫት ቤቶችን ያምቃል፤ እንደሌለው ኢትዮጵያዊ ወንድሙ ማለት ነው።

ሌሎች የትግራይ ከተሞችንም እንደ ምሳሌ ወስደን ብናይ ከአክሱም የተለዩ አይደሉም። እነሆ ሀውላት ሆዬ ግን ትግራይ የመጣውን ተቃዋሚ ፓርቲ ሁሉ «እዩ ኢሠጋ» (ኢሠጋ እዚህ አለ) ይልልናል። አሁን አረና ላይ የተከፈተው «ዘመቻ ማጥላላትም» ያው ተከታታይ የማጥላላት ትርኢት እንደ ማለት ነው። ከዚህ ቀደም በድሩ አደም (በድሩ አደም ከእስር ከተፈቱ በኋላ የት እንደደረሱ አላውቅም። ለዳግም እስር ተዳርገው ይሆን የጠፉት?) ብቻ «በምርጫ ወደ መጡበት እንመልሳቸዋለን» ሲሉ የተናገሩት አሻሚ ቃል በቀጥታ የትግራይ ህዝብን እንደሚመለከት ተደርጎ ቀርቦ ነበር። ሰውየው እንደሚሉት ከሆነ ግን «የትግራይ ህዝብን ሳይሆን ሀውላትን ነው ወደ መጣበት ይመለሳል» ያሉት። በእርግጥም በወቅቱ በርካታ የትግራይ ልጆች መስቀል አደባባይ ተገኝተው ለበድሩና ለንደኞቻቸው ንግግር በጭብጨባ ድጋፍ ሲሰጡ ነበር።

የሆነ ሆኖ ለትግራይ ህዝብ የተለጠፈለት «የፖለቲካ ማንነት» አዋጭ የሆነ አይመስለኝም። በቀላሉ ለመናገር በምርጫ 2002 ትግራይ ውስጥ የተቃዋሚ ፓርቲ አባል ተገሎአል፤ አሮሚያ ውስጥም የተቃዋሚ ፓርቲ አባል ተገሎአል። ታዲያ ልዩነቱ ምንድን ነው? እንጂ። እንድንቱ ግን የሁለቱም ህዝቦች ለውጥ መፈለጋቸው ነው። ሁሉም!!

ፍትሕ ጋዜጣ ቅፅ 4 ቁጥር 124 የካቲት 18 2003 ዓ.ም

ክፍል ሁከት የገዢዎች ጦማርና ባህሪያቶቻቸው

ይድረስ ለክቡር ጠቅላይ ሚኒስትር መለስ ዜናዊ

መከሰ ዜናዊ «ከመዶ ቀኒዮም?»

ክቡር ጠ/ሚኒስትር አስቀድሜ «ከመዶ ቀኒዮም? (አንደምን ሰነበቱ?)» ስለ በእፍ መፍቻ ቋንቋዎ ሰላምታዬን አቀርባለሁ። የወሬ ወሬ እንደሰማሁት ከሆነ፤ ገና በእፍላ እድሜዎ ለትግል ወደ በረሃ ከወጡበት ምክንያቶች ዋነኛው «በእፍ መፍቻ ቋንቋችን መጠቀም አልቻልንም» የሚል አንደሆነ ነው። እኛም ሰላምታዬን ከፌደራል ቋንቋ ይልቅ በክልልዎ ቋንቋ ያደረኩት በዚህ ምክንያት እንደሆነም ይረዳልኝ ዘንድ በአከብርት እጠይቃለሁ። ሆኖም ከሀገራችን ነባራዊ ሁኔታ ስንሳ፤ የቋንቋ ጉዳይ አመፅ ለመቀስቀስ ምክንያት መሆኑ ሊገባኝ አልቻለም። ለነገሩ እርስዎም ቢሆኑ ቋንቋ ከመግባቢያነቱ ባሻገር ከአጥንት እና ደም ጋር ዝምድና አለው የሚል አቋም አለዎት ብዬ አላስብም። በእርግጥም የቋንቋ ጥያቄ ለትግሉ ፖለቲካዊ ጠቀሜታ ኖሮት ይሆን? መቼም የብአዴን (የብሄረ አማራ ዴሞክራሲያዊ ንቅናቄ) ታጋዮች «እንዳያልፉት የለ፤ ያ ሁሉ ታሰፈ...» እያሉ የታገሉት፤ የእፍ መፍቻ ቋንቋችን ከአማርኛ ወደ እንግሊዝኛ ወይም ወደ ትግርኛ ይቀየርልን ብለው አይመስለኝም። ብቻ ይሄ ዛሬ ልዕፍልዎ ከተነሳሁበት የጠማሬ ፍሬ ጉዳይ ጋር ግንኙነት ስለሌለው እንሳፈውና ወደ ዋናው ጉዳዩ ልግባ። (መጀመሪያ በስብሰባ፤ ሽብርተኝነትን በመከላከል፤ አቅዶችን በመንደፍ፤ አዋጆችን በማመንጨት፤ የውስጥና የውጭ ተቃዋሚዎችን በአይነት ቁራኛ የሚጠብቀውን መስሪያ ቤት የስራ ሂደት በመከታተል፤ ለሞኝን ደግሞ በሰሜን እና በደቡብ ሱዳን መካከል ሊከሰት ይችላል ተብሎ የተሰጠውን የእርስ በእርስ ግጭት ለማምከን፤ ብሎም ለመመከት፤ ወዘተ... ከተጣበበ ጊዜዎ ጥቂት ደቂቃዎች ብቻ እንዲሰጠልኝ ስለ አስቀድሜ እጠይቃለሁ)

ክቡር ጠ/ሚኒስትር፡- እርሶ የ3 ሺ ዘመን ታሪክ ባለቤት የሆነችው ኢትዮጵያን ማስተዳደር ከጀመሩ ጊዜ ጀምሮ ሊወቀሱባቸው የሚገቡ በርካታ ነገሮች እንዳሉ የታወቀ ቢሆንም፤ ይበልጥ ጥፋተኛ ሊያስብልዎ ከሚችለው

ጥፋትዎ ልጀምር። እንደሚያስታውሱት «የኢትዮጵያ ህዝብ በቀን ሶስቲ እንዲመገብ አደርጋለሁ» ብለው ቃል ገብተው ስልጣን ላይ ከወጡ፤ ወጥተውም ከተደላደሉ ይሄው የዘንድሮ ግንቦት 20 2003 ዓ.ም፤ 20ኛ አመት አለፈው። እኛ ልጆችዎ ወይም የእድሜ አቸዎችዎ አሊያም ኢትዮጵያውያን አረጋውያን፤ እንኳን በቀን ሶስቲ ልንመገብ ቀርቶ፤ ለአንዴም ቢሆን አረረ መረረ፤ ላመጣመ ሳንል ያገኘነውን ካላሻመድን በቀር ጥሩ ምግብ መመገብ ህልም ሆኖብናል። እርሶ እንዳሉት በቀን ሦስቲማ የህልም-ህልም-ህልም ሆኖብናል። ሌላው ቀርቶ የእርሶ መንግስት እንዳሻው በሚቆጣጠረው የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን «እዚህ አዲስ አበባ ውስጥ ህፃናት ተማሪዎች በትምህርት ሰዓት በረሃብ ራሳቸውን ስተው እየወደቁ ነው» ሲል ያስተላለፈውን ፕሮግራም የተመለከቱት ይመስለኛል። እናሳ ምን ተሰማዎት? መቼም ይሄ ምንኛ አሳዛኝ እንደሆነ ይስቱታል አልልም። እንዴትስ ላያዝነ ይችላሉ? የሶስት ልጆች አባት አይደሉ እንዴ! እኔ እስከሚገባኝ ድረስ ደግሞ አባት የሆነ ሰው ለልጆች ያዝናል - ወለደውም አልወለደውም። ይሄ ሁኔታ በተለይ እንደ ኢትዮጵያ ባለ «ባትወልደውም ልጅህ ነው» እየተባለ ባደገ ማህበረሰብ ውስጥ ሲሆን ይበልጥ ይጠነክራል።

ክቡርነትዎ፡- ቢቀበሉትም ባይቀበሉትም በእርሶ የተንሸዋረረና አምባገነን አመራር ሀገር እና ትውልድ እየጠፋ ነው። በዋናነትም ብሔራዊ ስሜትን በመግደል እና በችጋር። በእርግጥ ከእርሶ በፊት የነበሩት የኮሎኔል መንግስቱ ጋ/ማሪያም አመራርም የ17 ዓመት ፋይሉ የተዘጋው ሀገር እና ትውልድ ገድሎ ነበር። ልዩነቱ ያኛው በጥይት፤ ይሄኛው በችጋር መሆኑ ብቻ ነው። ለማዚች ደግሞ አማሚቱ ምንም ይሁን ምን ለውጥ የለውም። ኢቶ መለስ እንደሚያውቁት እንኳንም በአዲስ አበባ ቀርቶ በጠረፍ ከተሞችም ማታ የተደረገችው፤ ከቀርስ በፊት እርሶ ዘንድ እንደምትደርስ አውቃለሁ። እኛም በአሁኑ ወቅት የአዲስ አበባ ነዋሪ ጤፍ መሸመት እንደተወ ያውቃለሁ። ከጥቂት አመታት በፊት 50 እና 60 ኪሎ ሞራም ጤፍ ይሸምቱ የነበሩ ዜጎች፤ ዛሬ አራት እና አምስት ኪሎ፤ ያውም በጣላ ተሰፍሮ ነው የሚሸምቱት። በእርግጥ በእርስዎ እስተዳደር መንገዶች በብዛት ተሰርተዋል። ህጻዎችም እንዲሁ ተገንብተዋል። ሀመር መኪና የሚነዳ በአንድ ጣት የሚቆጠሩ ቱጃሮችም ተፈጥረዋል። በእንግሊዝ ፕሪምየር ሊግ እና በስፒን ላሊጋ ከሚጫወቱ ፕሮፌሽናል እግር ኳስ ተጫዋቾች የማይተናነስ የተቀናጣ ኑሮ የሚኖሩ ባለስልጣናትም እንዲሁ ተፈጥረዋል። በተቀረ የ80 ሚሊዮን ህዝብ ኑሮ አሁንም ዘይት እና ስኳር ከመናፈቅ ፈቀቅ ያለ አይደለም።

ምናልባት እንደ አባወራ ስለቤት ወጪ ተጨንቀው ላያውቁ ስለሚችሉ ሀመሙ ላይሰማዎት ይችላል ይሆናል። ነገር ግን በ17 አመቱ መራራ የትግል ዘመን፤ ረሀብ እና ጥምን አይተውት አልፈዋል። የጥይት፤ የክላሽ፤ የመትረየስ፤ የአጅ ቦንብ... ሽመታው ላይ ስለነበሩ አፌን ሞልቼ ችግርን አያውቁም አልልም። ችግርን ያውቃሉና። በተረፈ ረጅም እድሜ ለታጋይ ሰማዕታት ከ1983 ግንቦት 20 በኋላ «ምን በልቴ? ምን ጠጥቴ?» የሚሉ ጭንቀቶች ከደርግ ጋር አብረው ስለተደመሰሰው የወር ወጪ እና የቀለብ ሽመታ ዋጋ ያለመመጣጠን አሳስቦት አያውቅም። እኛ የእርሶን አመራር ተስፋ አድርገን የተቀመጥን ወገኖቻዎ ግን ይሄ የኑሮ ጣጣ በጣም ያሳስበናል። እንዲያውም ንገረኝ ካሉ ለእኛ ከአልሸባብ እና አልቃይዳ ይልቅ የሚያሰጋን የኑሮ ውድነቱ ነው። ዛሬ በአዲስ አበባም ሆነ በሌሎች የሀገሪቱ ክልሎች ከሚኖሩ ኢትዮጵያውያን መሀል በፈንጅ እናልቃለን ከሚለው ይልቅ በረሀብ እንሞት ይሆን? ብሎ የሚሰጋው ይበዛል።

ክቡርነትዎ፡- የእድሜዎን ግማሽ ሊሆን ትንሽ የቀረውን አመት በስልጣን ላይ መቆየትዎ ምን አይነት ስሜት ይሰጠት ይሆን? መቼም ህዝቤ ስለሚወደኝ እደሰታለሁ እንደማይሉ ተስፋ አደርጋለሁ። ፅድቁ ቀርቶ... መወደድ እና መጥላቱ ለጊዜው ይቆይልንና ከህዝቡ ጋር ተገናኝተውስ ያውቃሉ? በሚሊኒየም አዳራሽ አሊያም በቢሮዎ ወይም በመስቀል አደባባይ የሚያገኛቸውን አላልኩም። እነሱ ፈርዶባቸው ሰልፍ የወጡ ናቸውና። በደርግ ጊዜ «ወደ ዘማች» እየተባለ፤ ነገር ግን በአብዮት ጠባቂ ታንቆ ይዘምት እንደገባው አይነት ነው «ወደ ተሰላፊዎችም» በየሱብሰባው እና ሰልፋ የሚገኙት። እስቲ አስቡት ስለስራ አጥነትም ሆነ ስለኑሮ ውድነት ወይም የትምህርት ጥራት መውደቅ መናገር፤ ፖለቲካ ወይም መንግስትን መሳደብ ተደርጎ በሚወሰድበት ሀገር እንዴት ሆኖ ነው ገዢው ፓርቲ በሚጠራው ሰልፍም ሆነ በሚያዘጋጀው ስብሰባ መቅረት የሚደፈረው? ይበልጥ ደግሞ ለመንግስት ሰራተኞች።

እዚች ጋ እንድ ታሪክ ላውራዎ፡- በደርግ ዘመን ነው አሉ፤ ጳውሎስ ኞኞ የተባለው ጎበዝ ጋዜጠኛ በአንድ ወቅት «ሰርቶ አደር ጋዜጣን (የመንግስቱ ጋ/ማርያም ኢሰፓ ፓርቲ ልሳን ነው) ታነባለህ ወይ?» ተብሎ ሲጠይቅ «ሰውዬው ማርያምን ትወዳታለህ ወይ ተብሎ ሲጠየቅ እንዴት አልወዳት ከግንድ የሚያላጋ ልጅ እያላት! ብሎ መለስ» ሲል በቅኔ ምላሽ ሰጠ አሉ። የጳውሎስ መልስ ሰርቶ አደር ጋዜጣን የማንበው መንግስቱ ጋ/ማርያምን ፈርቼ እንጂ ተራ ፕሮፓጋንዳ መሆኑን አጥቼው አይደለም የሚል ነው። እናም እርሶ በሚገኙበት ስብሰባ ሁሉ የሚገኙ ኢትዮጵያውያን

የእርሶን ዲስኩር ናፍቀው ወይም እርሶን ለማየት ፈልገው አይምስልዎት። በተጨማሪም በፋጩትና በጨካኝት አቀባበል ሲያደርጉልዎ የወደድዎት እንዳይመስልዎ፤ እርሶን እና እያንዳንዱን ዜጋ ጠርንፎ ለመቆጣጠር የሚፈልገውን ፓርቲዎን ፈርተው ነውና። እኔን ካላመኑ በየወረዳው እና ቀበሌው የተሰገሰጉትን ካድሬዎችዎን ይጠይቁ። ካልፈሩ ቅውነቱን ይነግርዎታል። በተረፈ በየትኛውም ቦታ የድርጅትዎ ደጋፊ ያልሆኑ ዜጎች እርሶ በሚገኙበት ሰልፍ እና ስብሰባ በፈቃደኝነት ሲገኙ አይቼ አላውቅም።

ለእኔ እንደሚገባኝ ደግሞ ጠቅላይ ሚኒስትርነትዎ ለወዳጆዎ ወይም ለደጋፊዎችዎ ብቻ አይደለም። ለሚነቅፍዎትም፤ ለሚቃወምዎትም በአጠቃላይ ኢትዮጵያዊ ለሆነው ሁሉ ነው። ነገር ግን በየሊጉ መዋቅር አስገዳጅነት ከተሰባሰቡ የድርጅትዎ አባላት እና ደጋፊዎች ጋር በተሰባሰቡ ቁጥር «ጠ/ሚኒስትር መለስ ከአዲስ አበባ ወይም ከአካሌ ከተማ ነዋሪዎች ጋር ወይይት አደረጉ» የሚል አይን ያወጣ ዜና መስማቱ ይጎረብጣል። ሌላው ቀርቶ አዲስ አበባ ውስጥ ዘግናኝ የመኪና ወይም የእሳት አደጋዎች በደረሱ ቁጥር በቦታው ተገኝተው የተጎጂ ቤተሰቦችን እና መላ ኢትዮጵያውያንን ሲያፅናኑ አየኋቸው የሚል መስካሪ የልዎትም። መቼም ለድጋፍ ካልሆነ በቀር ለሀዘን የማይገኝ መሪን ህዝብ ሳይቃወም ዝም ቢል እንኳን መታዘቡ አይቀርም።

ክቡር ሆይ፡- ግድ የልዎትም እኛንም አንዳንዴ ያድምጡ! ነገስታቶቼ እንኳ «አረኛ ምን አለ?» እንጂ «ጭቃ ሹም ምን አለ? መልከኛ ምን አለ?»... አይሉም ነበር። እርስዎ ግን 20 አመት ሙሉ የካድሬ እና የደህንነት ሰራተኞች የሚያቀርቡትን መረጃ እየሰሙ አውቆ የተኛ... ሆነዋል። ለዚህም ነው ጥቂት ጋዜጠኞች በስጋት ውስጥ ሆነንም ቢሆን አንዳንድ የከፋ ጉድለቶችን እና ብልሹ አመራርዎን ለመጠቀም እየሞከርን ያለነው።

ክቡርነትዎ ይመነኝ፡- ህዝብዎ በከፍተኛ የኑሮ ውድነት እየተደቆለ ነው። ወጣቶች ተስፋ ቢስ ሆነዋል። መሞታቸውን እያወቁም ቢሆን በባህር ማዕበል እና በበረሃ ሁራር ስደትን መርጠዋል። ሰው እንዴት ቢከፋው ነው በባህር ሲጓዝ በሰላም ካሰበበት ከመድረስ ይልቅ የመሞት እድሉ የሰፋ እንደሆነ እያወቀ ወደ ሞት የሚጓዘው? ይሄን ማየቱ ብቻ በሀገሪቱ ላይ የከፋ ችግር እንዳለ ይጠቁማል።

ዛሬ ዛሬ በኢትዮጵያችን ልክ ድሮ በኮሚኒስቶች ሀገር እንደነበረው አይነት መንግስትን መቃወም ወይም መተቸት በእጅጉ አስፈሪ ሆኖአል። ሰሞኑን ደግሞ ከተማው በማያውቀውና ባልተለመደ ፍርሃት ተውጧል

አሸባሪ ልባል እችላለሁ በሚል። ይህንን ደብዳቤ እየጻፍኩልዎ ራሱ ሁለት ጋዜጠኞች «አሸባሪ» ተብለው በማዕከላዊ ታስረው ይገኛሉ። በተለይ ደግሞ አንዱ ሴት መሆኗን የሰሙ ይመስለኛል። ልጅቱ የ«የፍትህ» ጋዜጣ አምደኛ ከመሆኗ አኳያ በተወሰነ ደረጃ አውቃታለሁ። ፈንጅ አጥምዳ ንፁሃንን ልትጎዳ ቀርቶ ሀይለ ቃል ተናግራ ሰው ማስቀየም እንኳ የማትፈልግ ሩህህ ልጅ ነች። ብቻ ይህን እንደ ምሳሌ አነሳሁት እንጂ ችግሩ ግዙፍ እና ጥልቅ ነው። አርሶ ግን ይሄንን የተረዱት አይመስለኝም። ከወራት በፊት በሰጡት ጋዜጣዊ መግለጫ ላይ «ሀዘቡ ኮንትራት ሰጥቶናል» እና የመሳሰሉትን አይነት ሲናገሩ ሰምቼ ብርቱ ሀዘን ተሰምቶኛል። ምክንያቱም ይሄ ሁኔታ አንድም እንደ መብረክና ጋዳሬ ሀዘቤ ይወደኛል በሚል ህልም ውስጥ እንደሰጠሙ ማሳያ ሲሆን፤ ሁለትም በህይወት አስካሉ ድረስ በስልጣን የመቆየት ፍላጎት እንዳለዎት የሚጠቁም ንግግር ነው ብዬ ሰላሰብኩ ነው ሀዘን የዋጠኝ። በእርግጥ በስልጣን ለመቆየት አስበው ከሆነ ይሄ ስህተት ነው። እኛም እንደ ግብዓቱን ለውጥ እንፈልጋለን። የጨበሬ ተስካር ከሚሉት አይነት ምርጫም መገላገል እንሻለን። ኢህአዴግ እና አመራሩም ከበቂ በላይ በስልጣን ቆይተዋል (ከበቂ በላይም ሀብት አፍርተዋል የሚባል ወሬም ሰምቻለሁ)። እናም የግድ እስክንገነፍል መጠበቅ የለብዎትም። መቼም ኢህአዴግ እንዲህ ስልጣንን መጭጭ ማለቱን «ክቡራን ሚኒስትሮች»ም ይወዱታል ባልልም ደፍረው «ስልጣን በቃን፤ በቃዎት» የሚሉ እንዳልሆኑ ግን ጠንቅቂ አውቃለሁ። እናም ለዚህ ወሳኝ እርምጃ «አልፋ እና አሜጋ» እርስዎ ብቻ ነዎት።

...በሰኔ 2003 ዓ.ም ወደ ኢትዮጵያ አግር ጥሱአቸው የነበሩት ሂሳብ ክሊንተንን «በአፍሪካ በአንድ አጋጣሚ ስልጣን ይዞ ረጅም አመት በስልጣን የሚቆይበት ሁኔታ ማክተም አለበት» ያሉትን ልብ ቢሉ ጥሩ ነው። በ2002 በተደረገው 4ኛው ሀገር አቀፍ ምርጫ እርስዎ እና ፓርቲዎ ሙሉ በሙሉ እንዳሸነፋችሁ ብታውጁም ተቃዋሚዎች በተለይም አንድነት ግን ሀዘቡን ሊያሳምፁ እንደሚችሉ ጠቅሰው ማስጠንቀቂያ ሰጥተዋል። ይሄ ሁኔታ አገኘሁት ካሉት ከ99.6ቱ የምርጫ ደምፅ ጋር ፍፁም ተቃራኒ ነው። ለዚህም ነው ቢቀበሉትም ባይቀበሉትም ምርጫ ቦርድን በትነው ሌላ ገለልተኛ አባላትን ሾመው ነፃ እና ተአማኒነት ያለው ምርጫ እንዲዘጋጅ ማድረግ ያለብዎት።

ክቡር ሆይ፡- PUNDP (United Nation Development Program) 8.5 ቢሊዮን ዶላር ከኢትዮጵያ ተዘርፎ በውጭ ሀገር ተደብቆአል የሚለውን ሪፖርት መንግስትዎ እንዴት ያየዋል? ለማስተባበል እንኳ ያልፈለገውስ

ለምንድን ነው? ሀሰት ነው ካሉ ማለቱ ነው። እውነት ከሆነ ደግሞ ይቅርታ ጠይቆ ገንዘቡን ወደ ሀገሪቱ ካዘና ማስገባቱ (ጥፋቱ እንዳለ ቢሆንም) በጥፋት ላይ ሌላ ጥፋት ከመፈጸም የተሻለ ነው። የተባለው ገንዘብ ብቻውን አባይን ገደቦ ሶስት የግልገል ጊቤ አይነት ግድቦችንም እንደሚሰራ ተገልጿል። ይሄ ገንዘብ ላባችን ነው። ወዛችን ነው። ለሀገሪቱ ጥቅም ቢውል በርካታ ህፃናትን በረሀብ ከመሞት ይታደጋል። እንግዲህ እግዚር ያላይም! እርሶን እና ፓርቲዎን ለ20 አመት ቀለብ ሰፍረን በተሸከምን፤ ወዛችንና ጥሪታችን በጠራራ ፀሀይ መዘረፉን ስንሰማ ምን ይባላል? መቼም ዛሬም «ንብረቱ መፅሐፍቼ ብቻ ናቸው» ቢሉ እንደማይቀልዱ እርግጠኛ ነኝ። ይሄ ለተረት እንጂ ለጥርጥጋ እንኳ አይጠቅምም።

ክቡር ሆይ፡- ሺረ ለመሆኑ 200 ታንክ ከዩክሬን ሊገዙ እንደተዋዋሉ በውጭ ሀገር ሚዲያ የሰማነው እውነት ነው? መቼም ይሄ እውነት ከሆነ አጥንት ድረስ ዘልቆ የሚሰማ በደል ነው የተፈፀመብን። በቆሎ እና በሙርናቂ ላይ ሳይቀር ግብር የጣሉብን ለዚህ ነበር እንዴ? የግብር አይነት እና ብዛት፤ ጣጣ ፈንጣጣው ምን ያህል አስመራሪ እንደሆነ ቢረዱት መልካም ነው። የዘንድሮ ግብር በበረሀ ከመታገልም የከፋ ነው።

መቼም ዛሬ በሀገሪቱ ያለው የግብር አይነት ብዛት ለጉድ ነው። የግብር ለብላቢው መስሪያ ቤት ሰራተኞችና ግብር ከፋዩ ተግባብተው ያለመስራታቸው ነጋዴውን የተፋፋመ ጦርነት መሀል ያለ እስኪመስል ድረስ ፍርሃት እና ድንጋጤ ውስጥ ከትቶታል። በእርግጥ ግብር መሰብሰብም ሆነ ግብር መክፈሉ ተገቢ እንደሆነ አይካድም። አሁን በመንግስትዎና በነጋዴው መካከል ያለው ግን ግብር የመሰብሰብ እና የመገበር ግዴታ አይነት ግንኙነት ሳይሆን የመነጣጠቅ አይነት ነው። ገና ለገና ለቁጥጥር ያስቸግራል በሚል ጨውና ስኳር የመቸርቸር የገንድ ፈቃድ ያለውን በሙሉ «የካሽ ሪጂስተር ማሻን» ካልገዛህ ሰርተህ አትበላም ማለትም በየትኛውም አለም የለም። ደግሞም ይሄ በየትኛውም መስፈርት የአስተዳደር ሥርዓት ሊሆን አይችልም። በሀገራችን የሚያስጠይቅ ግፍ ግን ሊሆን ይችላል። አስቲ ያስቡት በ5 ሺ ብር ካፒታል ለመስራት የተዘጋጀ ነጋዴ የ10ሺ ብር የካሽ ሪጂስተር ማሻን ግዛ ማለት ምን የሚሉት ፈለግ ነው? እውነቱን ነው የምልዎ ይሄ ከብሃር ብሄረሰብ መብት ያለመክበርም ሆነ በአፍ መፍቻ ቋንቋ የመጠቀም መብት ከመገርሰስ የበለጠ ለቁጣ የሚያነሳ ግፍ ነው።

ትውልዱ እርስዎን እንደ አባት ሊያይ የሚችልበትን እድል መፍጠር ሲገባዎ ተደጋጋሚ ጊዜ ለስልጣንም ዘመናዊ ብቻ በአጋጣሚ የተፈጠረልዎትን ሰድል ሁሉ አምክነውታል። ለነገሩ አሁንም ቢሆን ሙሉ

ክብዩ ሰብሐት ነጋሥ በጨረፍታ

በሙሉ አድልዎ ጨልሟል ማለት አይቻልም። እንጥፍጣሬም ቢሆን የቀረ አድል በእጅም ነው። እኒያ መምህር «ኪሱ በአግርዎ ስር ነው» እንዳሉት ማለቱ ነው። እናም ያንን አድል ተጠቅመው ታሪክዎን በወርቅ ቀለም ማፍ አለብዎ ብዬ አስባለሁ። ደግሞም እድሉን ቢጠቀሙበት የሚጎዱ አይመስለኝም። ክቡር ጠ/ሚኒስትር ያ አድል ምን መሰልዎት? «ስልጣንዎን በፍቃድ መልቀቅ!!!» ይመኑኝ ይሄንን ዕድል እነ ሆስኒ ሙባረክ እና ቤን አሊ ቢያገኙት ኖሮ በሚገባ ይጠቀሙበት ነበር። ሆኖም ዕድሉኛ ባለመሆናቸው ዛሬ ቤን አሊ እና ቀዳሚዊት እመቤቲቱ (ባለቤታቸው) በሙስና እና በስልጣን መባለግ የሚል ክስ ተመስርቶባቸው ከ30 አመት በላይ ተፈርዶባቸዋል። ሆስኒ ሙባረክም የፍርድ ቀናቸውን እየጠበቁ ነው።

አበሻ «ንደኛህ ሲታማ! ለኔ ብለህ ስማ» ይላል ሲተርት። እናም አቶ መለስ በፍላጎታችንም ይሁን ሳንፈልግ በስልጣን የቆዩበት ጊዜ የሚበቃው ይመስለኛል። የምሬን ነው! ይሄ ሀሳብ የእኔ ወይም የተቃዋሚዎች ብቻ ሳይሆን የኢህአዴግ አባላት እና የአንዳንድ አመራሮችም ጭምር ነው። ከድርጅትዎ ሰዎች ጋር በየካፌው ስንገናኝ ድርጅትዎ ለተቃዋሚው ብቻ ሳይሆን በውስጡ ላሉትም አስፈሪና አደገኛ እንደሆነ እያነሱ በትካዜ ይነግሩናል። ከእርስዎ ጋር ስብሰባ ላይ ሲቀመጡ ደግሞ ስለሚፈሩ «በፋጨት እና በጭብጨባ» ያንበሽብሽዎታል። እባክዎ ደግመው ደጋግመው ያስቡበት። በቃ! ደርግን ታግለው ጥለውልናል! እናመሰግናለን። ለ20 ዓመት ደግሞ በጉልበትዎ በስልጣን ቆይተዋል! ይሄም ቅር ቢለንም ይቅር እንልዎታለን። አሁን ግን በቃዎት።

ክቡር ጠ/ሚኒስትር፡- የሆነ ሆኖ አመራርዎ ያደረሱበንን ችግር ደጋግሞ መዘርዘሩ «የሞኝ ዘፈኑ...» ስለሚሆን እዚሁ ጋ ቢበቃኝ መልካም ነው። እናም በአሁኑ ወቅት ያለው የአገሪቶችን ችግር እርስዎ አመራር ላይ እስካሉ ድረስ ሊፈታ የሚችል አይደለምና ለሀገሪቷ እና ለ80 ሚሊዮን ህዝብ ሲሉ ስልጣንዎን ይልቀቁ!! እውነቱን ነው የምልዎ አያመኑቱ። ዛሬ ነገ ሳይሉ እሁኑን ይወስኑ። ህገ መንግስቱ በሰጠዎት ስልጣን ፓርላማውን በትኩረት ከስልጣንዎ ይልቀቁ።

ኢትዮጵያ ለዘለዓለም ትኑር!!

ፍትሕ ጋዜጣ ቅፅ 4 ቁጥር 142 ሰኔ 24 2003 ዓ.ም

በእርግጥ ይህንን ርዕስ ለአስር አመት ያህል (ከ1983-1993ዓ.ም) የኢህአዴግ ካድሬ እና ልማታዊ ጋዜጠኛ የነበረው ተስፋዬ ገብረአብ ተጠቅሞበታል። ተስፋዬ እስኪሆዝነው አመት ድረስ ላሉት አስር አመታት (ከ1993-2003) ደግሞ ቀንደኛ የሻዕቢያ (የኤርትራ) ልማታዊ ጋዜጠኛ ሆኖ ላየሰራ ነው። ተስፋዬ ገብረአብ ቀደም ሲል እንዳልኩት ርዕሱን «የደራሲው ግስታወሽ» በሚለው መጽሐፍ ላይ ነው የተጠቀመበት። ያም ሆነ ይህ ተስፋዬ በተጠቀሰው ርዕሱ-ጉዳይ ላይ የሃፈው እውነትም ሆነ ወሽት በኢትዮጵያ ጥቅም አንጻር በማሰብ ነው የሚል አመለካከት የለኝም። የተስፋዬ አላማ በ«ነም እና ወርቅ» የታጀለ ነው። ስሙ የኢትዮጵያ ተቆርቋሪ መስሎ አንዳንድ «ቀስቃሽ» ነገሮችን ለኢትዮጵያውያን ማቀበል ሲሆን! ወርቁ ደግሞ የሻዕቢያ የዘውትር ሀልም እና ምኞት የሆነው ኢትዮጵያ የምትባል ሀገርን በብሔር አባድኖ ማፋለምና! ፍልሚያውንም እንደ ግላዲያተር ትርኢት አየተዘናኑ መመልከት ነው። ለዚህም መሰለኝ «የቡርቃ ዝምታ» በሚለው መጽሐፍ የኦሮሞ ብሔረሰብ ተወላጆች በአማራ ብሔረሰብ ተወላጆች ላይ እንዲነሳሱ የቻለውን ያህል ድንጋይ እና ዳላ ያቀበለው። ለነገሩ እኮ ያን ጊዜ ተስፋዬ የህወሓት አባል እና የእርዳታ መጽሔት ዋና አዘጋጅ እንጂ የሻዕቢያ ሰው አልነበረም። የህወሓት ንብዛዞቹም የራሳቸው ካድሬ በአገሪቱ በቁጥራቸው ትልቅ በሆኑት ሁለቱ ብሔሮች መካከል «ደም አፋሳሽ» ግጭት የሚቀሰቅስ መጽሐፍ ሲሰፍ ደሞዝ ደክፍሉትም ነበር። ይበልጥ የሚያዘግነው ግን በሁለቱ ብሔሮች ሰም የተደራጁት ብአዴን እና አህዴድ ስለ እዚህ መፅሀፍ ሌላው ቢኖር እንኳ ለህወሓት አለቆቻቸው «ሻረ በሀግ» ያለማለታቸው ነው። ይህንን አይተው እንዳላዩ ካለፉት የህወሃት «ሐጋሮች» አንዱ የሆነው ብአዴን 20ኛው የምስረታ በዓሉን ሲያከብር «የብአዴን ሰዓት ስንት ላይ ቆሞአል?» ዘሚላ ርዕሰ ስር አጠር ያለች የጋዜጣ ግምገማ ብጤ ሳል አደረሱ። የግምገማዬ መደምደሚያ ብአዴን በአማራ ክልል ድህነትን ለማጥፋት የረባ ስራ

አንዳልሰራ የምትጠቁም ነበረች። ሆኖም ይህን ማለቱ ወንጀል ሆኖ በፌዴራል ማዕከላዊ ፖሊስ ተከሰሽ ቃሉን እንድሰጥ ተደርጓል። በቃል መቀበያው መዝገብ ላይ ትችቱ ክስ ሆኖ መቅረቡ «ከህግ የበላይነት መረጋገጥ» አኳያ ታይቶ ይሆን?

ክቡራን እና ክቡራት የብላዴን አመራሮች፡- እንወክለዋለን የምትሉትን ህዝብ ከምድረ ገፅ ለማጥፋት በአደገኛ ሁኔታ ሌላን ብሔር የሚያነሳሳ የጥላቻ መጽሐፍ ሲጻፍ የት ዝራችሁ? መፅሐፉ ሲታተምና ፀሐፊው እናንተ «አጋር» በምትሉት ሀውላት ደሞዝ ይከፈለው የነበረ ካድሬ ሆኖ ሳለ «መፅሀፉም ዝም! ቄሱም ዝም» የሆኑትህበትን ምክንያት ለእኛ ለህዝባችሁ ልታስረዱን ትችላላችሁ? ወይስ «ድርጅታዊ መደጋገፍ» የምትሏት ነገር ይች ትሆን?... ብቻ ይቅር! ግዴላም ከእናንተ ባናገኘውም ፍርዱን ከላይ አናጣውም።

የሆነ ሆኖ የዚህ ጽሁፍ አላማ ስለብላዴን እና ስለታዛዥነቱ ወይም ስለተስፋዩ ገብረአብ ስላልሆነ ይህን ጉዳይ እዚሁ ላይ እንገታዋለን። ከላይ እንደገለፅኩት የፅሁፌን ርዕስ ተስፋዩ ገ/አብ የተጠቀመበት ቢሆንም ሁለቱም ፅሁፎች በደብዳቤና በአላማ ለየቀል መሆናቸውን በትህትና መግለፅ አፈልጋለሁ። እናም በዚሁ «አባይ ስብሃት ነጋን በጨረፍታ» ወደ መቃኘቱ እንሂድ...

...ከትጥቅ ትግሉ በፊት «ወልደስላሴ ነጋ» ተብለው ይጠሩ የነበሩት እኚህ አንጋፋና አወዛጋቢ የሀውላት/ኢህአዴግ የአመራር አባል በኢኮኖሚክስ ዲግሪያቸውን ምገኙት አንደ ታጋይ ጓደኞቻቸው በተልዕኮ ሳይሆን ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ጥረው ግረው ነው። በትግራይም ከመምህርነት አስከ ዳይሬክተርነት ድረስ ባሉት የስራ መደቦች ህዝባቸውን ደከመኝ ስለጥኝ ሳይሉ አገልግለዋል። የትግራይ ልጆች ከደርግ መንግስት ጋር በጠመንጃ ለመፋለም ወደ በረሃ በወረዱም ጊዜ አባይም ከፊት መስመር ተሰልፈዋል። ከመሰለፍም አልፈው ሀውላትን እስከ 1981 የካቲት ወር ድረስ በሊቀመንበርነት መርተዋል። ደርግ ከወደቀም በኋላ እስከ 2003 ወርሃ የካቲት ድረስ የሀውላት/ኢህአዴግ የአመራር አባል ሆነው በቅንነት ድርጅታቸውን አገልግለዋል (ህዝባቸውን አላልኩም። እንዴትስ ሆኖ ነው የአባይ ስብሃት ነጋ አመራር «ቅን» ሊባል የሚችለው?)

...አሁን አባይ ጠረታ ወጥተዋል። ፓርቲያቸውም በዘንድሮ አመት በየካቲት ወር በመቀሌ ከተማ ባደረገው ጠቅላላ ጉባኤ በክብር ሸኝቷቸዋል። ነገር ግን አባይ ጠረታ የወጡት ከሀውላት እንጂ ኢትዮጵያን እና ኢትዮጵያውያንን ከሚያደማ ንግግራቸው አይገለጽምና። አሁንም አወዛጋቢ

አስተያየት ከመስጠት ጠረታ አልወጡም። እኚህ «He is a state, within a state» (በመንግስት ውስጥ ያለ መንግስት) እየተባሉ ውስጥ ውስጡን የሚነገርላቸው! እንዲሁም በሀውላት/ኢህአዴግ ውስጥ ተፅዕኖአቸው የገላ የሆነው ሰው የኢትዮጵያን ነባሩን (ባሕላዊውን) የፖለቲካ ዘይቤ የመጻፋቸው ያህል ጠንቅቀው ያውቁታል። ስለዚህ ችሎታቸው ወዳጆቻቸው ብቻ ሳይሆኑ ተቃዋሚዎቻቸው ጭምር ይመሰክሩላቸዋል። ለጠ/ሚኒስትር መለስ ዜናዊ ወደ ስልጣን መምጣት ከተጫወቱት ወሳኝ ሚና ባሻገር 20ኛ አመቱን ጨርሰ! ለሌላ 20ኛ አመት ጉዞ ለደመረው የጠቅላይ ሚኒስትርነት ስልጣን የገነት ደጅን የሚገለባበጥ የአላት ለይፍ ታጥቆ ሃያ አራት ሰዓት ይጠብቃል የሚባለውን የ«መላኩ ኪሩቤል»ን ያህል አስፈላጊ ሰው ነበሩ - አባይ። በ1993 በሀውላት ውስጥ ተፈጥሮ የነበረውን መከፋፈልን ተከትሎ ለአቶ መለስ የ«ሱናሚ»ን ያህል አስፈሪ የነበረውን አደጋ ደረጃ በደረጃ የመከታት እኚሁ ሰው እንደሆኑ ውስጥ አዋቂዎች ይናገራሉ። ምን መመከት ብቻ? በመቀሌው የሰማዕታት አዳራሽ «አፈንጋጫ» ቡድን ላይ ለደረሰው መብረቃዊ ምት (መለስን ከተከላካይነት ወደ አጥቂነት ሳቢጋገረው ድል) ማን እንደ አባይ ስብሃት ነጋ! የእነ ተወልደ ወልደማርያምን እና ሰዬ አብርሃን እያንዳንዱን «ሴራ» እግር በእግር ተከትለው አክሸፈዋል። ምን ማክሸፍ ብቻ! መለስን በስልጣን የሚያቆይ «ሴራ»ም ጠንሰሰው በተግባር ላይ አውለዋል። «አባይ» ማለት እኚህ ናቸው። He is a state...

ስብሃት ነጋ በርካታ ጊዜ ህዝብን ሊያስከፋ የሚችል! ከነሃ አውጪ የማይጠበቅ አስተያየት ሲሰጡም ታዝበን አልፈናል። ምናልባትም ጠረታ ሲወጡ ይሄንን ነገር ይተዉታል የሚል ቅን ግምት ስለነበረኝ እኔም ብሆን እሳቸውን «አጀንዳ» የማድረግ ፍላጎት አልነበረኝም። ሆኖም ግምቴ ስህተት ነበር። አባይ ጠረታ የወጡት ከሀውላት አመራርነት እንጂ...

የሩቁን ትተን በዚሁ አመት በመጋቢት እና በግንቦት ወር አባይ የሰጡትን አስተያየት ብንመረምር! ሀውላትን እስከተው የጋገሩ ከመሆናቸው አኳያ ስለሀውላት ያለንን አውቀት ይጨምረዋል የሚል ቅን አስተያየት አለኝ። ምክንያቱም ይሄ አይነቱ አመለካከት የአባይ ብቻ ሳይሆን የሁሉም የሀውላት ሰዎች ነው የሚል ጥርጣሬ አለና። «ከመይ እኔኹም አባይ...»

ከግንቦቱ ጀምረን ወደ ጌላ ወደ መጋቢቱ እንሂድ። ...በወርሃ ግንቦት (በአባይ ታሪካዊ ወር) አለተ ቅዳሜ ቀን 6/2003ንም ከጠዋቱ 3:30 ጀምሮ በብሔራዊ ቲያትር በፐ/ር ጌታቸው ኃይለ በተዘጋጀው «ደቂቀ አስጢፋኖስ»

መጽሐፍ ዙሪያ ውይይት ተካሄዶ ነበር። ለውይይቱም ይረዳ ዘንድ ፕ/ር መስፍን ወልደማርያም የመነሻ ሀሳብ አቀረቡ። ዶ/ር ላጲሶ ጌ ዴሌቦ ከታሪክ አኳያ የሚያውቁትን ተናገሩ። መጽሐፉ በአፄ ዘርዐ ያዕቆብ ዘመን መንግስት (ከ1434-1468 ዓ.ም) በኦርቶዶክስ ክርስትና እምነት ተከታዮች መካከል የተፈጠረውን መከፋፈል ተከትሎ ንጉሡ ያልደገፉትን ሀሳብ ባራመዱ ሰዎች ላይ ተፈፀመ ያለውን ቅጣት ይዘረዝራል። ፕ/ር መስፍን ወልደማርያም ደግሞ በአፄ ዘርዐ ያዕቆብ የአገዛዝ ዘመን «መንግስትና ሃይማኖት የተደበሰሰበት» ዘመን እንደሆነ ጠቅሰው፤ በወቅቱ ተፈፀሙ የተባሉት ለሰቃቂ ድርጊቶች ዘውዱም ለማዳን ጭምር እንደነበረና ሃይማኖታዊ አንድምታ ብቻ እንዳልነበረው፤ እንዲያውም ዋነኛው ፖለቲካው እንደነበረ ሰፋሃ ጠለቅ አድርገው አሳማኝ ምሁራዊ አስተያየት ሰጡ። አስተያየታቸውንም ሊያጠቃልሉ «እነዚያ ያን ጊዜ ቀርቶ አሁንም ፖለቲካና ሃይማኖት አልተነጣጠሉም፤ የተቋጠረ ያልተፈታ ነጠላ አለ» አለ።

ከዚህ በኋላ እድሉ በአዳራሹ ለሚገኙ እንግዶች ተሰጠ። መናገር ፈልገው ዕድል ተነፍገው የማያውቁት አቦይ ስብሃት ነጋም እድሉን አገኙ። ማይክም ጨበጡ። እናም የፕሮፌሰሩን መደምደሚያ አጥብቀው ተቃወሙ። ተቃውሞአቸውን ሲደመድሙም «...ፕ/ር ያልተፈታ ነጠላ ብለው ነገሩን ወደ ፖለቲካ ለማዞር የሞከሩት ስህተት ነው። ዋናው ጥገኛ የሆኑት እነሱ ናቸው፤ (የኦርቶዶክስ እምነት ጳጳሳቶችን ማለታቸው ነው)። እሳዎችን ላይ የተጣበቁት እነሱ ናቸው። እኔ ከመካከላቸው አንዱ ነፃነታችንን እንፈልጋለን የሚል ጳጳስ ካለ እሽልመዋለሁ። እመነኝ ሁሉም የማይረቡ ናቸው» አለ።

ይህንን አስተያየት ከዋነኞቹ የኢህአዴግ መሪ አንዱ ከሆኑት ሰው ስንሰማ! በእውነቱ ዋናው ጳጳስ ራሳቸው አቡነ ጳውሎስ፤ አቦይ ስብሃት እና ቅደኞቻቸው ተጋግዘው ደርግን ካሸነፉ በኋላ ወደ ፓትሪያርክነት የመጡ የግንቦት 20 ፍራ መሆናቸውን የምናውቅ ዜጎች ደነገጥን። ከድንጋጤያችን ሳንወጣም ማይክ ወደ ፕ/ር መስፍን መጻፍ ተመልሶ ሲገባ እየን። ፕ/ሩም አለ «አምኝላሁ ስብሃት፤ ትክክል ነህ። አንዳቸውም አይረቡም። ነገር ግን ቤተክህነቷ ሰው እንዳታፈራ አድርጋችሁ ከሰራችኋት በኋላ የሚሸለመው ከየት ይመጣል? እስኪ ንገረኝ? እነዚህን የማይረቡ የምትላቸውን ሰብስቦ ይመጣቸው ማን ነው? እናንተ አይደላችሁም። አንዱ አንተ አይደለህም እንዴ ከያሉበት ለቃትመህ ያመጣሃቸው?»

እኚህ የ81 ዓመት አዛውንት ፕ/ር እንዴት ነው የሚናገሩት ባካችሁ? አንዳች አይፈሩም እኩ። ሁሉም ቀጥተኛ። የሚያምንበትን ነገር እና እውነትን

እንዲህ በቀጥታ የሚናገር ሰው ሳይ ልቤ እንዴት ይሞቃል መላላችሁ?... «ስብሃት አንዱ አንተ አይደለህም እንዴ ከያሉበት ለቃትመህ ያመጣሃቸው!» አቦይ ለዚህ አንዳች መልስ አልነበራቸውም። ...አቦይ! ሁል ጊዜ እርሶ ሲናገሩ እኛ ስናዳምጥ አይነት ነገር የሚላካ አልመለሳችንም። የአራዳ ልጆች «ሁል ጊዜ ራሴካ የለም» እንደሚሉት ማለቱ ነው። ችግሩም የዘዛው ለ20 አመት ሩሳ አቦይ እና ቅደኞቻቸው ሲናገሩ፤ የእኛ የስራ ድርሻ መጠየቅ፤ መከራከር፤ ካልጣመንም መቃወም ሳይሆን ማዳመጥ ብቻ በመሆኑም ሊሆን ይችላል።

በኦርቶዶክስ እምነት ሀገጋቶች መሰረት አንድ ፓትሪያርክ በህይወት ባለ፤ ሌላ ፓትሪያርክ አይሾምም። ሆኖም አቡነ ማርቆርዮስ በህይወት እያሉ አቡነ ጳውሎስ ተሾመዋል። ይሄ የሆነው ግን በደብተራ ጥበብ አይደለም። አቦይ ስብሃት ነጋ በሚመሩት ፓርቲ ጉልበት እንጂ። መጀመሪያ ቃል ነበር... እንደተባለው መጀመሪያ አቡነ ማርቆርዮስን ከአሁኑ ጋር በማቆራኘት ማዋከብና ማስፈራራት ተጀመረ። ከዛም በደህንነት ክትትል እንዲጨናነቁ ተደረገ። ቀጥሎም ሀገር ውስጥ ቢቆዩ ለህይወታቸው አስረ ሁኔታ እንደሚፈጠር የሚያስገነዝብ መልእክት በቅርቦቻቸው አማካኝነት እንዲደርሳቸው ተደረገ። አቡነም ስጋ ለባሽ ናቸውና ደነገጡ። «ይች ዕዋ ከእኔ ትለፍ» ሲሉም ፀለዩ። ፀሎታቸውን ሲጨርሱም በሞያሌ ድንበር አቋርጠው ኬኒያ ገቡ። ከኬኒያም ወደ አሜሪካ ተሰደዱ። ከዚህ ረጅም የህንድ ፊልም በኋላም ከተስፋይቱ ምድር ከአሜሪካ አቡነ ጳውሎስ በዝብር ወደ ኢትዮጵያ መጡ። «ውጣ አትበሉው! ግን እንዲወጣ አድርገው» በሚለው ቀመር ከሀገር በተባረሩት ጳጳስ ምትክም ቦታውን ያዙ። (ያን ጊዜ ይሆን እንዴ መተካካት የተጀመረው?)... እንግዲህ አቦይ ስብሃት የረሱት (የካዱት) ይህንን እውነት ነው።

እውነት ለመናገር የአቦይ ስብሃት መከራከሪያ ጠላትን ቀርቶ ወዳጅንም ቢሆን አያሳምንም። ሌላው ቀርቶ አቡነ እስከ አፍንጫው በታጠቀ ጠባቂ ይጠበቁ ዘንድ ያመቻቸው የአቦይ ፓርቲ ካልሆነ ማን ሊሆን ነው? በእስጢፋኖስ ቤተክርስቲያን ባህታዊ ፍቃድ ስላሌ የተባሉ ለነፃሳቸው ያደሩ ሰው ከታቦቱ ፊት ለፊት በአቡነ ጠባቂዎች በጥይት ተደብድበው የተገደሉት የእስጢፋኖስን በድንጋይ ተደብድቦ ለማዕት መሆንን ለማሰብ የተደረገ ነው ለማለት ይሆን የአቦይ አያያዝ? ለይስመላ እንኳ ገዳዩን ለፍርድ እንደ ማቅረብ በኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ሚቼ ባህታዊ አቡነን በገራዴ ሊገድሉ ሲሉ እንደተገደሉ የሚያሳይ ድራማ (ማስተባበያ) የአዘጋጀው ማን ነው? የጀነራል ሀየሎም አርአያ እና የአቶ ክንፈ ገብረመድን ገዳዮች ለፍርድ ቀርበው በሞት

እንዲቀጡ በተደረገበት ሀገር የአንድ ባህታዊ ደም ፊሶ ሲቀር እያየን ስለ ህግ የበላይነት የመከራከሩ ሞራል ከየት እንደመጣ አንጃ። እሺ ሩቅ አንሂድ! በዚህ አመት በሲኖዶሱ ስብሰባ ላይ አቡነ ጳውሎስን የተቃወሙ የሲኖዶሱ አባላት ያረፉበትን ክፍል በመሳሪያ ሰደፍ እየደበደበ ያስፈራራቸው ማን ነው? መቼም ዲያብሎስ ይሆናል የሚል ቀልደኛ አይኖርም። ባይሆን ዲያብሎስ አድርብን...

አቦይ «ከጳጳሳቱ መካከል ከፖለቲካ ነፃ መሆን አፈልጋለሁ የሚል ካለ አመትኝ ሽልመዋለሁ» ያሏት አባባል ለዲፕሎማቶች ካልሆነ በቀር ለምዕመናን አትመችም። ሌላው ቀርቶ ቅዱስ አባታችን አቡነ ጳውሎስ ይችን የአቦይ ንግግር አምነው «ከዛሬ ጀምሮ ለኢህአዴግ ሳይሆን ለፈጣሪዬ ነው የማድረግ» ቢሉ እዛች ቤተ መንግስታቸው ለደቂቃ እንኳ ቢሆን ይቆያሉ? ወይስ ነገሩ ከድርጅቱ ጡረታ ወጥቻለሁ በሚል መንፈስ ጳጳሳቱን በድርጅቱ ላይ ማነሳሳት ነው? «የማይሆን ነገር ለሚሰጥህ አትነገር» አለ አቡ! እውነቱን ነው። ያውም እያንዳንዱን ኢትዮጵያዊ የ«መጠርነፍ» ስልት እንደ አዋጭ መንገድ በሚከተል ፓርቲ...

የሆነ ሆኖ የብሔራዊ ቲያትሩ ውይይት አልቆ ተሳታፊው መውጣት ጀመረ። ፐ/ሩ እና አቦይም መውጫው በር ላይ ተገናኝ!! ከዛም እንዲህ ወግ ጀመሩ።

አቦይ ስብሃት «ፕሮፌሰር እዚህ ላይ ፈርምልኝ» (ወረቀት ይዘው የአድናቆት ፊርማ ነው የጠየቁት)።

ፐ/ር መስፍን መለሱ «ስብሃት የእኔን ፊርማ ይዘህ እንጠርጠላ እንዳትወርድ»

አቦይ ተከራክሩ «ግዴለም ጋሽ መስፍን! ዝም ብህህ ፈርምልኝ?» (ፕሮፌሰርም ፈረመላቸው። አቦይም የተፈረመበትን ወረቀት እና የፐ/ሩን የሞባይል ስልክ ቁጥር ተቀብለው ተለያዩ)... እኔም አቦይ ምን እየሰሩ ነው? የሚል ማንሰላሰል እስከ ዛሬ በውስጤም አደረ እላችኋለሁ።

አሁን ደግሞ በመጋቢት ወር አቦይ ወደ ሰጡት ለስተያየት «ትዝብት» በሚባል ሳውንድ ትራክ እንለፍ...

አቦይ ስብሃት ነጋ ሙጋቢት 2ቀን 2003ዓ.ም ከነጋድራስ ጋዜጣ ጋር በአደረጉት ቃለ መጠይቅ (ከዚህ ቀደም ፍትህ ቃለ መጠይቅ ለማድረግ ሞክሮ ፈቃደኛ ሳይሆኑ ቀርተዋል) ስለ አድዋ ድል የራሳቸውን ታሪካዊ ትንተና አቅርበዋል። ከትንተናቸውም እስከ ጥቂቱን እንወሰድ።

«አራዳ ላይ ያለው የእኔ ምኒልክ ሐውልት የዓድዋ ማስታወሻ አይደለም! ሊሆንም አይችልም። ቦታውንም ይሁን ስሜቱን /Scope/ አዲስ አበባ ላይ አድርጎ ማሰብ አገር መካድ ነው። ህዝብና አገር ከዚህ አገር አትገነባም...! የእኛ መሪዎች በዚያን ጊዜ በህተት አልነበራቸውም ማለት አይደለም። ቀደም ሲል ባይሳሳቱ ኖሮ ኢርትራ በጣሊያን አትወሰድም! ጅቡቲም ለፈረንሳይ አትሰጥም ነበር... የእኩል ወይም የራስ እኩል ሳይሆን የዓድዋ ድል የመላው ኢትዮጵያ ህዝብ ድል መሆኑን ለማሳወቅ እየጣርን ነው። ድሉን በትክክል ማሳወቅ ካልተቻለ ከባድነቱ እንደተጠለ ይቆያል... ቦታው ላይ ወስደህ ጦርነቱ ይህን ይመስላል ልትለው ያስፈልጋል። ቁም ነገር ተይዞ ነው መቀስቀስ ያለበት። ቁም ነገሩ ሳይያዝ የሚደረግ ቅስቀሳ ወደ ቁም ነገሩ እንዳትገባ የሚያደርግ ማደገዝህ ነው። ልክ እንደ ኢትዮጵያ ትቅደም ማለት ነው...! የአድዋ በዓል መቼ ነው ታስባለህ? የተከበረው? 100ኛ አመቱ ላይ አይደለም? ከዚያ በኋላ ሚሊኒየም ላይ ነው። እሱ ደግሞ ሁሉም ይከበር ስለነበረ የተከበረ ነው...! አሁን የአድዋ ጦርነት ብሔራዊ በእል ሆኖ እንዲከበር መግባት ተደርሶበታል...! የፌዴሬሽን ምዝር ቤት እያየው ያለው ነገር አለ። በዓሉ የት ነው የሚከበረው? በየዓመቱ እንዴት ነው የሚከበረው? በየአምስት ዓመቱና በየአስር ጸመቱ እንዴት እንደሚከበር በህጉ ላይ ይሰፍራል ተብሎ ይጠበቃል። የበዓሉ ባለቤት ማን ይሆናል? እንደዚህ አንድ አጀንዳ ነው...! ሌላው ቀደም ሲል እንደተገለጠው ስለዓድዋ የቀረቡ ጥናቶች ታትመው እየተሰራጩ ነው። ሌሎች ጥናቶችም በተከታታይ እንደሚወጡ ይጠበቃል...»

እነዚህ ሁሉ የአቦይ ስብሃት ገለፃዎች ናቸው። ያውም ስለአድዋ ድል።

የአድዋ ጦርነት የተደረገው ትግራይ ውስጥ አድዋ ከተማ ላይ ነው። ይሄ ጥሬ ሃቅ ነው። ወደ አድዋ ለመዝመት የኢትዮጵያ ተዋጊዎች የተሰበሰቡበት (መነሻ ቦታቸው) ደግሞ አዲስ አበባ ከተማ አራዳ ላይ ነው። ከዘማች ሰራዊቱም ጋር አብሮ የሄደው እዛው አራዳ ያለው የጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን ታቦት ነው። ይሄም ጥሬ ሃቅ ነው። ታዲያ «አራዳ ላይ የሚገኘው የእኔ ምኒልክ ሐውልት የዓድዋ ማስታወሻ አይደለም! ሊሆንም አይችልም» የሚለው የአቦይ ምሬት መነሻው ምን ይሆን?.. እሺ! አቦይ ይቀጥሉ።

«የእኩል ወይም የራስ እኩል ሳይሆን የአድዋ ድል የመላው ኢትዮጵያ ህዝብ ድል መሆኑን ለማሳወቅ እየጣርን ነው...» ቆዩ ቆዩ አቦይ! እንዴ ላጽርጡት! እኔ እስከማውቀው ድረስ የአድዋ ድል የመላው ኢትዮጵያ ድል እንደሆነ ነው። የሁሉም ኢትዮጵያዊ እምነትም ይሄ ይመስለኛል። ታዲያ እናንተ ለጎትኛው ኢትዮጵያዊ ይሆን የአድዋ ድል የኢትዮጵያ ድል መሆኑን

የምትነገሩት? ወይስ ነፍጠኛው ድሉ የእኔ ብቻ ነው ይላል የሚል ስጋት እናንተ ዘንድ አሁንም አለ እንዴ?

አቦይ ይህንን ድል ወዴትም መውሰድ አያስፈልገም። በ1888 የካቲት 23 ቀን በእለተ አሁኑ ከጠዋቱ 12 ሰዓት እስከ ማታ 12 ሰዓት የኢትዮጵያ ወታደሮች እና የጣሊያን ወታደሮች ብርቱ ጦርነት አድርገዋል። የጣሊያን ወታደር በጄነራሉች! የኢትዮጵያ ወታደሮች ደግሞ በራሳቸው በገንብ አፃ ምኒልክ እየተመሩ ተዋግተዋል። በመጨረሻም ኢትዮጵያ ድል ተቀዳጅታለች። በቃ ይኸው ነው ታሪኩ። ከዚህ ውጭ ጊዜው የእኛ ነው በሚል አዲስ ታሪክ ለመፍጠር መጣሩን ታሪክም ትውልድም አይቀበሉትም። ለእኔ የሐንስ አዲስ እበባ ላይ ሐውልት ለማቆም ኮሚቴ ተዋቅሮ እየሰራ አያለ ከተማዋን የቆረቆሩትን እኔ ምኒልክን ደግሞ ከከተማው ለማስወጣት ጥረት ማድረግ ትክክለኛነት የለውም። ደግሞም ስልጣን እንጂ ታሪክ እርስ በርስ እይገፋፋም።

ሌላው የአቦይ ግራ አጋቢ አነጋገር የአድዋ ድል 100ኛው አመቱ ላይ እና ሚሊኒየሙ ሲከበር ብቻ አንደተከበረ የገለፁት ነው። አቦይ «አሁን የአድዋ ጦርነት ብሔራዊ በዓል ሆኖ እንዲከበር መግባባት ተደርሶበታል» ይላሉ። አቦይ! እስት ይችን ነገር አንድ ጊዜ ድገመልኝ? «የአድዋ ጦርነት እስከ ዛሬ ብሔራዊ በዓል አልነበረም እንዴ?» ሌላው ቀርቶ አቦይ የመሰረተት መንግስት በሚቆጣጠረው ሚዲያ «የአድዋ ድል ዘንድር ለ115ኛ ጊዜ በሀገር አቀፍ ደረጃ ተከብሮ ዋለ» ሲል በየካቲት 23 ቀን 2003ዓ.ም ያቀረበው ዜና እንኳ ስለ በዓሉ ብሔራዊነት አይመስክር ይሆን?

አቦይ እድሜ ዘመናቸውን ሙሉ የተናገሩትን ጊዜ ሰጥተን ብንመረምረው የሀወሃትን የመጨረሻ መዳረሻ ለማወቅ የሚያስችል ዳና ማግኘት ይቻላል። የሆነ ሆኖ ግን ሀወሃት ታሪክ በመፍጠር የተካነ ለመሆኑ ጥርጥር የለውም። ከጣይ የተገለፀው የአቦይ ትንተናም የዚህ ቅጥያ ነው። ሌላው ጉዳይ ሀወሃት ከፈለገ የአደባባይ እውነት የሆነን ነገር ከደ ለመከራከር እንደማያመነታ የቀድሞ ሊቀመንበሩ አጽም በግልፅ ያሳብታል።

እስኪ ሰበሃትን በዚህ መልካቸው ደግሞ አይተን እንለያቸው። ደሀና! አቦይ ሰበሃት ለረጅም ጊዜ የኤፌርት በራ አስኪያጅ ነበሩ። ባለፈው አመትም ይህንን ሀሳብታቸውን ለቀዳማይ እመቤት አስረክበው ከለቀቁ በኋላ! በቪኦኤ ማን እንደተካቸው ሲጠየቁ «ላላውትም» ብለው መለሱ። የት ሀገር ይሆን አንድ ኃላፊ ከኃላፊነቱ ሲነሳ! ለአዲሱ ኃላፊ ሰነዶችን እና አንዳንድ ነገሮችን ሳያስረክብ የሚነሳው? ...ብቻ አቦይ እንዲህ ናቸው ስንል ሀወሃትም እንዲህ ነው ማለታችን ነው።

«ኢህአዲግ ከሚመራው የኢትዮጵያ መንግስት ውጭ ለኢርትራ የቀመ ኃይል የለም»

ሰብሐት ነጋ

አቦይ ስብሀት ከዚህ በላይ ለቀረበው ፅሁፍ ሦስቱ በ«ፍትህ» ጋዜጣ ላይ ፅፈዋል። እርግጥ የሦስቱም ፅሁፎች መነሻ የኔ ፅሁፍ ቢሆንም የአቦይ ምላሽ ወደ ሌላ ጭብጥ የሚያነጣጥር ባህሪ አያሳየ ነው! ወደ ኤርትራ እና ወደ አፄ ሚኒልክ። እናም አቦይ ደጋግመው ለኤርትራ መንግስት አፄ ሚኒልክን ተጠያቂ ወደ ማድረጉ አዘንባለዋል። ማዘንበል ብቻም ሳይሆን ደምድመዋል (ይሄ አመለካከት የሀውሐትም ነው)። ይሄ ግን ስህተት ነው። ስለዚህም በቅድሚያ ይህንን ጉዳይ ብናየው መልካም ነው።

ለኤርትራ መንግስት ተጠያቂው አፄ ምኒልክ ሳይሆኑ አቦይ እና ጓደኞቻቸው መሆናቸውን የአራሳቸውን የአቦይን ቃል ምስክር አድርገን ከመነጋገራችን በፊት አፄ ምኒልክ አድዋ ላይ ጣሊያንን ካሸነፉ በኋላ ገፍተው ከኤርትራም ለማስወጣት ያልቻሉበትን ምክንያት እንይ።

...እንደሚታወቀው በአለማችን (ዛሬም ድረስ) ከተከሰቱ ረሀብ እና ድርቅ በጣም የከፉ ተብለው ከተመዘገቡት ሶስቱ ረሀብ እና ድርቅ አንዱ በኢትዮጵያ የተከሰተው ነው። ይሄ ረሀብ በታሪክ «ከፋ ቀን» ተብሎ ተመዝግቦአል። ጊዜውም እ.ኤ.አ ከ1888-1892 (ለአራት አመት) ነው። ዘመኑም የአፄ ምኒልክ ዘመን መንግስት ነበር። በዚህ ረሀብ ከሶስት ሰው አንድ ሰው እንደሞተ እና በሀገሪቱ ከነበሩት እንስሳቶች ዘጠና ከመቶው እንዳለቁ በታሪክ ተመዝግቦአል። እንደሚታወቀው ደግሞ በወቅቱ የሀገሪቱ ኢኮኖሚ የእርሻ ኢኮኖሚ (Agrarian Economy) ነበር። እናም በረሀቡ ምክንያት የሀገሪቱ ኢኮኖሚ ፍርስርሱ ወጥቶ ነበረ ማለት ይቻላል። ይህንንም ሁኔታ በቀላል ምሳሌ ሲናየው በኢንዱስትሪ ላይ የተመሰረተ ኢኮኖሚ ያላት ሀገር ዘጠና ከመቶው ኢንዱስትሪዋ ወድሞባት በሚኖራት እቅም! ጠንዛራ ኢኮኖሚ ያላት የአውሮፓ ሀገር ግዛቷን ደፍራ በወረራ ይዛ ለማስለቀቅ የማደረግ ትግል ነው። እንግዲህ ይሄ ከሆነ ከአራት አመት በኋላ እ.ኤ.አ በ1896 ነው የአድዋ ጦርነት የተካሄደው። ከሶስት ሰው አንዱ የድርቅ መስዋዕት የሆነባት ሀገር ነች አውሮፓዊቷን ጣሊያንን አድዋ ላይ አይቀጡ ቅጣት የቀጣችው። እናም ምኒልክ ወደ ኤርትራ ገፍተው አስመሄዳቸው ቀርቶ አድዋ ላይም ቢሸነፉ እና ቢሸሹ እንኳ አላማኝ ምክንያት ነበራቸው። ከፋ ቀን የሚባለው ረሀብ።

አቦይ እና ባደኞቻቸው ኤርትራ እንድትገነጠል ከሰው ሲድሩ ግን ድርጅታቸው ህወሓት በወቅቱ በአለማችን በትጥቅ ትግል ላይ ከነበሩ ድርጅቶች በኢኮኖሚ ሰስተኛው ሀብታም ድርጅት ሲሆን አስከ አፍንጫው የታጠቀ ሠራዊትም ነበረው። እናም ችግሩ በሀገር አንድነት ያለማመን እንጂ የአቅም አልነበረም። ...ሀገር የማስገንጠል ሱስ። ለዚህ ማረጋገጫ ይሆን ዘንድ ወይም ለኤርትራ መገንጠል ዋነኛው ተጠያቂ ምኒሊክ ወይስ አቦይ የሚለው ለመለየት አቦይ ስብሐቶ ነጋ በ1997ዓ.ም ከድምፅ ወያኔ ሬዲዮ ጋር ያደረጉትን ቃለ መጠይቅ እናድምጠው፤ ወዲህም ለአቦይ ማስታወሻ ይሁንልኝ።

«ኤርትራ ነፃ እንድትወጣ ያደረግነው እኛ ነን። በዙጦቹ ኤርትራውያን ሻቢያም ጨምሮ የኤርትራ ነፃነት እውን ሊሆን አይችልም ወደሚል ድምዳሜ ላይ ደርሰው ነበር። አንድ ኤርትራዊም የኤርትራ ነፃነት ትግል ለድል ሊበቃ አይችልም። ምክንያቱም የነፃነት ጥያቄው ትክክለኛ ስላልሆነ ነው በማለት የነፃነት ትግሉን ጠበንጃ ቁልቁል በመድፋት ጦርነቱ መቆም አለበት። ከደርግ ጋር በሰላማዊ መንገድ መደራደር መጀመር አለብን ብሎ መጽሐፍ ጽፎአል። እኛ ደግሞ ይህን አይደረግም! የኤርትራን ህዝብ ትግል ትታችሁ ወዴት ነው የምትሄዱት? በኤርትራ ህዝብ ስም መደራደር አትችሉም። ጠንክራችሁ መዋጋት ብቻ ነው ያለባችሁ» ብለን ቁልቁል የተደፋውን ጠበንጃ ወደ ላይ ቀና ለድርገን ከ300-400 ገጽ የሚሆን መጽሐፍ በመጻፍ በኤርትራ ህዝብ የነፃነት ትግል ላይ ህይወት ዘርተንበታል» ይሉናል። (ይሄ ቃለ ምልልስ ወደ አማርኛ ተተርጉሞ «ከአገር በስተጀርባ» በሚለው የአስራት አብርሃም መጽሐፍ ውስጥ በገጽ 85 ላይ ይገኛል)።

እሺ አቦይ! ለኤርትራ መገንጠል ተጠያቂው ምኒልክም ሻቢያም አይደለም! እኛ (ሀወሓት) ነን ያሉንን ተቀብለን ሀገሪቷ እንዳትገነጠል እድሜ ዘመናቸውን ለተዋደቁ አባቶቻችን መታሰቢያ ይገባል።

«ተከብረሽ የኖርሽው በአባቶቻችን ደም በአባቶቻችን ደም
እናት ኢትዮጵያ የደፈረሽ ይውደም» የሚለውን ተወዳጅ ሙዚቃ ጋብዝን ከዚሁ የአቦይ ቃለ መጠይቅ ሌላ አስገራሚ ምላሽ እንምዘዝ።

«አሁንም ቢሆን የኤርትራን ነፃነት የሚነካ ኃይል ከመጣ ኢህአዴግ ከሚመራው የኢትዮጵያ መንግስት በላይ ለኤርትራ ነፃነት የሚሰለፍና የሚሟገት የለም። ይህ ከፖለቲካዊ አምነቲና ከመርህ አንፃር የያዘው ለፋም ስለሆነ ነው። ይህ ስትናደድ የምትተው፤ ስትደሰት የምትደግፈው ጉዳይ

አይደለም። አሁንም የኤርትራ ህዝብ መረዳት ያለበት ለኤርትራ ነፃነት አሉ ከሚባሉ መንግስታት ሁሉ ማን ጥብቅና ይቆማል ካልን ኢህአዴግ ከሚመራው የኢትዮጵያ መንግስት ውጪ ለኤርትራ ነፃነት የቆመ ኃይል የለም። እያደርገው እንጂ የኤርትራን ነፃነት የሚፈታተን ኃይል ቢነሳ አሁን ባለገዛት ሁኔታ፤ እንዲህ ተፋጠን ባለገዛት ሁኔታ ውስጥም ቢሆን ይህ እኔ እንደ ግለሰብ ብቻ አይደለም የምናገረው፤ እኔ የማውቀው የኢህአዴግ መንግስት የኤርትራን ነፃነት የሚያሰጋ ኃይል ወደ ኤርትራ ቢገባ ከኤርትራ ህዝብ ጎን ሆኖ ለኤርትራ ነፃነት እንደሚሰለፍ ማረጋገጥ አልጋለሁ። ከጎረቤት ከቅርብ ይሁን ከሩቅ የኤርትራን ነፃነት የሚፈታተን ኃይል ካጋጠመ በ፣ ህዝቡ የሚመራው የኢትዮጵያ መንግስት እጅና እግሩን አጣጥፎ አያይም።»

...መቼም ኢላያስ አፈወርቂ እንኳ የዚህን ያህል ለኤርትራ አይቆረቆሩም። ከዚህ ቀደም አቦይ በፍትህ ጋዜጣ ለእኔ መልስ ብለው በፃፉት ፅሁፍ ላይ እንዲህ ብለው ጠይቀውኝ ነበረ «እኔ መቼ ነው ሀገርን እና ህዝብን የሚያደማ አስተያየት የሰጠሁት?» ዛሬ ግን ይህንን መልል ጥያቄ ሊጠይቁ አይችሉም። ከዚህ በላይ የሚያደማ ንግግርስ ከወዴት ይኖራል? አቦይ ይህን ያሉት እክ ሻቢያ የአይደር ትምህርት ቤትን ሀሳብ ተማሪዎች በከላስተር ቦንብ ከፈጀ በኋላ ነው።

እረ ለመሆኑ ለኤርትራ መደፈር የምትፋለሙት በኤፈርት ገቢ ነው? ወይስ እኛ በምንከፍለው ግብር? አቦይ ይህችን ጥያቄ ቢመልሱልኝ ጥሩ ነው። አልመልስም ካሉም መቼስ አይገደዱ። ምርጫው በእጅዎ ነው። ይገደዱ ቢባልስ በኢትዮጵያ ምድር የህወሓት ሰዎችን የሚያስገድድ ምን ሃይል አለ?

ወደ ሌላኛው አቦይ እንደ ማብራሪያም እንደ ጥያቄም አድርገው ወደ አቀረቡት ደግሞ እንሰፍ። ሙሉ ሀሳቡ እንዲህ ይነበባል «በመጀመሪያ ልደግምልዎ የምፈልገው ህወሓት የጠራ ፐርግራም ያለው፤ ፐርግራሙን ለመፈፀም የሚያስችል የነቃ የሰው ኃይልና የጠራ ሀላፊም አላቅ የሚያውቀው መዋቅርና አሰራር ያለው የፖለቲካ ድርጅት ነው። ከዚህ ከታወቀው አሰራር ውጪ ማንም ሰው ወይም ከመዋቅር ውጭ የሆነ ቡድን ማንኛውም የማይመለከተውን ውሳኔ ሊያሳልፍ አይችልም። እኔ ከሊቀመንበርካት በፍቃዱ ሰወርድ የሚመለከተው አካል መለስን መረጠ። ምናልባት መለስን በእጩነት ጠቁሜ ልሆን እችላለሁ። እኔ ባልጠቁምም ሌላ ሰው አሉን መጠቆሙ አይቀርም ነበር። ለምን ወረድክ? ለምን ጠቆምክ? እነሱ ለምን እሱን መረጡ? ከሆነ ጥያቄዎ! የኔ ጥያቄ ደግሞ እርስዎስ

ይህንን ጥያቄ ለምን እነሱ? ነው ሊሆን የሚችለው። ለመሆኑ ማን እንዲመረጥ ነበር የሚረዳው? የሚል ጥያቄ ነው ያቀረቡልኝ። አይደለ አንድ አባይ?...

ደህና! አንዱ ጥያቄዎ ይሄ ከሆነ በጣም ጥሩ ነው። እኔ ግን እኮ እቶ መለስ ለምን ተመረጠ አላልኩም። ያልኩት «ለጠ/ሚኒስትር መለስ ዜናዊ ወደ ስልጣን መምጣት ከተጫወቱት ወሳኝ ጨዋታ ባሻገር...» የሚል ቃል በመጠቀም አቶ መለስ ወደ ስልጣን እንዲመጡ አመኛቸው ነው ያልኩት። እርስዎ ደግሞ ይሄንን አልቀበልም ብለው «እኔ መለስን ባልጠቀም ሌላ ይጠቀም ነበር...» የሚል ክርክር እነሱ። ሲጀመር ስለመጠቀም እና ስለሰጠቀም መቼ እነሱ? በግልፅ ያልኩት አቶ መለስ ወደ ስልጣን እንዲመጡ እርሶ ወሳኝ ነበሩ ነው ያልኩት። ለዚህም ማስረጃ ይሆን ዘንድ ከ13 አመት በፊት በወርሃ ግንቦት እርሶ ከተባለው የኢህአዴግ መፅሔት ጋር እርሶ ራስዎ ካደረጉት ቃል መጠይቅ መዝገፍ ላስታውሱት። በገፅ 19 ላይ ያለው ቃል መጠይቅ እንደወረደ እንዲህ ይላል፡-

«እርሶ፡- ከአቶ መለስ ዜናዊ ተደም ሲል እርስዎ ነበሩ የዘመናዊ ጥናት ፀሐፊ። የስልጣን ሽግግር ለምን እንዴት ተፈፀመ?»

ስብሐት ነጋ፡- በኢህአዴግ ምስረታ ዋዜማ ላይ በምንነጋገርበት ቀን ነው መለስን ሰራው እየገፋና እየሰፋ ሄደለል! እኔ ሊቀመንበር ነበርኩ። ያን ቀን ስብሰባችን ካጠናቀቅን በኋላ መለስ ሊቀመንበርነቱን ይያዘው አልኩ። ሁሉም ባንድ ድምፅ አይሆንም ብለው ተቃወሙ። ክርክር ተጀመረ። እኔ ኢኮኖሚውን እይዛለሁ አልኩ። በጉዳዩ ብዙ ከተከራከርክበት በኋላ መለስ ሊቀመንበር ሆነ። በዚህ መንገድ ነው የተፈፀመው» ሲሉ ለጥያቄው መልስ ሰጥተዋል። አባይ ከእኔ መልስ እፈልጋለሁ ያሉት ይህንን ቃል መጠየቅ እረስተውት ነው? ወይስ... ሌላው ቀርቶ እርሶ ቃል በቃል እኮ የተናገሩት! ያውም በኢህአዴግ ምስረታ ለመወያየት በተዘጋጀ ስብሰባ ከእለቱ አጀንዳ ጋር የማይያዘውን የሊቀመንበር መቀየር እነሱ። አንስተው ሲያበቁም እንደ ሊቀመንበርነትዎ «ከመሀላችን ብቃት ያለው ሰው ጠቁሙና እንነጋገርበት» ማለት ሲገባዎ! በቀጥታ «በእኔ ቦታ መለስ ሊቀመንበርነቱን ይያዘው» አሉ። ይሄ የአኩት የእናትን ውርስ ለማስተላለፍ ወይም መቶንን (ቪርን) ወደ ሌላ ለማዞር ካልሆነ በቀር! ለዴሞክራሲ አታገላለሁ ለሚል ድርጅት ሊቀመንበር የሚመርጥበት አሠራር አይደለም። የሆነው ግን እንዲህ ነው። ልክ እንደ ርስት ከመሀል አንዱን መርጦ የእኔን ድርሻ ለእኔ ሰጥቻለሁ... አባይ እንዴት ሆኖ ይሆን ለዚህ መልስ የጠየቁኝ? ወይስ መጀመሪያም እርሶም

ሊቀመንበር የሆኑት በምርጫ ላይሆን በውርስ ነው? እንዴት ነው ነገሩ የሀውሐት ርእዮት-አለም ፊውዳሊዝም ነበር እንዴት? ከንጉሱ ወደ አልጋ ወራሽ...

ሌላው ከዚህ ጥያቄ ሳንወጣ «ሀውሐት የጠራ ፕሮግራም ያለው ፕሮግራሙን ለማስፈፀም የሚያስችል የነቃ የሰው ኃይልና የጠራ ሁሉም ሰው የሚያውቀው መዋቅርና አሰራር ያለው የፖለቲካ ድርጅት ነው። ከዚህ ከታወቀው አሰራር ውጪ ማንም ሰው ወይም ከመዋቅር ውጭ የሆነ ቡድን ማንኛውም የማይመለከተውን ውሳኔ ሊያስተላልፍ አይችልም» ያሏት ቀልድ ከልብ የምታስቅ ነች። እንዴት ነው አባይ ለፈረንጆች የተናገሩ መስሎት ይሆን እንዴ ይህን ለእኔ የሚነግሩት? ሽረ ለመሆኑ ከመቼ ጀምሮ ነው ሀውሐት የጠራ ፕሮግራም ያለው? በ1967 ሲመሰረት የትግራይ ሪፖብሊክን መመስረት ነው አላማዬ ሲል ፕሮግራም ቀረፀ። ኢህአፓ ይህንን ሁኔታ ተጠቅሞ! ከትግራይ ሀዝብ ሲነጥለው ደግሞ አመትም ሳይሞላው የፕሮግራም ሰውጥ አድርጌያለሁ! የምታገለው ለብሔር ብሔረሰቦች እኩልነት ነው ወደሚል ዘመር አለ። ይሄም ሆኖ የሀውሐት ርዕዮተ ዓለም (አይደሉኝ) ተብሎ የተነገረው! ሲጀመር የአልባኒያን ኮሚኒስት ፓርቲን እንደ ሞዴል በመውሰድ ኢኒቨር ሆሻን አርአያ ያደረገ ነበር። በ1976 አካባቢ ደግሞ ማርክሲዝም ሌኒኒዝም ሊግ ትግራይን (ማሌሊት) መሰረታችሁ። እዲስ አበባ ለመድረስ ጥቂት ሲተረፉት ወደ ካፒታሊዝም ተሸጋገርን ተባለና ሆ ሁሉ የኮሚኒዝም አስተሳሰብ የተከዘ ወንዝ ሲሳይ ሆነ። አባይ ደግሞ ሀውሐት የጠራ አፈኝ አለው ሲሉ ይከራከሩልናል። ሰውየው አባይ ባይሆኑ «አልሰሜኔን ግባ በለው» ብለን በተረትን ነበር። ነገር ግን አባይ ናቸው የሀውሐት ትልቁ ሰው። የሆነ ሆኖ ሀውሐት የጠራ ፕሮግራም እንደሌለው ማሳያ «ጃንዲ - የነጋሶ መንገድ» የተሰኘ የዶ/ር ነጋሶ መጽሐፍም አንዱ ምስክር ነው። በገጽ 249 ላይ እንዲህ የሚል ነገር አለ፡-

«ከሁሉም በላይ ግን ከዚህ ድርጅት ጋር መቀጠል የለብኝም ብዬ እንድወስን ያስገደደኝ ኢህአዴግ የሚመራበትን ርዕዮተ አለም እንደተየረ በተገለፀ ጊዜ ነው። በስብሰባው 'ማርክሲስት ሌኒኒስት አለ ወይ?' የሚል ጥያቄ ቀርቦ ነበር። 'የሶሻሊዝም ጉዳይ ቀረ ወይ?'

«ማርክሲስት ሌኒኒስት ከ1983ዓ.ም ጀምሮ የለም። ለጾታ ቢኖሩም እንደ ቡድን ኢህአዴግን የሚመራ ርዕዮተ ዓለም መሆኑ ቀርቷል። ሶሻሊዝምን በተመለከተ ከ1983ዓ.ም ጀምሮ ጠረጴዛ ስር ደብቀናል። ከምዕራባውያን ድጋፍ ለማግኘት እና የኢትዮጵያ ሀዝብ በደርግ የተነሳ ስለጠላው ነጭ ካፒታሊዝም ነው የምናራምደው - አለ መለስ።»

እሺ አቦይ አሁን ይህ ዓመት የጠራ ፕሮግራም አለው በሚለው አቋም እንደሆነ ነው? ወይስ ግለ ሂሳ አወረዱ? ደህና ግላ ሂሳ አወርደዋል ብለን እንገምትና ወደ ሌሎች መልሶቹ ልለፍ።

ይሰሙኛል አቦይ? አሁንም የመጀመሪያ ጥያቄዎ ካደረሁት ሀሳብ አልወጣንም። እናም «ከዚህ ከታወቀው አሰራር ውጪ ማንም ሰው ወይም ከመዋቅር ውጭ የሆነ ቡድን ማንኛውም የማይመለከተውን ውሳኔ ሊያስተላልፍ አይችልም» ሲሉ የመለሱልኝን ብናየው መልካም ነው። እንግዲህ አቦይ የሚሉት እዚህ ሀገር ህወሓት/ኢህአዴግ ስልጣን ከያዘ ጀምሮ ከመዋቅር ውጪ የሚሰጥ ውሳኔ የለም የሚል ነው። እኔ ደግሞ ይሄ ነጭ ውሽት ነው እያልኩ ነው የምክራከረው። በእርግጥ ያለማስረጃ አይደለም። በቀላሉ ሁለት ማስረጃዎችን ብቻ ላቅርብ። የመጀመሪያው በህወሓት ክፍፍል ወቅት አቶ ስዩ አብርሃ መስና በሚል ክስ ተይዘው ሳለ፤ ዳኛዎ ወ/ት ብርቱካን ሚደቅሳ በዋስ ለቀቀቻቸው። ወ/ት ብርቱካን እንደተናገረችው ደግሞ ባለስልጣናት «ስዩን እንዳትሰቁው እያሉ በስልክ አስፈራርተውኛል» ብላለች። ሆኖም ዳኛዎ ስዩን ለቀቀቻት። ህወሓት ደግሞ ከዳኝነት ወንበሯ አስለቀቃት። ይስማማሉ አቦይ? ካልተስማሙ ከይከተር ነጋሶ መጽሐፍ ደግሞ አንድ ልጩምርልዎት።

በሀገሪቱ ሀገ መንግስት መሰረት ጀነራሎችን የሚሾመውም የሚሸረውም ፕሬዝዳንቱ እንደሆነ በግልፅ ተቀምጦ ሳለ፤ ጀነራል ዓድቃን ገ/ተንሳይ እና ጀነራል አበበ ተክለሃይማኖት (ጆቤ) እንዴት ከስልጣን እንደተሻሩ ገጽ 244 እና 245 ላይ ያለውን አንይ «...ስብሰባው ከመጀመሩ በፊት ድረባ ወደ ጆሮዬ ተጠግቶ ምንድን ነው የምትሰሩት ራዲዮ አትሰሙም ይለኛል። 'አልሰማሁም' አልኩት። <ጀነራል ዓድቃን እና ጀነራል አበበ ማዕረጋቸው ተነስቷል። ስራ አስፈጻሚ ሆናችሁ እንዴት ይሄንን አታውቁም» አለኝ። ...በዚህ ጉዳይ እየተናደደኩ ስብሰባው ተጀመረ። ምክንያቱም ከፍተኛ ጀነራል መኮንኖች ከስልጣን የሚሰናበቱት በዲሲፒሊን ጉድለት ወይም በራሳቸው ፈቃድ ነው። ይሄንን አይነት ጥያቄ በቀረበ ጊዜ ከመከላከያ ሚኒስቴር አንድ ኮሚቴ ይቋቋምና ጉዳዩን ይመለከተዋል። ኮሚቴው ካመነበት የውሳኔ ሀሳቡን ለጠ/ሚኒስትሩ ይልካል። ጠ/ሚኒስትሩም ጉዳዩን መርምሮ ካመነበት ከውሳኔ ሀሳብ ጋር ወደ ፕሬዚዳንቱ ይልካል። ፕሬዚዳንቱ ደግሞ በውሳኔ ሀሳቡ መሰረት ጀነራል መኮንኖችን ያሰናብታል። መጀመሪያም ቢሆን የሚሾመው ፕሬዚዳንቱ ነው። ሀጋዊ አሰራሩ ይህ ነው። ነገር ግን ጉዳዩ ወደ እኔ አልመጣም።»

ይኸውሉት አቦይ! ይህንን ያሉት የኢህአዴግ የአመራር አባል እና የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት የነበሩት ዶ/ር ነጋሶ ናቸው። እናስ አሁን ግልፅ ሆነ?

ካልሆነ ነጋሶ ቃል በቃል ያሉት «በእኔ ስልጣን ያለመዋቅር አቶ መለስ ጣልቃ ገቡ» ነው። አቦይ ደግሞ ማንም ከመዋቅር ውጭ ጣልቃ ገብቶ አይወስንም የሚል ተረት ተረት እየነገሩ ነው። ከመንገርም አልፈው «የላም በረት» ብለን ተረት እንድናደምጥ እየተጫኑ ነው።

ከህወሓት ዋነኛ ሰዎች አንዱ የነበሩት አቶ ስዩ አብርሃ ህወሓት ከመዋቅር እንደማይሰራ «ነፃነት እና ዳኝነት በኢትዮጵያ» በሚለው መጽሐፋቸው በገፅ 48 ላይ «አቶ መለስ አቶ ገብሩ አስራትን ከትግራይ ብሔራዊ መንግስት ፕሬዚዳንትነት ለማውረድ የተጠቀመበት መንገድ ይህንን እውነታ የሚያሳይ ነበር። አቶ ፀጋዬ በርሄ እኛ አብረውት የሚሰሩት የክልል ባለስልጣናትና ካድሬዎች ከፓርቲው ሊቀመንበር በተሰጣቸው መመሪያ መሰረት ከክልሉ ሀገ-መንግስት ውጪ በሆነ ስርዓት፤ አቶ ገብሩ ባልተገኘበት ሁኔታ፤ የክልሉን ምክር ቤት ጠርተው አቶ ገብሩን ከስልጣን ወርደዋል፤ በአቶ ፀጋዬ በርሄም ተተክተዋል» አለ። ይህንን ያደረገው ፓርቲ ነው፤ ምርጫ 97 ላይ የብሔር ብሔረሰብ መብት ለስከባሪ ነን እያለ ያለ አንዳች ሃፍረት ሲናገር የተደመጠው» ሲሉ ገልፀዋል። ታዲያ አቦይ ስብሐት ለትግል አጋራቸው እና ለበረሃ ንደኛቸው ለአቶ ስዩ አብርሃ ወቀሳ መልስ ሳይሰጡ፤ እኔን እንዳብራራላቸው መጠየቃቸው ያው ከስዩ ጋር ከተነቃ ይቀራል በሚል እርድና ተላልፈው ነው ወይስ ከአብሮ አደገህ ጋር አትሰደድ በሚል ብሂል... አንጃ።

ስለመናገር! ስለመጻፍ ነፃነት! ስለ መደራጀት መብት መከበር የአቦይ አመክንዮ ጉንጭ አልፋ ክርክር ነው። ምክንያቱም አቦይ ለእነዚህ መብቶች መከበር እንደ እማኝ የቆጠሩት እኔ «አቦይ ስብሐትን በጨረፍታ» ብዬ መጻፌ ነው። አቦይ በአንድ በኩል እኔ ኢምንት እና አንድ ግለሰብ ነኝ እያሉ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ስለላቸው መጻፍ ለዴሞክራሲ ማረጋገጫ ነው ብለው የሚከራክሩት ክርክር እርስ በእርሱ ይጣረሳል። የሆነ ሆኖ በርካታ የፖለቲካ ድርጅት አመራሮች ምህዳሩ ጠበብን ብለው ከሀገር የተሰደዱት፤ አማራጭ የትግል ስልታቸውን የቀየሩት፤ በርካታ ጋዜጠኞች ጋዜጣቸውን ከግተው የተሰደዱት፤ ሌላው ቀርቶ እስክንድር ነጋ እና ሲሳይ እጌና ፈቃድ የተከሰከሱት በኢትዮጵያ እንጂ በማርስ ላይ አይደለም።

ሌላው አቦይ የጠየቁኝ ቁልፍ ጥያቄ «ድርጅት ነክ የሆነ» በሚል አረፍተ ነገር የሚጀምረው ነው። «የራሳቸው ካድሬ (ተስፋዬ ገብረአብ ማለት ነው) በሁለቱ ብሔሮች (አማራ እና ኦሮሞ) መካከል ደም አፋሻ ግጭት የሚቀሰቅስ መጽሐፍ ሲፀፍ ደመወዝ ይከፍሉት /ከፋይ ህወሓት ነበር»

የሚለውን አብራርቼ እንድመልስ የሚያስገድድ ነው። መቼም «የቡርቃ ዝምታ» መፅሀፍ በሁለት ብሔሮች መካከል ደም ሊያፋስስ የሚችል ግጭት ቀስቃሽ መጽሐፍ መሆኑን እርስዎም የነጻ አይመስለኝም። ማመን ያልፈለጉት በወቅቱ ተስፋዬ የሀውሐት አባልና ደሞዝተኛ መሆኑን መሰለኝ? በመሰረቱ ግን ይሄ ሊያከራክር የሚገባ አልነበረም። በቀላሉ ተስፋዬ ከሀገር የወጣበትን ጊዜ ብቻ ማየት በቂ ነውና። አዎ! ተስፋዬ ከአገር የወጣው በ1993 መጀመሪያ ነው። መፅሀፉ የታተመው ደግሞ በ1992 ዓ.ም. ነው። በዚህን ጊዜም የሀውሐት አባል የነበረው ተስፋዬ የኢህአዴግ ልሳን የሆኑት የአፎይታ መጽሄት እና ጋዜጣ ዝግጅት ክፍል የበላይ ሀላፊ ነበር። ታዲያ ይሄ ጠፍተዎት ነው እኔን የጠየቁኝ? ...አይጠይቁኝ ማለቴ ግን አይደለም። ደጠይቁኝ። ነገር ግን የምንጠያየቀው ግልፅ ያልሆነውን እንጂ ፍሬ ከርስዚው ሁሉ አይሁን ለማለት ነው።

ሌላው አባይ የጠየቁት «በአዲን እና አህዴድ ስለዚህ መጽሐፍ ሌላው ቢቀር እንኳ ለሀውሐት አለቆቻቸው ሽረ በሀገ አለማለታቸው ነው። ሁለቱም መብራራት አለባቸው። ሁለቱ ማለት ሀውሐት ለደም አፋሳሽ ደራሲ ደሞዝ መክፈለጉና ሀውሐት የበአዲን እና የአህዴድ አለቃ መሆኑ ማለት ነው» የሚል ነው። የመጀመሪያውን ከላይ ስለመለስኩት ሁለተኛውን አጽኖ። «ሀውሐት እንዴት የበአዲን እና የአህዴድ አለቃ እንደሆነ።» እውነት ግን አባይ ይህንን መጠየቅ ነበረብዎት? ሀውሐት የአህዴድ እና የበአዲን አለቃ አይደለም ብለው ደፍረው ይከራከራሉ? አበስ ገበርኩ!

እስቲ ያስታውሱ የሀውሐት ማዕከላዊ ኮሚቴ አባል የነበሩት አቶ ሰለሞን ሢሞ አሮሚያ እና አህዴድ ውስጥ ምን ይሰሩ ነበር? በየጊዜው የአህዴድን ስብሰባ የሀውሐቱ ሊቀመንበር አቶ መለስ ደመሩት የነበረውስ የአለቃ እና ምንዝር ግንኙነት ካልሆነ ምን ልንለው ይሆን? የኢትዮ-ኤርትራ ጦርነት ሊቀሰቀስ ዋዜማ በጦርነቱ ላይ መንግስት የሚኖረውን አቋም ለመወሰን የሀውሐት አመራር ብቻውን ተሰብስቦ እንዲያ ሲገጭ የነበረው፤ በአዲን እና አህዴድ የአመት አረፍት ላይ ስለነበሩ ነው? እነዚህ የሀውሐትን እልቅና ማሳያ በቂ አይሆኑም ወይ? አህዴዝስ ወደ በአዲን የጠበበው በአዲሱ ለገሰ፤ በተፈራ ዋልዋ፤ በታምራት ላይኔ፤ በበረከት ስሞፖን፤ በአያሌው ጉብዜ... ፍላጎት ወይስ በሀውሐት ትእዛዝ ነው? ምንው አባይ ሌላው ቢረሳ ይሄ ደረሳል እንዴ? የአህዴድ ማዕከላዊ ኮሚቴ አባል አልማዝ መኮ ከሀገር የወጡ ጊዜ ምን ነበር ያሉት? የሴትየዋ ንግግር ቃል በቃል ስናስቀምጠው «አህዴድ ነፃ ድርጅት አይደለም። የሀውሐት አሽከር ነው» የሚል ሆኖ እናገኘዋለን። ዶ/ር ነጋሶም አህዴድ በራሱ እንደማይወሰን

በመጽሐፋቸው ተጨባጭ ምሳሌዎችን እያቀረቡ በተደጋጋሚ ገልፀዋል። ተግባሩን አባይ? ካልተግባባን መቼስ ምን ይደረጋል?

ፍትሕ ጋዜጣ ቅፅ 4 ቀጥር 146/146 ሰኔ 3 እና ሐምሌ 22 2003 ዓ.ም